

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Bir Gün

Bunu

Konuşmayı Bırakacağız

Ama Bugün Değil

ARİNA OBUH

Rusça Aslından Çeviren: Uğur Büke

ALFA | EDEBİYAT

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

*BİR GÜN BUNU KONUŞMAYI BIRAKACAĞIZ
AMA BUGÜN DEĞİL*

ARİNA OBUH (1995)

Peterburg'da doğdu. Ştiglits Sanat ve Tasarım Akademisi'ni bitirdi. Peterburg Yazarlar Birliği ve Rusya Ressamlar Birliği üyesi.

Peterburg Belediyesi genç sanatsal yaratıcılık ödülü, *Znamya* dergisi ödülü, Uluslararası "Voloşin Eylülü" yarışması ödülü ve "Rusya'nın XXI. Yüzyıl Genç Yazarları" ödülünü kazandı.

Öyküleri *Zvezda*, *Drujba Narodov*, *Znamya* ve *Yunost* gibi Rusya'nın önemli dergilerinde yayımlandı. *Genç Şarabın Gezintisi* ve *Muha ya da Ştiglits* adlı iki kitabı vardır. Öyküleri Bulgarca, Türkçe, Slovakça, Fransızca ve Çinceye çevrildi.

UĞUR BÜKE (1959)

Suşehir'inde doğdu. Akşehir Erkek İlk Öğretmen Okulunu bitirdikten sonra A. Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Rus Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdi. Aleksandr Puşkin, Nikolay Gogol, Lev Tolstoy, İvan Turgenyev, Nikolay Leskov, İvan Bunin, Valentin Rasputin, Anatoli Ribakov, Yuri Bondarev, Nikolay Nekrasov, İlya Boyaşov, Svetlana Uturgauri, Olcas Süleymanov, Boris Akunin, İlya Boyaşov, Anton Çehov, Mihail Bulgakov gibi yazarların eserlerini Türkçeye çevirdi. Rusya Çeviri Enstitüsü tarafından verilen "Rusça'dan En İyi Çeviri 2020" ödülünü kazandı.

Bir Gün Bunu Konuşmayı Bırakacağız Ama Bugün Değil

  2022, ALFA Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. şti.

Мы когда-нибудь перестанем об этом говорить, но не сегодня

  Arina Obukh

Kitabın Türkçe yayın hakları Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. şti.'ne aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni M. Faruk Bayrak

Genel Müdür Vedat Bayrak

Yayın Yönetmeni Mustafa K p ş oğlu

Çevirmen Uğur B ke

Rusça Editörü Jale Coşkun

Yayına Hazırlayan Elif Yeşilkaya

Kapak Tasarımı Alper Zeki

Sayfa Tasarımı M r vet D rna

ISBN 978-625-449-668-4

1. Basım: Ekim 2022

" nstitut Perevoda" desteğiyle yayımlanmıştır.

Издано при поддержке "Институт Перевода"

Baskı ve Cilt

Melisa Matbaacılık

 ftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8 Bayrampaşa- stanbul

Tel: 0(212) 674 97 23 Faks: 0(212) 674 97 29

Sertifika no: 45099

Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. şti.

Alemdar Mahallesi Ticarethane Sokak No: 15 34110 Cağaloğlu- stanbul

Tel: 0(212) 511 53 03 (pbx) Faks: 0(212) 519 33 00

www.alfakitap.com - info@alfakitap.com

Sertifika no: 43949

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Bir Gün

Bunu

Konuşmayı

Bırakacağız

Ama
Bugün
Değil

ARİNA OBUH

Rusça Aslından Çeviren: Uğur Büke

ALFA

Aksi belirtilmedikçe dipnotlar çevirmene aittir.

Kitapla ilgili diğer kitaplar <https://www.kitaplar.com> kullanılmıştır.

Svetlana Mosova'ya

İÇİNDEKİLER

Bir Gün Bunu Konuşmayı Bırakacağız	
Ama Bugün Değil	9
Özgür Bir Alman Rus Evinde	31
Olsa mıydı, Olmasa mı	51
Ölümün Pembe	
Parmakarası Terliği Vardı	63
İki İnsan İki Ölçü	73
“Duy Bizi...”	91
Yazlıkçılar	115
Menkul ve Gayrimenkul	121
Toprak İnsanlı Kara Kitap	125
Ressamın Ölümü	131
Küçük Yürek	137
65+	145
Karides Emil	155
Nie Spoczniemy	163
Balığa Çıkmak ve Renkbilgisi	171
Gogol'e Sırt Dönmek	189
Pastoral	201
Şarkı ya da Benim Senden Başka	
Kimsem Yok	207

**BİR GÜN BUNU
KONUŞMAYI
BIRAKACAĞIZ
AMA BUGÜN DEĞİL**

I

*Petrograd Adasında yaşayan ve Sıtnı pazarından
süs lahanası buketi satın alan Fransız kadın*

“Buna başlık denmez, başlı başına paragraf, hatta sonrasında bir şey yazmana bile gerek yok.”

“Evet ama bunlar benim buketlerim! O da bunları satın alıyor!..”

Böyle bir buketi daha önce hiç görmemiştim; süs lahanasının lila yaprakları, devedikeni, kurutulmuş, devedikeni ve yeniden lahana yaprakları; bordo, mavi, menekşe rengi! Delice bir güzellik. Neden hemen onu satın almadım bilmiyorum, nedense francala almaya gittim. Döndüğümde ise çiçek sepeti bomboştu.

“Çiçekler nerede? Burada çiçekler vardı.”

“Kadının biri aldı,” dedi memnuniyetle satıcı kadın.

“Nasıl, hepsini mi?”

“Hepsini!” diye ekledi dudaklarında saygılı bir ifadeyle. “Fransız. Her seferinde bütün buketlerimi alır. Fransa’da böylesi yokmuş, öyle diyor.”

Tabii, tabii yalnızca bizim “Kızıl Şafaklar” bahçesinde...

Bir hafta sonra her şey yeniden tekrarlandı tekrarlandı.

“Şu lahana yapraklı buketler...”

“Biraz önce Fransız bir kadın aldı, kendisi...”

“Daha önce anlatmıştınız.”

Bu pazara kesinlikle “bopstil” için gidiyoruz.

“Bu Dünya denen gezegende gerçek ‘francalay’ bulacağın tek yer Sıtnı pazarıdır, böyle demiyor musun, her seferinde?”

Halk arasında bu ekmeğin adı “bopstil” çünkü görünüşü gerçekten de Sovyet döneminin sarışın bobstilleri anımsatır.

“Beş tane ‘bopstil’ lütfen.”

Beş tanesi bize tam bir hafta yetiyor. Üstelik buzdolabından çıkarıp ısıtmaya kalktığımızda mutlaka birini yaktığımız halde.

“Berbat bir fırıncıyım!” diye kızıyorum her seferinde.

“Fırın senin işin değil, boş ver!”

Oysa ben tutumlu bir ev kadınıyım, bu tür kayıplar beni üzer.

İşte günlerden cumartesi, demek ki Sıtnı’ya gideceğiz.

“Bugün bütün ‘bopstilleri’ kapışıldı ama size beş tane bıraktılar.”

“Teşekkür ederim! Herkesi nasıl anımsıyorsunuz?.. Bizler görünmez insanlarız.”

“Herkes değil. Özellikle de siz. Siz bir kişiliğiniz.”

Nerede bir şey yakıştırılacağını asla kestiremezsin.

“Baksana, kişilik, bopstilleri çantana koy. Bu arada buranın bir zamanlar ferman yeri olduğunu biliyor muydun? Aslında Peterburg’u kuran kişinin de burada boynunun vurulduğunu?”

“Yok canım! Adı ne bu aziz insanın?”

“Yeropkin.”

“Yeropkin? Bu kadar mı?”

“Pyotr Mihayloviç Yeropkin, Neva Bulvarıyla birlikte üç ana caddeyi düşünen ve yapan kişi. Orada bir de kilise yapmıştı. Şehirler zaten hep böyle inşa edilir; pazar yeri, barakalar, kilise, ferman yeri. Hayat için gerekli her şey.”

“Korkunç. Biz de şimdi gidip ‘bopstil’ alıyoruz. Buna ne denir ki?”

“Hayat. Haydi, çabuk ol, yoksa yine gecikeceğiz.”

Çabuk çabuk içeri giriyoruz.

“Mor yapraklı şu harika buketlerden var mı?”

“Ayy, yine geç kaldınız.”

“Nasıl olur?.. Bunun için özellikle erken geldik!..”

“Daha yeni bir kadın...”

“Biliyorum, biliyorum, Fransız ... böyle-si Fransa’da yok, bunları çok duyduk, bu bir sanrı olmalı.”

“İşte, şurada, kapıya doğru gidiyor, gördünüz mü?”

Beş lahana buketini kucaklamış ince bir silüet görüyoruz (belki de silüeti kucaklamış beş buketi).

“Kim bu kadın? Burada, Piter’de, Sıtnı pazarında ne arıyor?”

“Bizim lahana buketlerimizi satın alıyor. Baksanıza, şu Nikol? O da Fransız olmasın...”

“Yok canım ... olamaz.”

“Olmadığını biliyorum. Ancak olduğunu da düşünmek mümkün.”

II

Petrograd Adasında mevsimler yoktur

Traugot’un evinin yanından geçiyoruz. Başını hale gibi saran beyaz kabarık saçlar, yuvarlak gözlükler, uzun rengârenk bir atkı, kırmızı örgü yelek, İskoç ekoseli pantolon... Bu adamın bütün hayatı masallarla geçti. Sonunda kendi de masal oldu.

Atölyenin en üst katındaki kocaman kemerli pencereler bu masalsı sanatçıya ait. Çift cam yapılmamış, yaşayan tek pencere bunlar.

Vazolarındaki olağanüstü çiçeklere hayranlıkla, bu pencerelere saygıyla bakıyoruz.

“Gördün mü? Bizim lahana buketleri orada!..”

“Halüsinasyon. Yine de...”

“Bu arada Petrograd Adasında hangi mevsim olduğu belli değildir, fark etmiş miydin?”

Çünkü burada ağaç yoktur, yalnızca taş. Bu konuda bir öykü yazsana.”

“Kar yağdığında belli olur.”

“Evet ama diğer mevsimler yoktur, sen de öyle yaz.”

“Senin öykülerini yazamam.”

“Neden? Nataşa’nın bir gün beni arayıp ‘Senin öykünü yazdım,’ dediğini biliyorsun. ‘Nasıl yani?’ diye sormuştum. ‘Aynen böyle. Yazdım ama senin öykün, hep senin vurgularınla.’ Öyle sevindim ki, artık bir öykü az yazacağım.”

“Yani ne diyorsun?”

“Nataşa yazdıysa, sen niye benim öykümü yazamıyorsun?”

“Kendin yaz.”

“Zamanım olmadığını biliyorsun.”

“O zaman niye yazıyorsun?”

“Mutluluk için. İşte, şimdi yazmıyorum ve mutlu değilim.”

“Biliyor musun, bazen ben de mutsuz bir hayat sürdüğümü hissediyorum.”

Aslında sürekli yazıyorsun. Sözcükleri ke-sip biçiyorsun, sokaklarda düşürüyorsun, mantıcıda bırakıyorsun, rüzgârda savuruyorsun. Bana da peşlerinden koşup toplamak düşünüyor. Artık bundan sıkıldım.

“Sana bir önerim var, sen benim öykülerimi yaz ben de seninkileri.”

“O zaman Nikol hakkında yazarım. Epeydir onu düşünüyorum. Öyküde de onu düşüneceğim, hem de şu kafede, Staro-Klinkin Köprüsünün yanındaki kafede. Şu içinde kimsenin olmadığı, küçük Gürcü kafesi.”

“Kafe yalnızca senin için mi yani?”

“Öyle gibi. Pencereden bakıyorsun, orada da kimse yok. Yalnızca Fontanka ve ara sıra üç numaralı tramvay geçiyor. O da boş.”

“Öyle bir şey olmaz. İnsanlar nerede?”

“Burası son durak. İnsanlar çoktan dağıldı. Evlerinde çay içiyorlar. Tramvay boş, anlıyor musun? İşte ben orada oturacak ve Nikol’ü düşüneceğim. Bu arada güzel fikir; şöyle yapalım, gel, sen de Nikol hakkında yaz ama başka bir tonlamayla.

“Nasıl? İlginç.”

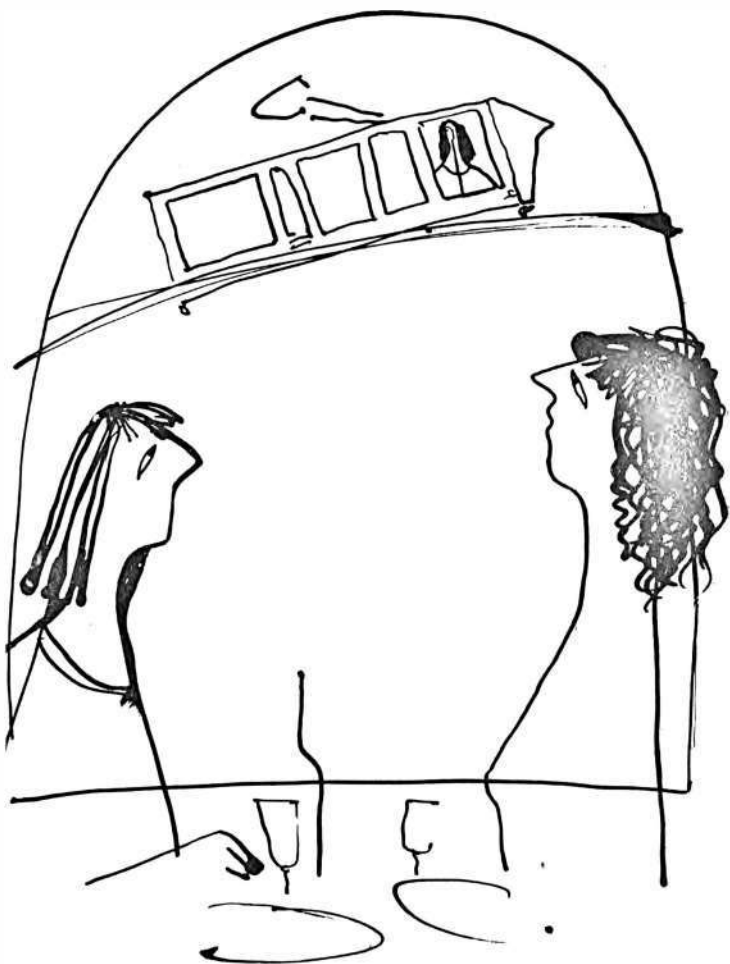
“Kendi tonlamanla, tabii ki.”

“Acı çeken birinin tonlamasıyla.”

“Yaz.”

“Yazarım. Ancak, biliyor musun, seninki çok güzel oluyor; kafede oturuyor, Fontanka’ya bakıyor... Mantıcıda oturmak istemez misin?”

“Kafede oturduğum için beni kıskanıyor-sun. Tamam, mantıcıda yaz.”

III

Staro-Klinkin Köprüsü

Staro-Klinkin Köprüsündeki kafede gerçekten kimse yok. Yalnızca biz, pencerede boş tramvay ve kasımın ilk karı.

“İşte her şey istediğin gibi. Şimdi düşün.”

“Düşünüyorum. Şu tramvayın ringe yabancılığı gibi Nikol’ün bu şehre çok yabancı olduğunu düşünüyorum.”

Oysa ben Nikol’ün her yerde yalnız olduğunu düşünüyorum.

Fransızca konuşulan küçük bir Belçika şehri olan Liege’de doğdu. Dosdoğru göğe yükselen ünlü sokak-merdiven orada.

Polovtsev’le kaçınıcı basamakta karşılaştığını bilmiyorum ama Peterburg’a birlikte geldiler.

Ondan önce ise Onegin’i seviyordu. Peçorin’i de. Rus edebiyatının bütün “Peterburg dönemi”ni de. Yani her şey uymuştu.

“Nikol onu gördü ve sanırım, onun Peçorin olduğuna karar verdi.”

“Peki neden böyle bir karar verdi?”

“Peçorin Peterburglu. Sonra Polovtsev yakışıklı, akıllı ve ona göre yüce gönüllü...”

“Ne yani Peçorin yüce gönüllü müydü?”

Liege okulundaki Rusça öğretmenin ne zaman ve neden Rus olan her şeyi sevdiğini bilmiyorum. Aslında onun hakkında hiçbir

şey bilmiyorum. Yalnızca çocukluğundan beri hayran olduğu bu şehre, Peterburg'a gelişinden başka.

... Evet, Neva'nın fonunda şöyle bir manzara var; Erkek uzun boylu, yapılı, Peterburg gibi müthiş karamsar ve yanında genç, âşık, duygulu bir aksanla Rusça konuşan Belçika köylüsü...

Ne muhteşem bir hikâye olurdu...

“Ancak ola ola hayat oldu. Bu kendine özgü bir yazın biçimi.”

Susuyoruz. Nikol hakkında farklı şeyler düşünüyoruz. Herkes kendi tonlamasıyla, vurgusuyla.

“Hayır, bu aptalca müzik bana engel oluyor, kapatmalarını rica etmek mümkün olmaz mı?”

“Dene.”

Garson kızı çağırıyor ve müziği kısımlarını rica ediyorsun.

Garson kız başını eğiyor ama müzik eskisi gibi Nikol'ü düşünmeme engel oluyor.

“Biraz daha kısılabilir mi?”

Garson kız yeniden başını saygıyla eğiyor ama içerisinin müzik sisteminde herhangi bir değişiklik olmuyor; radyo dalgaları uğulduyor.

Ev yapımı sıcacık haçapuri ve iki kadeh kırmızı şarap getiriyorlar. Ancak açlığımızın kızgınlığında sormayı başarıyoruz:

“Bağışlayın ama müziği neden iyice kısamiyorsunuz?”

“Aşçılar duyamıyor. Onlar da daha sesli istiyor.”

İş saatlerinde müzik dinlemeyi seven alçakgönüllü aşçılar düşüncesi bizi neşelendiriyor. İştahımız da artıyor. Haçapuriyi yiyor; şarabımızı içiyoruz; sonrasında yüreklerimizde neşeli aşcının coşkuyla omuzlarını silkip bir yandan diğer yana hareket ettiği küçük bir dans pisti açılıyor. Beyaz önlüğün hafifliği. Müzik artık engel olmuyor, aşçımıza ritim veriyordu.

Nikol da sessizce bizi terk etti.

Boş sokakta yürüdü ve o üç numaralı bomboş tramvaya bindi.

IV

Su ibriği

“Picasso için Dora Maar neyse onun için de Nikol öyleydi. *Ağlayan Kadın*’ın yüz elli portresini anımsıyor musun?”

Nikol ağladığında onun yüreği huzur buldu. Bunu fark etmişti, o nedenle sürekli ağlıyordu. Gözyaşlarını duyuyor ve yağmur altındaki su ibriği gibi duruşunu değiştiriyor. Bu etçil bitki, içinde yağmur damlalarının yeşil çekirgelelerin gözyaşlarının biriktiği yapraklarını küçük bir kuyu gibi açar. Suyu içine çekerek açılır, çiçeklenir.

Polovtsev sürekli konuşuyordu. Nikol yeni duyduğu Rusça sözcükleri büyük bir açıklıkla kaparak dinliyordu. Onu dinlemeye ve onun sözcükleriyle konuşmaya alışmıştı. Onun duygularıyla yaşamaya, onun düşünceleriyle düşünmeye...

Biri sürü sözcük öğrenip onları konuşmaya başlayınca başka bir dönem başladı. Sözcükler içine özgürce yerleşiyordu çünkü Rus dilinin sentaksı da özgürdür. Bambaşka bir anlam ortaya çıktı... Karşısında artık bambaşka bir Nikol vardı, daha doğrusu, *sadece* ayakları üstünde durmuştu. O da özgürce.

Özgür Nikol onu terk etti. Sonra geri döndü. Yeniden gitti. Sonunda da Nikol'e kapıyı açmadı.

Kilisedeki papaz ona şöyle dedi: "Kapalı kara kapıyı çalma, açılabilir."

Ancak Nikol dinlemedi. Kara kapı açıldı.

"Biliyor musun, Polovtsev onun sevdiği her şeyden nefret ediyordu; onun sevdiği filmlerden, sevdiği kitaplardan, dostlarından, tanıdıklarından... Onun mutlak iktidarına engel olan her şeyden, kapısının ardındaki her şeyden kesinlikle nefret ediyordu.

"Nicol'ün öyle uysal olduğunu düşünmüyorum, yalnızca bilineni öne çekti çünkü..."

"Çünkü Liege'in merdivenlerinden hayat daha başka görünüyordu."

Sonunda gün geldi, Nikol yeniden kapıyı açıp hayatına geri dönmek istedi ama kapı kapalıydı. Nikol kendisini içeri almasını istedi ama o, kapının ardında bir şey olmadığını söyledi.

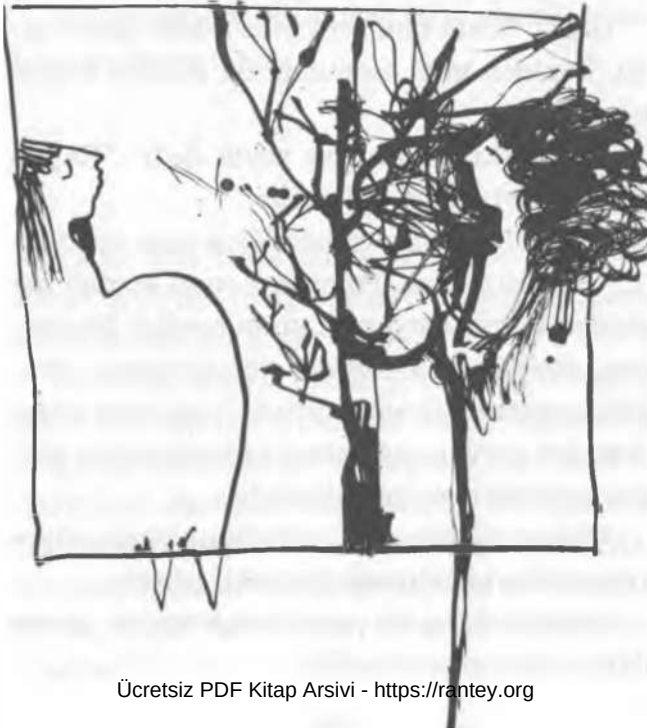
“Kendin bak istersen,” dedi. “Hiçbir şey yok.”

Nikol de açık kapıdan dalıverdi.

“Kendinden mi yoksa Nikol’den mi bahsediyorsun?”

“Nikol’den.”

Daha doğrusu, Nikol benim ruh halim.

V

Flüt ve ağaç

“Dün güneş vardı, bugün kar yağacak diyorlar.”

“Bopstil”i doğruyor, ekmeğin üstüne ince bir peynir dilimi koyup fırına atıyorum. Kahvaltıyı seviyorum.

“Öğlen ve akşam yemeklerini de.”

Kahvaltı yapıyor ve pencereden bakıyoruz. Şimdi mutlaka ağaçtan bahsedeceğini biliyorum.

“Ağacı öldürdüm. Sevdığım ağacı.”

“Birisinin üzerine devrilebilirdi. İnsanlığı kurtardın.”

“Ne diye kurtardıysam? Bu aptal insanlığı!.. Üstelik belki de devrilmezdi. Ben her gün kalkar kalkmaz ona bakıyordum... Sabahımın en güzel anlarıydı. Dünyada en çok sabahı sevdiğimi sana söylemiş miydim?”

“Söyledin.”

“Bir daha söyleyeceğim. Sabahı niye seviyorum, biliyor musun?”

“Biliyorum.”

“Çünkü bütün hayatım önümde gibidir. Tabii ki bu bir hata.”

O ölü ağacın şekli gözlerimizin ağına yapışıp kaldı. Sokağa doğru eğilmişti, tellerin üzerine sarkmış ve zafer takı oluşturarak yandaki ağaçla birleşmişti. Ağacımız sayesinde komşu

ev neredeyse hiç görünmüyordu. Onun yerine başka bir şey düşünülebilir. Örneğin, orada ev değil yalnızca merdiven olduğu. Upuzun ve yüksek, doğruca gökyüzüne uzanan. Melekler oradan inerek işe gidiyor, işsiz güçsüz tipler ise merdivenden yukarı çıkıp bulutların üzerinden gelecek yaşamlarına göz atmak ve selfi çekmek istiyorlar.

Sokakta ilk kişi göründü. Kadın. Hiç acelesi yok. Yolun ortasından yürüyor.

“Sanırım, bu benim.”

“Ya da Nikol.”

“Tamam, Nikol olsun.”

“Bir gün bunu konuşmayı bırakacağız ama bugün değil.”

“Öykü adı için güzel cümle, yaz bir kenara.”

Sonra da sanki yukarıda söylenenin onayı gibi epeydir duyulmayan o tanıdık melodi yayıldı.

“Bu da ne? Duyuyor musun?”

“Duyuyorum...”

“Bu bizim flütçü çaydanlık mı?”

“Flütçü çaydanlığın hayaleti.”

Flütçü çaydanlık yakın zamanda ebediyen terk etmişti bizi.

“Tabii, tabii, ‘terk etti.’ ‘Lenski düştü zavallı bir kurban olarak,’ gibi oldu.”

“Peki nasıl söylemeli?”

“Şöyle: Sen çaydanlığı öldürdün, ben ağacı, Onegin de Lenski’yi.”

Peki. Demek ki sıradan bir çaydanlıkmış. Öyle düdük falan çalmazdı ama büyülmüş gibi müthiş güzel bir melodi çıkarırdı, biz de bu yüzden ona flütçü derdik.

Bizim çaydanlığın tek eksiği, ocağın ateşinden kızan plastik sapıydı. Korkunç bir günde çaydanlığı mağazaya iade ettik. Sonra da yenisini aldık, metal saplı. Şimdi kaynıyor ama sessizce.

“Flütçü çaydanlığı özlüyorum. Birazcık yanıyorduk ama olsun. Başka bir kol taktırsaydık...”

“Biliyor musun, kişinin sevmediğimiz bir yanını ondan alırsak, o kişilik tamamen ortadan kaybolur. Çünkü doğa kendini tekrarlamaz, herhangi bir şey varken aynısından başka bir taneye daha gerek yoktur.”

“Çaydanlıktan mı bahsediyorsun?”

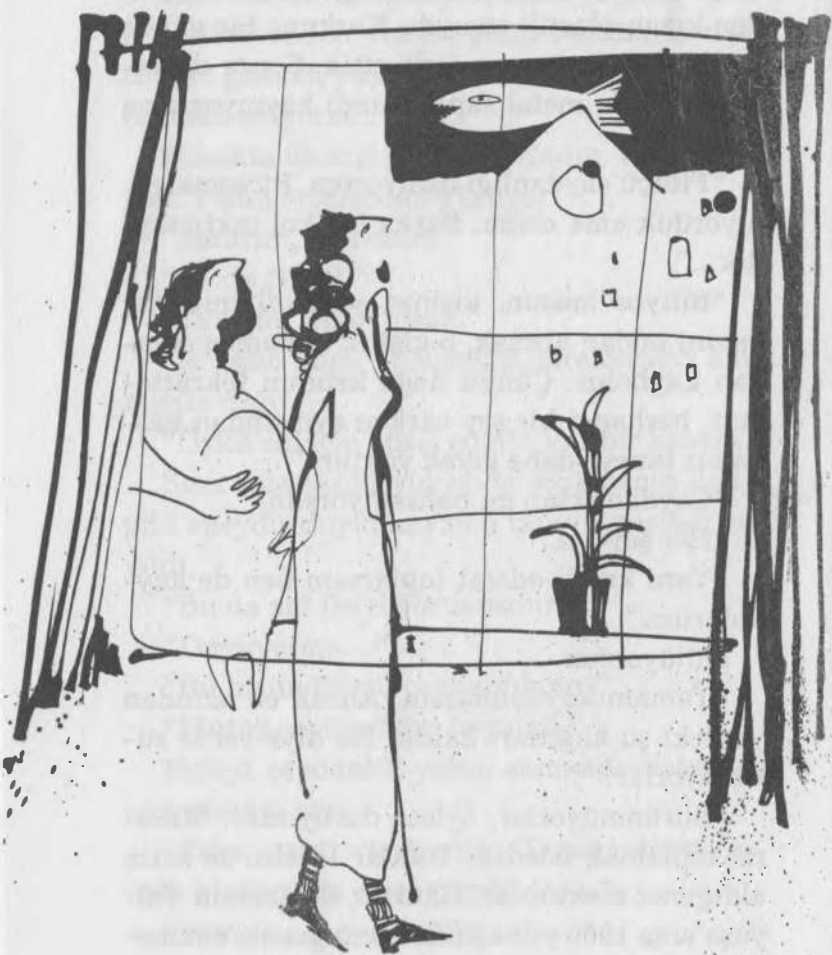
“Her şeyden.”

“Yani kendi odamı toplarsam ben de kaybolurum.”

Gülüyorsun.

“Tamam kaybolmazsın. Ancak en azından yerdeki şu kâğıtları kaldır. Ne diye yerde sürünüyorlar?”

“Sürünmüyorlar, öylece duruyorlar. Masamı toplamak istedim. Bunlar Udelni’de satın aldığımız mektuplar. Hani şu, denizcinin Valyuşa’sına 1960 yılbaşında Leningrad’a dönme-yi istediğini yazdığı mektuplar. Gönderenin adresi: Deniz.”

VI

Gönderenin adresi: Kış

“...Seni öyle özledim ki sevgili Varya, bir an önce, olabildiğince kısa sürede kucağına atılmak, seni sımsıkı öpmek ve sarılmak istiyorum. Yeni yıla gelmek iyi olurdu ama bunu şimdilik, yalnızca hayal etmek mümkün...”

Sonunda da;

“Kendimi tatmin edilmiş hissediyorum, iyi olurdu ama yanımda yoksun, yani yalnızca tatmin... Bütün tanıdıklara bol bol selam ve yeni yıl dilekleri, herkese esenlikler. Kuzya’nın kulağını çek, yaramazlık yapmasın. Seni özlemle öpüyorum, görüşmek üzere.”

“Başkasının mektubunu niye satın aldık? Hiç uygun değil...”

“Karın altında öylece duruyordu, kimse umursamıyordu bile... Burada olduğu için içim rahat. Bir de gönderinin adresini okumak hoşuma gidiyor; ‘deniz.’ Gönderenin adresi; ‘Kış’ gibi bir şey.”

Kış, bizim bugünkü adresimiz. Kışa doğru hayaletler ortaya çıkar ve bize eziyet etmeye başlarlar.

“Dediklerine göre, endişelendiren şeyleri kâğıda yazıp yakmalıymış. Aklından da hemen çıkıp gidiyorlarmış.”

“Geriye kalan ne? Yakılmış tarlalar mı? Bu mektup da yakılacak mı?”

“Hayır ... şimdilik masaya koy ... camın altına.”

Mektubu ninemin eski oyun masasının camının altına koyuyorum... çocukken çizdiğim resimlerin, kartpostalların ve fotoğraflarımın yanı başına. Birinde havaya uçuyormuş gibiyim...

“Beni salıncağa bindirdiğini anımsıyor musun, sanırım adı Flamenko’ydü, sana çok güvenlidir demişlerdi ama beni göklere çıkar-mıştı. Sen de peşimden atılmış ve bu değirmeni ellerinde durdurmaya çalışmıştın. İkimiz de az kalsın ölüyorduk.”

“Şapşal bir annen var. Kaç yaşındaydın o zaman?”

“Anımsamıyorum.”

“Böyle olaylar aklıma geldiğinde hep senin kaç yaşında olduğunu anımsamaya çalışıyorum. Örneğin sen beş yaşıdaysan benim saç-larım kısacıktı, mavi şifon bir elbisem vardı, ruhum da şifon gibi hafifti. Yedi yaşıdaysan, saç şeklim bambaşkaydı... Kendimi ancak se-nin yanındayken görebiliyorum.”

“Hayır, o zaman senin, hani benim şu çok sevdiğim papağanlı Hint pantolonun vardı. Sonradan onu evsiz birinin üzerinde görmüş-tüm, papağanlı koca kışından başka bir şey görünmüyordu çöplükte. Bana söylemeden at-mıştın o pantolonu!.. Çok üzücüydü!”

“En büyük üzüntün o olsun. Nikol’un açık kapıdan daldığı kısımda kalmıştın... Sonra ne oldu?”

“Sonra, şu merdiven sokağa gitti. Liege’e döndü. Okulda Rusça okutuyor. Polovtsev’in oğlu sekiz yaşına bastı. Rusça bilmiyor.”

“Filmin sonuna benziyor. Yazılar akmaya başladı.”

Staro-Klinkin Köprüsüne gidiyoruz; bütün değerli hayaletlerimiz orada toplanıyor; Nikol, flütçü çaydanlık, ölü ağaç, “sevgili Varya” ve papağanlı eski pantolon...

Ondan bahsediyoruz.

“Bu konuyu kapatacak mıyız...”

“Bugün değil.”

ÖZGÜR
BİR
ALMAN
RUS
EVİNDE

I

Şalgam

“Bu arada, baksana, Van Gogh kardeşine yazdığı mektupta, karın altından şalgam çıkarmaya çalışan bir kadın figürü üzerinde kafa patlattığını yazıyor (aynen böyle diyor, ‘kafa patlatmak’).”

“Ne olmuş?”

“O kadını geçen kış görmüş. Yani KOSKOCA bir yıl bu şalgamı içinde taşımış!”

“Şalgamı değil kadını!”

“Evet. Ancak önemli olan, onun tam yirmi altı (ya da kaç taneyse) şalgamlı kadını olması. Yani bir izlenimin tam yirmi altı varyantı. Bak.”

“Bu kadın mı? Başlık takmış kış.”

“Kıç, sırt, boyun, kollar, bağlarla süslemeler, başlık, galoşlar. Bütün bunlar topraktan şalgam çıkarıyor. Profilden çıkarıyor, cepheden çıkarıyor, bacakları açık çıkarıyor, üç bölü dört çıkarıyor. Ne insan ne poz, yalnızca yorgunluk. Taş, sapasağlam, miras olarak geçen.”

“Güzel söyledin, yaz.”

“Tamam. Şunun için söylüyorum, Van Gogh aynı kadını tam yirmi altı kez çizmiş ama sen bana yine Leon Schmidt anlatacağım diye kızyorsun. Oysa şimdi ben onu bambaşka görüyorum. Başka bir açıdan.”

“Boş versene, sen onu hiç görmedin!”
“Hissettim.”

II

Bütün bunlar daha önce oldu

Trafik lambasının kırmızısı, ona tam bir dakika bakmama izin verdi. Bakışlarımı yakaladı. Hatta düşmemek için lambaya tutunmaya çalıştı.

Anlaşılan bu kadının içinde bir türlü baş edemediği müthiş bir hafiflik vardı; yağmurluğu rüzgârda bir taraflara uçuşuyordu, kadın yağmurluğun kenarlarını yakaladığında bir yelkenliye benziyordu. Rüzgârın şiddetine karşı duracak gücü yoktu, durdu, rüzgârda sallanmaya başladı. Uçup gitmek gibi bir niyeti yoktu.

Yanına bir erkek yaklaştı.

“İra, çakırkeyifsin, gidelim.”

Kız mıyor, yalnızca kadına neler olduğunu açıklıyordu. Hatta “sarhoş” diyerek onu kırmaktan çekindiği için “çakırkeyif” sözcüğünü özellikle seçmişti.

“Hayır, bekle...”

Birden genellikle martıların yaptığı gibi rüzgâra karşı hareketsiz kaldı. Erkek yanında duruyor ve özenle dirseğinden tutuyordu.

“Bütün bunlar oldu mu yani?”

“Evet,” dedi erkek kesin bir tonlamayla, kadında hiç kuşku kalmaması için.

Sokakta yürümeye başladılar. Ben yolun karşı tarafına geçtim. Herkes bir yerlere gitti.

Bütün bunlar daha öncede oldu. İra (bu değil, başkası, üçüncüsü) martı gibi rüzgâra karşı dondu kaldı, ben de bir seferinde Leon’a mektuplar için gittim.

Sms geldi: “Gri Hyundai Solaris sizi bekliyor.”

Arıyorum. Bütün sokak gri Solaris dolu.

Ağaçlar kızgın dallarıyla gökyüzüne uzanıyor. Daha saat dört ama şehir üstüne kurşuni örtüsünü çekmiş bile.

III

Bej

Kadın şoför. Boya tüpü gibi tombul. Paltosunun rengi bej. Rengin kendisinden çok “bej” sözcüğü yakışıyor ona.

Bu renkte bir tüp görür görmez resim hoca-sının cinleri tepesine çıkardı. Çünkü bu rengi diğerlerini karıştırarak elde etmek mümkündü, yalnızca tembeller hazır olanı satın alır; kendin karıştır, daha zengin olur. Ancak yine de bu rengi satın alıyorduk. Güzel renk.

Kısacası direksiyonda bej giyimli bir kadın vardı. Şimdi birden koşmaya kalksa bu koşu değil, ancak koyu olur. Soluk soluğa koyu bej. Anlaşılan hep arabayla gidip geliyor.

Arkadaşı yok. Çünkü kimsenin arkadaşı yoktur. Başka bir şehirden geldi, örneğin Voronej'den. Saçları kumral, kısacık. Sessizce gidiyor. Onun yanı huzurlu.

Radyoda ise o tanıdık ses; Gar “Rus Yolu”-nu söylüyor.

Bej ritme uygun başını sallıyor, melodi kadının içinde yaşıyor, dönüyor. Bej’le yolumuz kesinlikle arabanın farıyla çizili. Farlar söndüğünde her şey bitecek. Geriye yalnızca Solaris kalacak.

IV

Gar

Peterburg kapkara deri paltosunu giydi; yağmur düştükçe parıldıyor. Birbirinin aynısı çok katlı evler; 5 nolu ev, 6 nolu ev, 7 nolu ev. Ne fark var? Buralardaki insanlar da hep aynı yaşamak zorunda. Şimdi dış kapıdan çıkacak ve ben onu tanımıyorum.

İşte, görüyorum, biri çıktı. Donuk lambanın fonunda bir silüet: Gar. (Arkadaşları öyle diyor.)

Gar, bir atmosfer olayı.

Çünkü o atmosferik. Aynı zamanda olay.

“Biliyor musun, bugün taksiyle giderken kadın şoför senin ‘Rus Yolu’nu dinliyordu.”

Gar bu bilgiyi sakince karşıladı. Çünkü o ve şarkıları, “bağdaşmaz iki varlık.” Öyledir. Daha doğrusu, mutlaka öyle olur.

Geçtiğimiz günlerde Perm'den geldiğini açıklıyor.

“Perm’de bir müze var, içinde ahşap heykeller bölümü var, duymuş muydun? Oradaki her şey ahşaptan. Meryem Ana da, melekler de, haç da. Bütün azizlerin yüzleri Permlilere benziyor. Bütün azizler Permlî. İsa da Perm’den. Gözünün önüne bir getirsene?”

Evde benim de ahşap haçım var. Benim İsa, Kışınöv’den. Siyasi göçmen, doksanlı yıllarda Piter’e geldi.

Eskiden köy yolundaki anı haçının orada yaşıyordu.

Sovyet döneminde Tanrı’nın olmadığı ilan edilince yol boylarındaki bütün anı haçları sökülüş, göze çarpmayan bir yerlere atılmıştı.

Sanatçılar da çöplük çöplük dolaşıp kendilerine haç toplamış ve Tanrı’yı atölyelerinde saklamışlardı. İçlerinde inanan çok değildi, güzelliğe değer verip kurtarmışlardı.

Benim İsa, tanınmamış bir ustanın elinden çıkma. Neredeyse Moldovya köylülerinin hepsi isimsiz birer usta.

Tanrı önce kendi, gibi, kendi suretinde onları yarattı, sonra da onlar Tanrı’ya kendi suretlerini verdiler.

Çocukken duvardaki bu adamın kim olduğunu anlamazdım. Boyuna bakılırsa yedi yaşında bir çocuk kadardı. Haça gerilmişti ama haç yoktu. Haçtan indirilmiş ve dirilmişti.

Kâh uçuyor kâh herkesi kucaklamak istiyordu. Gagarin gibi.

“Hepinizi kucaklamayı nasıl da isterdim!..” demişti Gagarin. Kucaklamıştı da.

Burada ise ebedi bir uçuş, ebedi bir kucaklayış.

Ancak Tanrı her an yanı başındayken nasıl yaşanır! Kilisede, gökte olması başka, gördüğün bir varlık olarak evde olması bambaşka. Üstelik o da her şeyi görürken.

Gar’ın üstünde böyle yakın bir denetim yok. Duvarında kocaman bir ayçiçeği resmi asılı. Tabloda şiddetli bir rüzgâr betimlenmiş, ayçiçeklerinin boyun büküklüğü çok kederli.

Gar ise yaşıyor, üstelik hiç de yakınmıyor. Hayat güzel, yalnızca ayçiçekleri bunun farkında değil. Gar genel olarak, hayatından memnun ender insanlardan biri. Hayattaki her şeyden memnun, değişiklik falan istemiyor. Bir seferinde zamanla bilgeleştiğini söylemişti. Bilgelik gelmiş ve gecelemişti. Sonra da onunla yaşamaya başlamıştı. Ancak Gar ara sıra onu aldatıyor.

Tabaktaki tek küpeler bunun kanıtı. Evine gelen kızlar tesadüfi bir istekle küpelerinden birini kaybediyorlar. Bir daha gelmek için.

“Al işte, şu deli saçması mektupları,” diyor Gar bir demet açılmamış mektubu verirken.

Sevinç dolu bir heyecan! Hepsi bana. Daha doğrusu Gar'a yazılmış. Onları hiç okumuyor, hepsini bana veriyor, ne olur ne olmaz diye de uyarıyor.

“Başkasının mektubunu okumanın hoş bir şey olmadığını biliyorsun, değil mi?”

“Bana yabancı değiller.”

V

Özgür bir Alman Rus evinin girişinde

Gece gündüz demeden başkasının apartman girişinde oturan bu adamı düşünüyorum sürekli.

Leon Schmidt her yıl Almanya'dan Piter'e geliyor ve birkaç gün Gar'ın girişinde oturuyordu. Evden çıkışını bekliyordu. Ancak boşuna.

Gar harika, sorumsuz, özgürlükçü bir şarkıdır. Onu yalnızca dinleyeceksin, o kadar. Başka bir şey yapmana gerek yok.

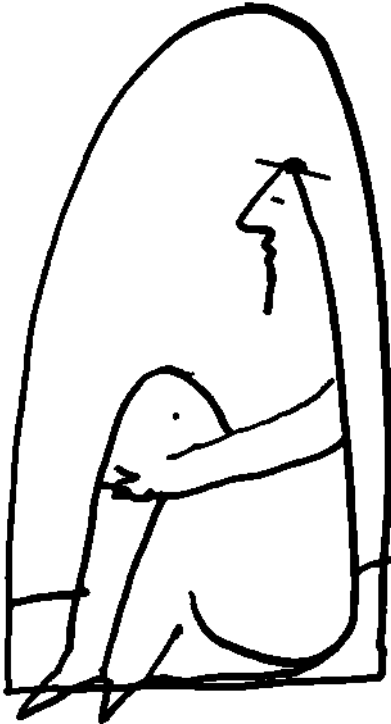
Leon bunu anlamıyordu. Leon dinliyor, dinliyordu; şarkının sözleri şöyleydi: “Yalnızca ben varım, yalnızca sen.” Bu da doğrudu, Leon'un başka kimsesi yoktu.

Kazakistan'da doğmuştu. Almandı. Doksanlı yıllarda eşiyle birlikte Almanya'ya gitmişti. Ancak hayat kuramamıştı. Bir seferinde karısı Leon'u hastanede bırakıp ortadan kaybolmuştu.

Deli gömleği uysallaştırıyor, pencerenin önündeki radyo çalıyordu. Bir Rus istasyonu açıktı. Orada da Gar var. “Rus Yolu”nu söylüyor.

Leon’dan başka bu şarkıyı anlayan yok. Rusçayı da Almancayı da anadili gibi biliyordu.

Şarkı onun bütün yaşam boşluğunu doldurmuştu. O da bir çocuk gibi narin ve uysaldı;

iğneye karşı koymuyor, ilaçları sessizce yutuyordu.

Gar'ın şarkısının bütün sözlerini ezberlemişti. Sözlerin ruhuna yakın olduğunu anlıyordu; şarkı da ruhu gibi dünyanın iğrenç varlığını kabul etmiyordu. Gar bu konuda şarkı, Leon da herkese gezegendeki saçmalıklar hakkında mektup yazıyordu; devlet ve hükümet başkanlarına, diğer sorumlu kişilere.

Leon dünyayı nasıl değiştireceğini biliyordu. Gar'la bir olması gerekiyordu, birlikte daha kolay olabilirdi. Öyle de karar verdi.

“İnce buz üstünden rotam Leningrad!..” diye yazdı Leon şarkının sözleriyle.

Adresi nasıl bulmuştu, belli değildi. Piter'e gelmiş, evi bulmuş, birinci katın aydınlığının önüne oturmuş ve Gar'ı beklemeye başlamıştı.

Beklemiş. Şöyle demişti:

“Benim senden başka kimsem yok. *Yalnızca ben varım, yalnızca sen.*”

Gar ilk anda onun şarkılarından alıntılarla konuşan bu tipin ne dediğini hemen anlamadı. Anladığında ise doğruca asansöre koştu.

Leon girişte üç gün oturdu. Sonra ortadan kayboldu.

Bir yıl sonra yeniden ortaya çıktı. Artık bildiği girişe geldi ve görevli kadına Gar'a geldiğini söyleyip pencerenin kenarına yerleşti.

* Igor Rasteryayev'in “Leningrad Şarkısı” adlı eserinden alıntı.
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Gar'la karşılaştığında yeniden aynı şeyleri söyledi:

“Benim senden başka kimsem yok.”

Gar ne yapacağını kesinlikle bilmiyordu. Akıl hastanesi Leon'u almazdı, çünkü delinin deli olduğunu belirten yazılı beyan gerekliydi, Leon da bunu yapmaya istekli değildi. Polisin de umurunda olmazdı ne de olsa Schmidt ne narkomandı ne de katil, yalnızca pencerenin önünde oturan bir adamdı. Özgür bir adam.

İşte tam altı yıldır bu özgür Alman, Rus evinin girişine gelip oturuyor. Bazen beş, bazen üç gün, sonra da çekip gidiyor.

Kendi hayatını yaşıyor.

Sebastian'ın şarkısının ansızın döküldüğü hayatını.

VI

Sebastian

Sebastian yakışıklı ve nazikti. Pırıl pırıldı.

Görünüşe göre Sebastian'ın da, Leon'un da genlerinden o Alman romantizmi hâlâ silinmemiş. Yani on sekizinci yüzyıl geni çalışıyordu.

Sebastian'ın şarkısı, Sebastian'ın kendisine benziyordu. Şarkının adı da Gar'dı. “Rus Yolu” sözcüklerini Rusça olarak çok duygulu bir şekilde telaffuz etmeye çalışarak Alman ruhuyla söylüyordu.

Gar da bu iki sözcüğü anlamış, gerisinin çevirisiyle hiç ilgilenmemişti.

Alman da Gar'ın şarkısının çeviriyle pek uğraşmamıştı.

Sebastian onun yol hakkında bir Rus halk şarkısı söylediğini düşünmüştü; gökyüzü, bulutlar, aşk, kuşlar...

Ancak hayır. Gar'ın damarlarında, Rus yolundan Fransızları Paris'e, bin dokuz yüz kırk beşte de -kim oldukları belli- Berlin'e kadar kovalayan atalarının genleri oynuyordu. Soğuklarda ve ormanda önde Susanin.*

Kısacası şarkılarını birbirlerini anlamadan okuyorlardı ve keyifleri iyiydi.

Sebastian kendi şarkısını okuyordu ve o şarkı Leon Schmidt'in açgözlüce içine çektiği havanın bir parçası olmuştu.

*Gar "Rus yolu"nu söylüyor,
tamamen eriyorum onun müziği içinde.
Kimse anlamıyor ama bana göre harika
bir şarkı.*

*Onunla baş başa kalıyorum.
Onunla baş başa kalıyorum.*

*Gar "Rus yolu"nu söylüyor,
eriyorum onun müziği içinde.
Hayallerimde ikimizi görüyorum;
orada sonsuza kadar birlikte kalıyoruz,
baş başa kalıyoruz,
sonsuz kadar baş başa.*

* 1609-1618 Polonya-Rus savaşında Çar Mihail'i kurtardığı anlatılan Rus kahraman.

“Bu kimi *baş başa* görüyor?” diye soruyor bana gergin gergin.

“Ne fark eder? Senin ‘Rus Yolu’ şarkının hayatının bir parçası olduğunu söylüyor.”

“Vay! Bu sanki bir sorumluluk.”

Gar son söylediği sözcüğe gerekli anlamı yüklemek ister gibi pencereye bakıyor. “Sorumluluk” açık vasistastan uçup gidiyor, alacakaranlıkta yok oluyor.

“Biliyor musun,” diyor Gar “şu psikopat geçen hafta yine geldi.”

“Hangi psikopat?”

“Leon.”

VII

Benim senden başka kimsem yok

Yani Leon umudunu kaybetmedi. Gar da uyanıklığını; üç gün dairesinden çıkmadı.

Bir süre geçtikten sonra kapısı çalındı.

Eşikte bir kadın duruyordu.

“Merhaba. Leon bende kalıyor. Ancak onunla konuşursanız gideceğini söylüyor. Onunla konuşun lütfen. Yarın benim çocuk kamptan dönecek.”

“Kim bu kadın?”

“Komşu. Meğerse Leon’u eve almış.”

“Rus köylerinde kadınlar var!..* Leon’la konuştuğun mu?”

“Konuştum. Ancak önce...”

Ancak öncesinde komşuya sordu:

“Leon’un deli olduğunu biliyor musunuz?”

“Evet, biraz farklı. Konuşacak mısınız? Sizi bekliyor.”

Bu kadın başka bir gezegenden gelen birini de evine alsa, büyük olasılıkla yine “biraz farklı” derdi.

Kadın, Leon’a acımişti. Ancak acımanın son kullanma tarihi gelmişti. Kendi hayatına dönmek istiyordu. Leon olmadan.

Gar da Leon’a acıyan kadına acıdı ve konuşmaya gitti.

Mutfakta Gar’ı biraz farklı Leon ve bir fincan kahve bekliyordu.

“Leon bana mektuplar yazıyorsunuz, buraya geliyor ve yabancı birinin evinde yaşıyorsunuz, bunların çok normal olmadığını anlıyorsunuz?” diye başladı Gar.

“Evet, evet, anlıyorum,” dedi Leon. “Ben sana gelmiştim.”

“Ne demek ‘sana’ geldim? Bende kalmana izin vermem. Senin için ne yapabilirim?”

“Öylesine geldim, her şeyi anlıyorum. Öylesine geldim. Mektuplarıma niye yanıt vermedin?”

* Nikolay Nekrasov’un “Ayaz Paşa Kol Geziyor” şiirinin bu kıtalarını besteleyen Aleksandr Dobronravov’un şarkısından alıntı.

“Nasıl verecektim? Kendin bir düşün!”

“Seni anlıyorum,” dedi Leon teslim olmadan, soğumuş çayını yudumlarken.

“Anlaman iyi.”

Schimidt uysalca bakıyordu, gerçekten de her şeyi anlamış gibiydi. Tek bir şey hariç.

“İyi de sen kendin söylemiyor musun, ‘Yalnızca ben varım, yalnızca sen,’ diye?”

“Leon bunu sana söylemiyorum ki.”

“Kime söylüyorsun?” diye sordu Leon gerilerek. “Sebastian’a mı?”

“Tanrım, bu bir şarkı, yalnızca bir şarkı!..”

“Ya? Oysa ben sana inanmıştım, düşünmüş-tüm ki birlikte...”

“Neymiş birlikte yapacağımız?”

“Dünyayı yeniden düzenlemek. Her merkeze yazdım.”

“Ne merkezi?”

“Gezegenin yönetim merkezlerine. Ancak bana yanıt vermediler. Anlaşılan, bu durum onları pek ilgilendirmiyor.”

Gar umutsuzca bakıyordu.

Leon, bunun Gar’ı da fazla ilgilendirmediğini düşündü.

“Pekâlâ,” dedi kararlı bir halde. “Seninle konuşursam gitmeye söz vermişsin.”

Leon başını eğdi.

Gitti de.

Yeniden Almanya'dan mektup yağmaya başladı.

Leon dünya düzenine veriştirmeye devam ediyordu. Yalnızca Gar ve kendisinin dünyayı kurtaracağını söylüyordu. Bunun için çok para yollayacağını yazıyordu.

Bazen inancını kaybediyor ve Gar'ı ihanetle suçlayarak küfürler yağıdırıyor, sonra da affediyordu. Sonra yeniden küsüyordu; sen kendin söylemedin mi şarkıyı!.. Sana inanmıştım oysa sen!..

Bazen Leon, Gar'ın kendi şarkılarını dinlemesini, içine girmesini ve yüreğinde eritmesini istiyordu. Al, işte, dinle, belki bir şeyler anlarsın. Belki yaklaşırsın o surete, benzerliğe.

Mektuplar gelmeye devam etti.

Masamın üzerin davet eden, şikâyet eden, bağırان, ağlayan ve bazen de yalnızca sigara yollaması için yalvaran mektup desteleriyle doluydu.

Zarfların üzerindekiler Alman puluydu, gerçektir, adres de öyle. Ancak bazen Leon sanki hemen yanı başımdaymış gibi geliyordu. Sanki Almanya hemen Pryajka Irmağının ardındaydı. Belki de Leon, Nikol'e bağırıp çağırılmış ve Matisov adasındaki Mucizeci Nikolay psikiyatri hastanesinin müdavimi olmuştu. Zaman zaman Leon'u dışarı bırakıyorlar, o da

hemen o kutsal girişe geliyor, pencerenin önüne ya da basamaklara oturuyordu. Sonra yeniden Pryajka'ya, Nikol'e dönüyordu.

Koğuşunda dört kişi daha vardı, bu yaşamın çelişkileriyle başa çıkamayan dört Leon daha. Damla damla bir sessizlik. Sürekli damlıyor; pencerenin ardında yağmur, içeride de serum.

“Benim senden başka kimsem yok,” diyor Leon.

“Benim senden başka kimsem yok,” diyor ikinci Leon, onun peşinden de dördüncü ve beşinci Leon.

Yankı bütün koğuşlara yayılıyor. Kime söylendiği yayılıyor; “senden,” “senden,” “senden.”

Sonra onları yeniden dünyaya bırakıyorlar, dünya Leonlara acımıyor ve Nikol zaman zaman onları yine kendinde topluyor.

VIII

Telesekreter

Dünyadan telefon.

Dünyaya bakıyor. Yollar, ormanlar, denizler... Müthiş. Kendisi yaptı.

Uyumu, dengeyi gözetmeli; orada barış, şurada savaş.

Biz ise arıyor, arıyoruz...

Meşgul. Müzik. Meleksi bir ses.

“Numaranız yedi milyar yedi yüz otuz dokuz milyon sekiz yüz yedi bin iki yüz kırk dört. Lütfen hatta kalın, aramanız bizim için çok önemli.”

Bekleyenler arasında sonuncusun.

Basamağa otur, bekle.

OLSA MIYDI,
OLMASA MI

Öyle gibi gelmiş olmasını istedin. Bir an önce yanından geçip gitmek istedin; ama öyle geldi, öyle. Bir de şu gürültü.

Akşamın geç vaktinin derinliklerinden *bir şey* sana sesleniyordu. Özellikle sana çünkü çevrede başka kimse yoktu.

Canlı bir şey sanki, gel buraya, yardım et, bak burada bir şey var, dercesine inatla garajın çatısına vuruyordu...

Belki de bir insandı. Küçük Patates Elf garajın üstüne düşmüştü, ölmek üzereydi, yardım istiyordu.

Dönüyor ve yaklaşıyorsun. Birisinin kocaman kanadının garajı dövdüğünü görüyorsun.

“Ya kartal ya da grifon.”

Meğer martıymış.

Kanat çırpıyor, uçamıyor.

İşte birbirinize bakıyorsunuz; ne yapsak gibisine. Klasik bir soru.

Sonra birileri daha geliyor. Herkes martıya kendi bakış açısını sunuyor. Biraz duruyor ve sonra evlerine dağılıyorlar.

Sen geri dönüyorsun. Neden bilmiyorum. Sen de bilmiyorsun. Belki de martının artık orada olmadığından, uçup gittiğinden emin olmak istiyorsun.

Onun yerine nedense garaja giren iki kadın görüyorsun. Gülüyorlar. Martı sanki çatıya sıkışmış gibi artık kanadını vurmuyor. Seni gören kadınlar ortadan kayboluyorlar. Peterburg varoşlarına doğru.

Geldin ve ne yapayım dercesine bana bu hikâyeyi anlattın.

Martıyı unutmaya karar verdik.

Dünyada çok martı var, ölüyorlar, kediler yiyor, bu doğal bir süreç, besin zinciri. Bütün martılara yardım edemeyiz ya!

Sabah. Garajın çatısında ne yapıyorum?

Sen martı, orada ne yapıyorsun? Korkma. Korkuyor.

Al sana bardakta su, aç gaganı da iç. İçiyor.

Yanında bir dilim peynir duruyor, ambalajı açık ama dokunulmamış. İyi biri bırakmış. Ancak martı böyle şeyleri yemez.

İnternete soru: “Ne yapmalı?”

Martının yazgısının *story*'sini yazıyorum. Herkes acıyor.

“Ah, yardım ederdim ama yazlıktayım.” Herkes yazlıkta. Arkadaş değil hepsi yazlıkçı.

Paris'ten de biri martıya acıyor. Tabii bana da.

Evet, martı, hepimiz seninleyiz. Garajın çatısında. Kırmızı yangın duvarının fonunda.

Aleksandr Traugot, Peterburg'un Paris'ten güzel olduğunu söyledi. Bunun sana faydası dokundu mu martı? Ben rahatladım. Ancak Traugot bunu bana değil ona söyledi. Ona, şu asfaltta durmuş bize bakana. Onu kanadınla sen çağırdın. Seni bana anlatan o. Artık hepimiz arkadaşız.

Hayır seni yanımıza alamayız. Mümkün değil.

Seni sürekli düşünmekle yetineceğiz.

Garajdan iniyorum, dirseğimi yaralıyor ve kendi hayatıma dönüyorum.

Dirseğim ağrıyor. Ağrıyan martı.

“Kanadı kırılmış olmalı...” diyorsun.

“Hayır, internette bunun yavru olduğunu söylediler, uçmayı henüz beceremiyormuş.”

“O zaman niye bu kadar iri?! Kanatlı kedi gibi.”

“Yavruların da yetişkinler gibi görünebileceğini yazıyorlar ama işin aslında aptalın teki. Aynı benim gibi.

Yeniden sokağa çıkıyorum. Nereye gideceğim önemli değil, önemli olan martıyı görmek. Sanki yanından, hatta hızlı hızlı gidiyormuş gibi yapıyorum ama kuşu görmek için başımı çeviriyorum.

Kuş yok.

İlk aklıma gelen; öldü.

İkincisi; uçtu.

Doğru yanıt; düştü.

Yavru çöpün içinde, kırık camların arasını-
da yatıyor.

Yavrunun yazgısının *story'si* devam ediyor.

Kuşları koruma grubuna yazıyorum. İnter-
net öğüt kaynıyor:

“Martıyı rahat bırakın!”

“Kediler yer, evinize alın!”

“Veterinere götürün, röntgen çektirin!”

*“Veterinerler şarlatandır, kimseyi dinleme-
yin!”*

“Barınağa verin!”

*“Barınak çok rastlanan hayvanları almaz,
vahşi hayvanlara yem yapar!”*

“Dokunmayın! Anası babası ilgilenir!”

“Kitlemel yuvalama yerine götürmek gerek!”

Tavsiyeler denizde kum gibi ama soru hâlâ
aynı; ne yapmalı? Sonrasında da bu soruya ya-
nıt olarak hikâyeye Aşk giriyor.

Aşk yani Lübov Dmitriyevna.

Kedileri beslemeye gidiyor. Vasili Adasının
bütün evsiz kedileri Lübov Dmitriyevna'yı bi-
lirler. Sayarlar da.

Ben de ona hep selam veririm, adını bilmem,
komşu işte. Ancak köpeğinin adını bilirim; so-
kakta dolaşırken sık sık ona seslenir.

“Çarli, nereye gittin?”

“Çarli, vicdansızlık etme!”

“Çarli, haksızsın!..”

Çarli küçük, uzun tüylü, hep bir yerlere ko-
şuşturan entel bir köpek.

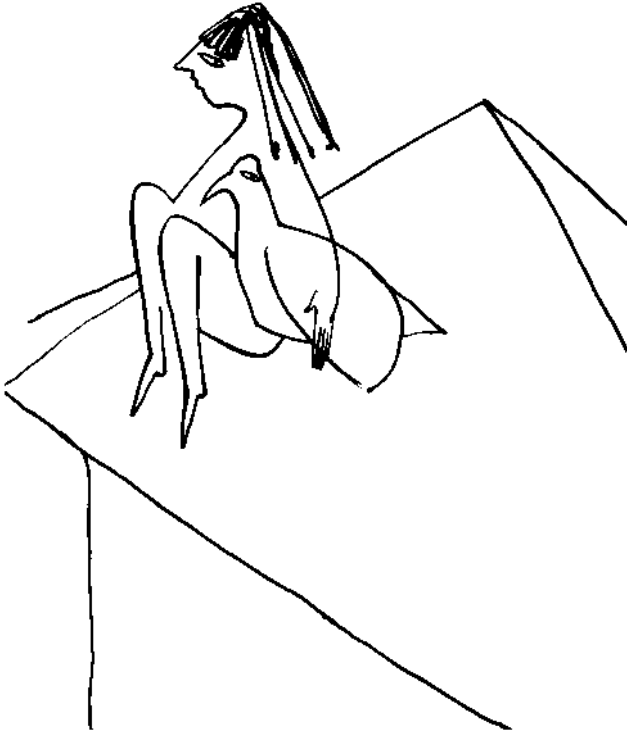
“Bağışlayın, bir yavru martıyla nasıl uğraşılacağını biliyor musunuz? Şurada camlar içinde yatıyor ve biz, ne yapacağımızı bilmiyoruz...”

Daha sözümü bitirmemiştim ki Lübov Dmitriyevna yanıtladı:

“Ben eve alırım. Nerede?”

“Gidelim ama bazıları olduğu yerde bırakmanın iyi olacağını söylüyor...”

“Kediler yer.”

Karar verildi. Lübov Dmitriyevna aç kedileri beslemeye gitti, ben de boş bir kutu bulmaya. Kutuyu yere koydum, lastik eldivenleri taktım ve martıyı elime almayı denedim ama kendini bırakmıyordu. Bugün artık kurtarıl-mak istemiyordu; kanatlarıyla kimseyi çağır-mıyor, tam tersine itiyor ve inanmıyordu.

Lübov Dmitriyevna geldi, martıya yakın çömeldi, kutuya girmeye davet ederek onunla konuşmaya başladı.

“Evet, kanatların çok güzel ama şimdi ka-patman lazım. Çok güzeller, görüyorum, gös-terdiğin için teşekkür ederim ama gitmemiz lazım, beni duyuyor musun?”

Lübov Dmitriyevna sonraki hareket tarzı-mızı ayrıntılarıyla ona açıkladı, martı da an-ladı. Sanki ne isterseniz yapın dercesine kabul etti.

Kara gözler kutunun içinden kuşkuyla bize bakıyordu. Lübov Dmitriyevna ise şehir turu yaptırıyordu; işte yol, işte Neva, bu da bizim avlu, görüyor musun?..

Lübov Dmitriyevna balkonunda daha önce-de yavru kuş büyüüttüğünü söyledi. Karga da varmış, güvercin de, martı da.

“Martıya ne oldu?

“Benim çatıya bir aile yuva yapmıştı. Yeni doğmuş bir yavru ve nedense yalnız bir baba sandığım, öyle beceriksiz biri. Sonra yavru balkonuma düştü. Babası gelip besledi. Bir

keresinde de pencereyi tıklattı, bana baktı ve uçup gitti. Bir daha da dönmedi. Belki de vantilatöre kapıldı...”

“Ne vantilatörü?”

“Ne bileyim, belki fabrikanın. Belki de arabanın altında kaldı... Yani, o bebeği yedirdim içirdim ve gün geldi öylece uçup gitti. Bunun da olacağı bu.”

Ne kadar güzel.

Martıların anası Lübov Dmitriyevna.

Olanları kuşları koruma grubunda sevinçle anlatıyorum; martıyı yerleştirdim, kuş yetiştirmede deneyimi var, kısacası merak etmeyin.

“Ne deneyimi?! Balkonda bir sürü martı öldürmüştür!”

“Kuşun acı çekerek ölümü vicdanınızı sızlatacak!”

“Aldığınız iyi olmuş! Veterinere götürün!”

“Ailesinden kopararak öldürdünüz yavruyu!”

“Her sezon yüzlerce yavru bu iyilikseverler yüzünden ölüyor!”

“Ben martıları hep eve alır, sonra da bırakırım. Çiğ balıkla besleyin. Gümüş, çamuka... Küçük ama bütün olmalı.”

“Yavruyu eski yerine götürün, kendiliğinden büyüme hakkını almayın!”

Neredeyse bütün kuşseverler başımın etini yedi.

“Her şeyin tek suçlusu sensin. Neden seyretmeye gittin ki?”

“İyi de kediler, insanlar, cam kırıkları... Kimse yanına gelmedi.”

“Belki de geldi.”

“Yani geri mi götüreyim?”

“Gerek yok.”

“Ya ailesi gelirse?”

“Hayır. Birisi zaten yuvasından alıp garaja yerleştirmiş.”

“Nereden biliyorsun?”

“Öyle. Bu kadar. Lübov Dmitriyevna halleder.”

“Peki martıya uçmayı kim öğretecek?”

“Lübov Dmitriyevna.”

Birden Lübov Dmitriyeva ve martının gökyüzünde süzöldüklerini görüyorsun. Aralarında konuşuyorlar.

“Bak işte, uçuyoruz, sen ne düşünmüştün, ne kadar kolay, çırpıyor çırpıyorsun, işte bu kadar. Haydi canım, hoşça kal, uç. Hayır, seninle gelemem, Çarli bekliyor beni. Hoşça kal, güzelim benim.”

Martı engin gökyüzüne doğru kanat çırpıyor. Son.

Benzer hikâye bulmak için internette dolaşıyorum. Bir sürü hikâye var. Her gün birileri birilerini kurtarmaya çabalıyor; kunduzun hayatıyla ilgili rapor yayınlıyorlar, balıkçıl sakarmekenin ailesini arıyorlar, bir kargayı evlat ediniyorlar, yanlış tavsiyeler için birbirlerine sayıp duruyorlar.

Martıya gümüş, çamuka, Japon sardalyası, mezgıt, kömür balığı alıyoruz... Martı iğrenmiyor. Lübov Dmitriyevna WhatsApp'tan yazıyor, favorisi gümüş ve çamuka, diyor. Sabahları iştahının açık olduğunu ama akşamları sanki lütfediyormuş gibi yediğini söylüyor.

Çarli de duruma alışmış, geniş bir ailesi olduğunu biliyor; kedi Fira, kedi Klavdiya, insan Lübov Dmitriyevna ve martı Orlando.

Martının cinsiyeti belli değil ve Virginia Woolf'un öyküsünden alınma cinsiyet konusundaki bu ortadaki isim kuşa çok uydu.

Bir gün Orlando balkonunun demirine uçtu ve anında Lübov Dmitriyevna'ya döndü. Bak, bak, neler yapıyorum! Ardında da pike yaptı.

Lübov Dmitriyevna hemen avluya koştu, yakaladı ve geri getirdi; güçlenmemişti, hazır değildi.

Yaz geçti. Martı Lübov Dmitriyevna'nın yuvaya dönen dairesinin odalarında artık özgürce uçuyordu. Ancak Lübov Dmitriyevna değişmemiş insan olarak kalmıştı ve bir yuvada yaşamak istemiyordu.

Martıyı insanların arasına salmanın zamanı gelmişti. Daha doğrusu, kuşların.

Lübov Dmitriyevna, Orlando için, Kronştadt yakınlarındaki Kotlin yabani hayat parkını seçti. Asıl memleketi olan Vasili Adasından bu kadar uzağa ne gerek vardı, bilinmez.

İşte Lübov Dmitriyevna, Orlando'nun özgürlüğe attığı ilk adımları yolluyor. Müthiş bir irade. Korkunç.

Su, gök, martı ... peki diğer martılar nerede? Nerede arkadaşları? Kimsecikler yok.

Kadrajı girmemiş olabilir mi? Kadrajın dışında kocaman bir sürü olmalı.

Orlando birkaç güvensiz adım atıyor, sanki "İleriye gidebilir miyim?" diye sorarcasına geriye bakıyor. Yürüdü, uçtu, gökyüzüne şöyle bir takıldı ve suya indi, süzüldü...

Her ölü ve diri martıda Orlando'yu görüyoruz.

Orlando, geri çekil, dur, bırak.

Sana karşı kanıtlanmamış mitolojik suçlarımızın yanı sıra daha yüz farklı suçumuz var. İşte hepsi sıra sıra senin peşinden geliyor. Gruplaşıyorlar. İki grup; *olsa mıydı, olmasa mı*.

Orlando'nun süzüldüğü video silindi, WhatsApp kendi hafızasını otomatikman siliyor ve gereksizleri atıyor. Şimdi Lübov Dmitriyevna'yla yazışmalarımızda videonun yerinde belli belirsiz beyaz siluetli mavimsi bir kare var.

ÖLÜMÜN
PEMBE
PARMAKARASI TERLİĞİ
VARDI

I *Mart*

“Neden senin evdeki takvim hep martı gösteriyor?”

“Çünkü o sayfada Bella Ahmadulina var. Sonrasında Gorki somurtuyor, Şukşin gözlerini kısıyor. Yo, istemem. Bella ve mart kalsın. Üstelik şimdi aralık ve mart olması çok daha güzel.”

Kendi sözlerinin doğruluğundan emin olmak için pencereye baktı. Kara Irmak kesinlikle bembeyazdı.

“Kara Irmak, Yeniköy, Eskiköy...” diye devam etti. Bu mahalle isimleri hırslı insanlar için değil; bu isimlerle hava atılmaz.

Arabada iki kişi, “Yandex Harita”da “Puşkin’in düello yeri” yanıp sönüyor.

“Hayır, bu yer, kuşkusuz, iyi seçilmemiş,” dedi adam. “Yol, evler... Pencereden görülebilir, değil mi?”

“Evet, buranın sakinleri her seferinde balkona çıkıyor ve onları durdurmaya çalışıyorlar. Ancak hiç başaramadılar. Dantes ateş ediyor ve Puşkin karlara düşüyor. Sonra da aynı yere kozlarını paylaşmaya Voloşin ve Gumilev geliyor.”

“Trajedi motifleriyle trajik bir fars. Voloşin sanırım, yerini almaya yürürken çizmesini ya da onun gibi bir şeyi kaybetmiş...”

“Galoşunu. Uzun süre aramış, tek galoşla düello yapmaya kesinlikle karşı çıkmış.”

Kar şehri gümüş rengine bürüyor. Pencereden Vaftizci Yahya’nın Doğumu Kilisesi görünüyor.

“Puşkin çocuklarını burada vaftiz ettirdi.”

Buradan geçerken nedense hep aynı cümleyi söylüyor. Sanki Puşkin çocukları daha dün vaftiz ettirmiş gibi. Son haber.

“Puşkin’de bir haç olduğunu düşünemiyorum,” diyor adam. “Hayır, tamam, çocuklarını vaftiz ettirdi ama onun üzerinde haç olmasını aklım almıyor.”

“Evet, doğru, haç görünmemeli, gizli olmalı, gömleğinin içinde.”

“Tamam, çıplak Puşkin’i düşünebiliyorum ama üzerinde haç...”

“Biliyorum, Tanrı’ya inanmıyorsun ama sanırım Puşkin’e inanman senin için yeterli.”

Trafik ışıklarında durdular. Blucin montlu, kızıl saçları şapkasından sarkan bir kadın karşıya yürüdü. Kız sürekli ona bakıp durdu.

“Ebedi hayat da mı yok?”

“Yok.”

“Rüyada ölüleri görmüyor musun? Dedeni, nineni...”

“Görüyorum.”

“Peki ne diyorlar?”

“Farklı şeyler.”

“Bak, bu benim ninem, görüyor musun? Kızıl saçlı, şapkalı. O da Kara Irmak’ta yaşıyor. İki yıl önce öldü.”

“Öldü mü, yaşıyor mu?”

“Biliyor musun, yanıtlamaya zorlanıyorum. Bir keresinde uykumda bana telefon etmiş ve Jeleznovodsk’da dinlendiğini söylemişti. Ben de ona, ‘Dur hele, dur, sen yaşıyor musun?’ diyorum. ‘Ne diyorsun, delirdin mi?’ diye yanıt verip telefonu kapatmıştı. Yaşamak ne, hem de eski huyuyla konuşuyordu. Baksana, sana hiç ‘Korku Odası’nı anlatmış mıydım?..”

“...Onun pembe parmakarası terliklerini gördüğümde ölümden korkmayı bıraktım.

Bana elini salladı ve şöyle dedi:

‘Merhaba, küçük. Kaç yaşındasın?’

‘Sekiz.’

‘Peki, büyüdüğünde misafirliğe gel.’

Ölüm kara kapıyı tutarak beni ‘Korku Odası’na sokmadı. Odadan çılgınlıklar ve korkunç bir müzik geliyordu.

Bu kara kapıdan geçenler geri dönmüyorlardı ama ben yine de oraya gitmek istiyordum.

Birkaç dakika sonra Katya beni kocaman bir ‘çay fincanına’ oturttu. Burası Krestov Adasındaki sekiz yaşındakilere izin verilen birkaç atraksiyondan biriydi.

'Fincanda' dönerken birden 'Korku Odası'na girenlerin arka kapıdan çıktıklarını gördüm.

Herkes hayattaydı. Ölüm yoktu."

"Evet, eğlenceli. Moskova'ya ne zaman geleceksin?"

Kadın ona baktı ve kendinden fazla emin, diye düşündü. Hem "çay fincanı" hem çay, hem de "Korku Odası."

Camı sonuna kadar açtı. İşte burada Selenik, Brugge, Sainte-Agnes... Peterburg'da her şehri bulabilirsin.

Kadın kendini peronda ekspresin camında yansırken buldu.

"Yanıt vermedin. Moskova'ya ne zaman geliyorsun?"

Adam gidiyor, o kalıyordu. Bu sürekli böyleydi; işte Peterburg-Moskova treni yüz altmış dokuz yıldır çalışıyordu.

Dantes yüz seksen üç yıl önce öldürdü Puşkin'i.

Puşkin iki yüz yirmi bir yıldır yaşıyor.

Takvimde ise Bella Ahmadulina. Mart.

II

Beyaz, tinsel, gömül

“Vasili Adasına uçmaya geliyorum,” diye söz verdi.

Uçuyor da. Kanatlarını çıkarıyor ve kordordaki askıya bırakıyor.

“Deneyebilir miyim?”

Kanatları sırtıma yapıştırmaya yardım ediyor.

Kanatlar çok büyük. Yere sürünüyor. Bırak uçmayı, adım atmak mümkün değil.

“Ağır... Nasıl taşıyorsun?”

“El alışkanlığı lazım,” diye gülümsüyor.

İşleri hep acil, her gün dünyayı kurtarıyor; dünyada hep bir şeyler bozuk. Dünya sürekli onun ilgisine muhtaç.

Kim olduğunu bilmiyorum o yüzden ona yalnızca “Beyaz” diyorum.

Kanatlarıyla melek gibi. Kanatsızken insan.

Belki bütün bunların hepsi yanlış ama diğer yandan kanatlarını kendi gözlerimle gördüm.

Çoğu insan inanmak için maddi bir şeylere ihtiyaç duyar.

Tanrı'ya inanmayan ama haç takan bir tanıdığım var. Anne ve babası vaftiz ettirmiş, o da bunun bir gelenek olduğunu anlayarak haçı hiç çıkarmamıştı ama inancı falan yoktu. Beyaz birçok insanın böyle yaşadığını söylüyor. Göge çıktıklarında ise şaşkın şaşkın dolanır, sürekli şaşırır, bulutlara dokunur, her meleş durdurup “Şimdi ne olacak? Nereye gidilecek?..” diye sorarlar. Havaalanındaki kargaşa gibi. Sonra onları kayıt masasına alırlar... Cennet, cehennem, buyurun biletinizi.”

İnanmayan başka bir tanıdığım ise, haçını ırmakta üç kez kaybetti. Üç kez gidip yenisini aldı. Bu taşıdığı şeye ihtiyacı vardı Beyaz meleklerin haç üstünde uçtuklarını ve melek rafına konduklarını söylüyor.

“Ne rafı?”

“İşte şundan.”

Beyaz, boynuma dokunuyor ve hafifçe gönül çukuruna bastırıyor.

“Kafanın ne düşündüğü, kalbin ne için çarptığı işte buradan duyulur. Bu arada yanlışlarını sayma artık, serbest bırak onları, başka bir rejime geç, hafızanı temizle.”

Ancak ben onları düşünmeyi ancak Beyaz beni kanatlarıyla sardığında bırakıyorum. O anda dünya tek bir kanatın altına sığacak kadar küçülür.

Beyaz hayatıma ansızın ama tam zamanında girdi.

O yıl ölüm hiç durmadan, önüne geleni alıp götürdü. Herkes aynı şeyi yineleyip durdu; “Koca bir devir gitti...”

Büyük aktörler, rejisörler, müzisyenler, yazarlar, ressamalar öldü... Sanki Orada, dünyanın en iyi insanların mutlaka katılması gereken bir festival düzenlenmişti.

Göksel salon tıklım tıklım seyirci doluydu.

Ninem Katya yeryüzü alışkanlığıyla, konse-re iki saat önceden gelmiş ve yer tutmuştu.

30 Ağustosta İosif Kobzon konseri vardı.

“Kobzon ‘Katyuşa’yı söyledi mi?” diye sordum.

Beyaz başını eğdi.

“Gerçekten mi?”

“Tabii ki, sen istemiştin. Ben de ilettim.”

1 Ekimde ise şöyle dedi:

“Bugün Charles Aznavour şarkı söyleyecek.”

Beyaz davetiyeleri gösterdi.

Çocukken bir oyun vardı: “Sır.” Küçük bir çukur kazarsın, içine güzel bir çiçek kor, camla kapatırsın, neresi olduğunu ezberler ve bundan kimseye söz etmezdin. İşte sır hazır. Şimdi benim sırrım da Beyaz. Bir de gönül çukuru.

... Bir keresinde benim avlunun duvarlarından birinde bir yazı ortaya çıktı: “Sonsuzluk eksi önemlilik, eşittir sonsuzluk.”

Bütün avlu bu eşitliği düşündü ama kimse ne çıkarılana ne de sonuca bir anlam verebildi.

Sildiler, üstünü boyadılar ve hafızalarını temizlediler.

Ancak yazı yeniden ortaya çıktı. Yeniden belirdi. İnatla kendini gösterdi: “Sonsuzluk eksi önemlilik, eşittir sonsuzluk.”

Yani; eksi Katya eşittir “eksi önemlilik.” Dünyada zaten hep çıkarma vardır. Gezegenin artışı yeni doğanlarla. Sonsuzluk böyle bir şey. Eksileri ise Gök kabul edior, bu da sonsuzluk.

Koridorumda kanatlar asılı. Biri bırakmış.

Takıyorum. Aynada bakıyorum; büyükler. Ancak sıcacıklar.

Smolenskoye mezarlığı yolunda hep aynı dilenciği görüyorum, adı Filimon. Onu herkes tanıyor, kendi koltuğu var. Güvercinler için anıt gibidir; kuşlar kafasına, omuzuna, ayaklarına, karnına konar... Güvercin tanrısı. Parayı sever ama alırken de ağırbaşlı davranır.

“Kanat alır mısın?”

“Onlar zaten benim!”

Her şeye öyle yanıt veriyor, insanların ona bir şey vermediklerini yalnızca iade ettiklerini düşünüyor.

Kanatlarını taktı ve güvercinlerle birlikte havalandı.

Bunların hepsi gerçek, hepsi oldu.

Peterburg’a kar düştü, mart karı. Beyaz, tinsel, gönül.

İKİ İNSAN
İKİ ÖLÇÜ

I

Kısa metraj

Şehir, rüzgâr ve “siz”li konuşan iki kişi.

Saatler ise ikiye gösteriyor. On beş dakika daha, sonra tamam. Yalnızca geziyorlar şehirde, konuşuyorlar.

Gecenin üçü. Peki, beş dakika daha... On beş dakika daha, sonra kesin tamam.

Saat dört. Kadın erkek yatmak istemişti ama jeneriği bekledi.

Profesyoneller yazıları mutlaka okur. O profesyonel değildi ama. Yine de okudu.

Beyaz gece beyaz bir sabaha döndü. Kız jalluzileri çekti.

Hâlâ filmi düşünüyordu, sonra uyuya kaldı.

Sabah uyanınca yine filmi düşünmeye başladı.

Hayat akıp gidiyordu, film de.

Önceleri üç kişiydiler; Dovlatov, adam ve kadın.

Dovlatov Rubenstein sokağında kaldı, ikisi ilerledi ve Beş Köşe’de durdular.*

* Birçok edebi eserde anlatılmasının yanında Dostoyevski, Dovlatov, Çaykovski, Rimski-Korsakov, Glinka gibi yazarlar ve müzisyenlerin yaşadığı şehrin gayriresmi kült mekânlarından Pyat Uglov.

Adama kuleli evi gösterdi.

“Bu kule ressam Saşa Melniçuk’un. Geceleyin ışıklar yanınca, Saşa’nın o kocaman avizesi görünür. Bütün atölyesini kendi yaptı. Sonra da öldü. Şimdi orada bir fotoğrafçı yaşıyor. Ancak kule halk arasında hâlâ ‘ressamın kulesi’ diye anılıyor. Bu isim, Saşa’nın anısını canlı tutuyor. Ancak halk bu fotoğrafçı hakkında...”

Kuleye baktılar, sonra halkın unutkanlığını konuşarak Lomonosov sokağına döndüler. Bir kafe bulup oturdular. Yalnızca sokakta oturmak mümkündü, karantina bitmişti ama koronavirüs hayaleti gezegende hâlâ dolaşıyordu, mesafeye dikkat edilmesi öneriliyordu.

Kadın iki aylık kişisel izolasyonundan ilk kez “insan içine,” şehre çıkmıştı. Adam ironiyle bakıyordu kadının ellerindeki karantina eldivenlerine.

“Mavi eldivenleriniz şu mavi fincana çok yakışıyor.”

Sustular, sonra görüştüklerine çok memnun olduklarını söylediler. Memnun olup yeniden sustular.

Telefon çaldı.

“Haydi. Hayır, Moskova’da değilim. Pi-ter’deyim, üç dört günlüğüne geldim...”

Konuşmayı bitirmek için pek acele etmiyordu. Konuşurken de, hani, bağışlayın, çok önemli bir konuşma dercesine, elini iki kez kalbinin üstüne götürmeyi unutmamıştı.

“Yapımcı aradı. Son montaj için. Bağışlayın.”

“Sorun değil, hatta ilginçti benim için.”

“Bunları siz yanımda olmadan da konuşabileceğimi düşünüyorsunuz. Hayır, tabii ki. Ben sizin için yaptım. Bir izlenim bıraktım.”

“Başardınız da.”

Kadın gülümseyerek baktı jenerikteki adama.

Sokakta yürüyorlardı, sohbetleri avluları aşıyor, köprüleri geçiyor, meydanlara ulaşıyordu. Birden sussalar da, suskunlukları o kadar ağır değildi.

Ana sokaklarda çok insan vardı, dönmek ve içerilere doğru yürümek gerekti, orada her şey kayboldu; gürültü, insanlar, arabalar, hiçbir şey kalmadı. “Şehirde iki kişi” aynı Edward Hopper tablolarındaki gibi. Konusuz resim, ev portreleri.

Ölçek için iki kişi.

Dekabristov* sokağında yalnız bir masa ve bir bank gördüler. Özellikle bank. Olağandışı bir manzara gibi geldi ve hiç beklemeden oturdular.

“Biliyor musunuz, İtalya'daydım, deniz kıyısında kaldım, otelin sahipleri midye çı-

* 26 Aralık 1825'te mutlakiyet ve serfliğe karşı kalkışılan ayaklanma. Ayaklanma aralık ayında gerçekleştiği için Aralıkçılar olarak adlandırıldılar.

karıyorlardı. Dağlarca midye ama ben vejetaryenim. Kendimi tutamadım ve kendime bu müthiş şeyleri denemelisin dedim. Hollanda'ya gidip peynir yememek gibi bir şey. Ya da Almanya'da lahanayla sosis denememek gibi. Bunların hepsi yerel güzellikler.”

Konuşmalarını yanlarından geçen küçük oğlan çocuğu böldü.

“Baba, Dekabrist ne demek?”

Minik çocuk sordu ama babasından yanıt alamadı.

Çocuk bu sefer bütün sokakta duyulacak şelkilde bağırdı.

“Dekabristler bu...” Baba zorlanıyordu, “Yani ... çiçek bunlar. Yalnızca Aralıkta açarlar.”

Küçük adam babasının yanıtını kabul etti.

Kız hemen internetini açtı ve okudu:

“Dekabrist. Yılbaşı kaktüsü de denir. Epifit kaktüs. Toprakta değil başka bir bitkinin üzerinde yetişir. Aralıkta açar,” dedi ve ekledi “İsyan kırmızısı çiçek açmaları da gözden kaçmamalı.”

Önce sokaklara çiçek adları verilir, sonra oğlan büyür, Şefner* okumaya başlar ve sokaklar “hüzünlü düşünce hatlarına” ve “Ulaşılamaz harika kızlar caddeleri”ne dönüşür.

* Vadim Şefner (1914-2002); Rus yazar, şair, II. Dünya Savaşı'nda cephe muhabiri. “Hüznün Kız Kardeşi” adlı otobiyografik öyküsünden alıntı.

Baba ve oğul sokağın sonunda gözlden kayboldular. Dünya dondu kaldı. Zarif kül rengi, sedef gibi, yumuşak. Göğün kızıl bedeni bulutlara sarınıyor, uykulu uykulu bakıyordu.

“Haydi durun. Fotoğrafınızı çekeyim. İleriye bakın, evet, şimdi yana, hafifçe bana, stop.”

Sert bir rüzgâr çıktı ve coşkuyla fotoğraf çekimine katıldı.

Şehir, rüzgâr ve “siz”li konuşan iki kişi.

Doksan iki fotoğraf çekildi.

Biri ortak.

Telefonunu korkuluğa koydu, kamerayı açtı, timer’ı çalıştırdı ve hızlıca kıyıdaki banka oturdu, yarım dakika kadar hareketsiz kaldılar. On dokuzuncu yüzyıldan kalma bir şey vardı bunda, Karl Bulla’nın fotostüdyosunda gibi; nefes almak, kımıldamak yok! Hatıra fotoğrafı. O anın önemi. Eski kartpostallarda kavalyelerin yaptığı gibi başını hafifçe kıza doğru eğdi.

Ertesi gün yeniden Dovlatov’da buluştular.

Dovlatov onları bekliyordu.

Periferik bakışla ikisi de ünlü Tolstoy* apartmanının avlu kapısının açıldığını fark ettiler. On iki yaşın hızıyla avluya koştular. Yetiştiler. Kız avluya daldı, o kapının kapanmasını engelledi.

* Graf M. P. Tolstoy (1845-1913); Rus general.

“Birine iyilik yapıp içeri almak istiyorsun ama anlaşılan kimsenin ihtiyacı yok.”

Tolstoy apartmanının kocaman kemerli avlusu ikisini de içine aldı.

“Şimdi aklıma bir kısa metraj konusu geldi. Dinle bak, iki kişi, kadın ve erkek. İlk sahne; erkek evinde uyanır, perdeleri aralar ve dışarı bakar. Sonraki sahne, kadın trende gider. Aslında birinci sahne olmasa da olur. İkisi karşılaşılıyor ve selamlaşıyorlar; ‘Selam! Selam!’ Kime yöneldiği belli olmayan sözcüklerle, birbirlerine ne ‘siz’ ne de ‘sen’ diye hitap ediyorlar. Daha önceden tanışıyorlar mı yoksa ilk kez mi görüşüyorlar, şimdilik bilmiyoruz. Bir yerlere gidiyorlar, erkek bir şeyler anlatıyor... Tamam, şimdi bir şeyler düşünürüm; ‘Şu balkonu görüyor musunuz? Bir zamanlar graf oradan düşmüştü. Sonrasında bir daha böyle balkon inşa edilmedi. Şimdi şuraya bakın...’ Neyse, biz kızın şehre geziye geldiğini ve erkeğin de rehber olduğunu anlıyoruz. Sanki bir şey olmuyormuş gibi, dolaşıyorlar, rehber kıza şehri anlatıyor ama seyirci , bu birbirini tanımayan iki kişinin birbirlerini dayanılmaz biçimde çektiklerini hissediyor. Gittikçe artan bir gerilim. Hepsi çok enerjik. Filmin sonunda ise öylece ayrılıyorlar. Hoşça kalın. Hoşça kalın. Hepsi bu.”

“Hoşuma gitti,” dedi kız.

Ancak hemen o an akla gelen film konusunun daha önce de anlatıldığını hissediyor.

Rejisörler, tehlikeli ve hesaplı adamlardır. Özellikle de kendilerine ait bir senaryoları varsa.

Neyse bu çok önemli değil. İnsanlar genellikle, herkese aynı hikâyeyi anlatırlar. Yani öyle birileri beğensin diye değil, galiba başka başka reaksiyonlar almak için.

“Bakın, şu duvarın güzelliğine bakın. İlginç, bu özel bir dizayn mı yoksa sıvası mı dökülmüş,” dedi erkek ve resmini çekmeye başladı.

Duvar sanki daha çok beğenilmek ister gibi kımıldamadan durdu, soluğunu tuttu.

Kız da çekti duvarı, telefonunun hafızasında kalsın istedi. Telefonun hafızası onun hafızasıyla bir şekilde ilintiliydi.

Piter beyaz gecesine büründü.

Onları ise ‘Zodçi’ Rossi* sokağı sarıp sarmaladı.

“Zodçi, niye böyle eski bir sözcük? Üstelik herkes zaten biliyor Rossi’nin mimar olduğunu.”

“Telaffuzu güzel,” dedi kadın. “Belki de kolektif suçluluk duygusundan. Peterburg’a sayılar yaptı ama kiralık bir dairede yoksulluk içinde öldü. Adalet dünyayla arasına mesafe koyuyor, karantinaya uyuyor.

Hava kararmaya başladı, barların neon ışıkları yandı.

* Carlo Rossi (1775-1849); İtalyan kökenli Rus mimar.

Masalardan birinde I. Petro oturuyor. Akıllı telefonunun ekranının yansıdığı gözleri yanıyor. Çarın kendisi ise asık suratlıydı.

Kız bu sahnenin resmini çekmeyi çok istedi ama çarın müsamaha göstermeyeceği ortadaydı. İş günü sona ermişti. Daha fazla fotoğraf çektiirmek istemiyordu. Yalnızca yorgun biri olmak istiyordu.

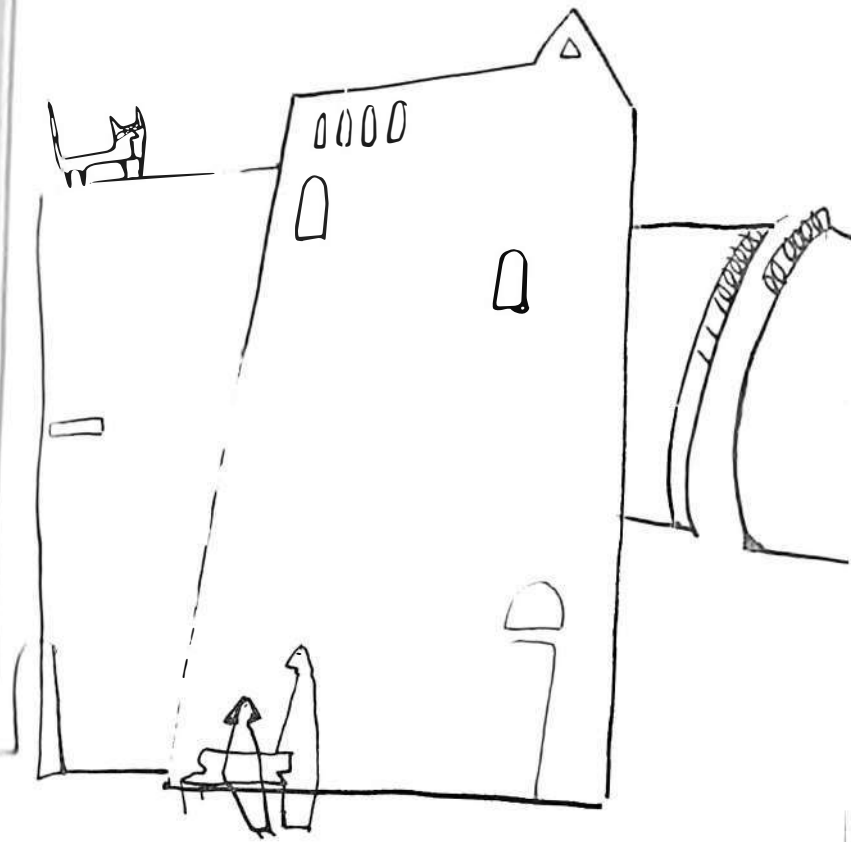
İkisi ana caddeden ayrılıp kuyu-avlular içinde buldular kendilerini. Karanlık, avluların sonu yoktu, çıkış da. Ancak kemerlerden birinde aniden bir ışık belirdi. Burası restoran sokağı Rubenstein, ışıldıyor, şarkı söylüyordu. Çok kalabalıktı. Dovlatov kalabalıkta kayboldu.

Sonrasında Piter yalnızca gökyüzüne dönüştü. Bir metreye bir metrelik. Kare siyah ışıkla aydınlanıyordu. Maleviç otelin çatı katında oturmuş, fırçasını sallayarak gecenin resmini yapıyordu. İkisi de odada oturmuş Maleviç'in çalışmasını izliyordu.

Sessizlik çöktü. Odanın ortasında yatak duruyordu. Duruyor ve kendine çekiyordu. Kompozisyonun merkezindeydi.

“Anımsıyor musunuz, İtalya’dayken midye yediğinizi söylemiştiniz. Hollanda’da peynir, Almanya’da lahanayla sosis denemek gerektiğini. Çünkü bunlar yerel güzelliklerdi...”

Başını eğdi.

Monoloğuna devam etmek istiyordu ama rolünün başarısız olduğunu anladı. En sonunda da şu cümle gelecekti; “Ben yerel güzellik olmak istemiyorum.” İyi de otele niye gelmişti, soru buydu.

... İki kişinin yattığı bir filmi vardı. Gerçek anlamıyla yattığı, yani bir yatakta öylesine uzandıkları. Bu da güzeldi. Kadın bu filmi düşünüyordu.

Rejisör ara vermeyi biliyordu.

Nihai montaj zamanı gelmişti.

Maleviç “Beyaz Kare”yi yapıyordu. Gece bir türlü olmuyordu.

Mesafeyi koruyarak ayrılıyorlar.

“Görüşürüz.”

“Görüşürüz.”

Tamam. Çekim bitti.

II

Hafif esinti saçları dalgalandırarak

Kız yeni elbisesini giymişti, demek ki artık başka bir kızdı.

Başka bir kız ve başka bir erkek başka bir şehre gittiler.

Onları Svobodnı arasokağı karşıladı. Adı böyleydi. Neden özgür, bilinmez. Ancak bu arasokakta yürürken adını kendine yakıştırmak hoş oluyordu.

Özgür insanlar özgür arasokakta.

Hislerine göre burası deniz kıyısıydı. Senin hiç işinin ve zorunluluğunun olmadığı bir yer... Hiçbir şey yok. Sanki sen de yoksun.

Bütün hayatı böyle yaşamak olanaksız ama iki gün mümkün.

“Nereye gidiyoruz? Daha önce buraya geldin mi?”

“Evet, çok eskiden.”

Buraya altı yıl önce gelmişti. Dondurma yemişti. Şimdi de sanki o dondurmayı bulmaya gelmiş gibi bir izlenim yaratıyordu. Üstelik bundan altı yıl önce yediği yerde bulmak istiyordu, yani kıyıboyunun hemen yanındaki parkta.

Uzun uzun aradılar. Daha doğrusu gezdiler, sohbet ettiler, bakındılar, “dondurma” ise onun bilinçaltıydı.

Senkranizasyon kendini gösterdi ve kız da bilinçaltında aynı şeyi hissetti; yaprakların arasından beyaz önlük görünüyormuş gibi geldi, adamın değil dondurmacı kadının onu tanıyacağını düşündü, şöyle diyecekti: “Ooo selam. Altı yıldır seni bekliyorum ama sen yoksun. Hiç yoksun.”

Sonunda dondurma arabasını gördüler. Tabii ki ne araba aynıydı, ne satıcı ne de dondurma. Şehirde birkaç dondurmacı daha gördüler ama onlar da değildi.

Yapacak bir şey yoktu. Özgürlük konusuzluk gibiydi. Dondurma ara, sokak isimlerini oku, çocukluğunu anlat.

Küçük bir şehre gittiğinde sen kendin de birkaç kat büyürsün, önemli olur, kendini emsalsiz görürsün. Oysa yanında bir erkek vardır. Belki de kadın. Belki de bir elf. Önemi yok. O an için sana en yakın varlık. Tut elini, senin elinin devamıymış gibi gelecek.

Gözlerinin gördüğü yere yürüyorlardı.

Gözleri açgözlüydü, dört bir yana bakıyordu.

Erkeği istihkam tuğlalarından yapılma duvarlar çekiyor; gotik tarzda inşa edilmiş eski fabrikalar, atölyeler.

“Gotik benim de hoşuma gider. İskoç masalları da. Özellikle sonu ‘Uzun ve mutlu bir hayat sürdüler, eğer ölmedilerse hâlâ yaşıyorlardır,’ ya da ‘Konuklar günlerce yediler içtiler, eğer bitirmedilerse hâlâ yiyorlardır,’ diye biten masallar. Çünkü masallardaki şimdiki zaman hiç bitmez.”

Rüzgârın serin ipeği bacaklarını ve omuzlarını okşuyordu. Gölgele evlerin üzerine ıslak suluboya kâğıdındaki boya gibi düşmüştü.

İkisi birlikte bir kötülük yapabilir ya da en azından kafeden kaşık çalabilirdi. Şehir sanki özel olarak onlar için bütün görgü tanıklarını sokaklardan çekmişti. Ancak hayır, konunun gelişimini sağlayacak ve hareketleri birleştirecek hiçbir şey olmadı.

Şehir onlardan sıkıldı, bu nedenle gece her zamankinden daha önce geldi. Fıskiyeli büyük

çeşmenin olduğu Tver alanına çöktü. Duygulu ve muzaffer. Oyuncak bir kral gibi.

“Çeşmeye gidelim mi? Geldik ama çeşmeye gitmedik, aptal değiliz ya?”

Kız başını salladı. Çeşmeyle bir alıp veremediği yoktu.

“Biliyor musun doğduğum şehirde anıt az ama çeşme var. Saatlerce seyredebilirdim, seyrederdim de.”

Çeşmeyle buluşma sanki dondurmaya buluşamamanın bir karşılığı gibiydi.

İkisi de çeşmeyi seyretmeye başladı. Çeşme bu kadar ilgiden utandı. Genel olarak yanından geçip giderler, yan gözle şöyle bir bakarlardı.

Ertesi gün bulundukları şehir daha da küçüldü. Tver, Torjok’a döndü.

Hava durumu şöyleydi; “+23, +25 gibi hissedilecek. Hafif esinti saçları dalgalandırarak.”

“Hava durumu değil roman başlangıcı,” diye gülümsedi kız ironiyle.

Rüzgâr gerçekten de narin ve ılıktı, sırnaşmıyordu. Aynı şehir gibiydi.

Kiliseler, tepeler, tarlalar Petrov-Vodkin’in* tablolarındaki gibi içi dışına çıkmış, saha kalkmış ve yuvarlanmıştı.

Bir sonraki, kiliseye geldiklerinde kız sanki inanmayanların duygularını aşağılamamaya çalışıyormuş gibi belli belirsiz haç çıkardı.

* Kuama Sergeyeviç Petrov Vodkin (1878-1939); Rus ressam, grafiker, yazar, pedagog.

Erkek bunu fark etti. Gülümsedi.

Gülücük yüzünü tamamen değiştirdi; çocuklaştırdı, kimin bu çocuk? Sonra yeniden kendisi oldu; yetişkin, bağımsız. Kendi içinde ayrı. İstihkam çocuğu!

Birden içinde gezdikleri şehir yeniden çehresini değiştirdi; kiliseler kayboldu, evler silindi, yollar bir yana çekildi. Geriye yalnızca orman ve tarlalar kaldı.

“Hiç paniğe kapıldın mı?”

“Hangi anlamda?”

Ağaçların arasında duran levhayı gösterdi. Üzerinde büyük harflerle “PANİK” yazılıydı.

“Bu da ne?”

“Köy. Yedi kişilik bir köy.

“Peki buradakilere ne deniyor, ‘Panikli’ mi?

Buralıların bu şakaya ne diyecekleri gözünün önüne geldi.

... Tarlada, bir direkte telefon asılıydı. Kız ahizeyi aldı ve dinlemeye başladı:

“Alooo, merhaba. Kimsin? Orada başka kimse yok mu? Tuhaf. Fırtına mı başlıyor ne?.. Sen telefonu kapatma, tamam mı? En iyisi, kendinden bahset... Ne demek ‘Ne?’ İşte ben Panikliyim, böyle deyince bazıları benim panik içinde olduğumu, paniklediğimi düşünüyor, oysa köyün adı böyle. Tam altı arkadaşım var. Hepsi bana ihanet etti ama yine de bir arada yaşıyoruz. Alooo, susma, bir şeyler söyle;

kimsin sen örneğin? Neler yapıyorsun?.. Benim de normal. Sen hangi şehirdensin?.. Ooo, oraya gittim, beyaz geceleri seyrettim. Kartpostal da getirmiştim; Saray köprüsü, Ermitaj, güzeldi ama gözle görünce sanki biraz farklıydı, nasıl ifade edeceğimi bilmiyorum. Alooo, sen niye susuyorsun? Sanki konuşacak bir şeyin yokmuş gibi! Niye geldin oraya? Kaya köprüyü görmeye mi? Duymadın mı? Bak şimdi, tarlanın yanından geçen yolu görüyor musun? İşte o yoldan yürü, epey yürü, köprü karşına çıkar. Kayalar kendiliğinden durur, bir zamanlar Peterburg-Moskova yolu buradan geçermiş, köprü oradan kaldı. Yekaterina bile o köprüden geçmiş, düşünebiliyor musun? Niyeyse seninle vedalaşmak istemiyorum, az konuşuyorsun ama iyi dinliyorsun. Seninle ikimiz, sanırım ilk ve son kez konuşuyoruz, rastlantı işte, evet, neyse, git, git de bak...”

Kız ahizeyi yerine koydu ve kendini Peterburg’da buldu. “+20” tam da “+17” gibi hissediliyordu.

Erkek de kendini Moskova’da buldu. “+20,” “+20” gibi hissediliyordu.

Uzun ve mutlu bir hayat sürdüler.

Eğer ölmedilerse hâlâ yaşıyorlardır.

“DUY BİZİ...”

I

Piter

“Güzelsin.”

“Ben taşralıyım.”

“Hayır, güzelsin.

“Ben yağmurluyum. Şemsiyeni aldın mı?”

“Sen çok güzelsin. Senin tarihin öyle!..”

“Evet, ben tarihiyim.”

“Ancak, en önemlisi sen güzelsin!”

Nüfuz edilemez. Haber vermeden geldi. Geleşinden ancak yarım saat önce aradı.

“13.10’da geliyorum. Karşıla!”

Yazdığı tezin depresyonunu bir kenara kaldırdı, kedisini komşusuna bıraktı, sokağa koştu. Merhaba.

“Tanrım, Piter, sonunda kaçmak için bu hafta sonunu nasıl bekledim bilemezsin. Farkında mısın, burada soluk almak bile farklı.”

“Bir yılda iki kez zatürree geçirdim, burada nasıl nefes alınır bilirim.

Moskova mutluluk istiyor. Fazlasını değil. Burada misafir. Bu güzel şehri görmek ve güzel sözler söylemek istiyor. Peterburg’a bakıp şöyle diyor:

“Sen güzelsin!”

Takıldı.

Moskova hafta sonunda Peterburg'a gitmeyi seviyor. "Weekend" için. Öyle merkezi yerlerde değil, eski yerlerde gezmeyi seviyor. Son zamanlarda, moda bu!

"Sana sürekli 'Piter' dememin bir sakıncası yok değil mi?"

"Babam öyle derdi. Bir de onun arkadaşı Menşikov."

"Peki. Nereye gidiyoruz?"

Piter öğle yemeğini yiyememişti, düşünceleri manastıra* doğru kayıyordu, orada içerlerde, adı "Vareniki"[†] olan müthiş bir lokanta vardı. Dekabristler adasında, bir de çatı kafe vardı. Kısacası gökyüzüne yakın yemek yenecek yerleri biliyordu.

"Peki, sen canım, nereye gitmek isterdin?"

"Nereye gidilmesi gerektiğini sen daha iyi biliyorsun. Şöyle kıyıda köşede kalmış sokaklar, avlular olsun yeter..."

"Neva'nın sağı ya da solundan biraz uzaklaşınca zaten kenar..."

"Kendinle dalga geçmeni seviyorum."

"Psikolog bana antidepresan yazıyor."

Neva bir kenarda kalıyor. Labirentler avlular başlıyor.

Moskova eskiden sarayları severdi ama şimdi "travma"ya kafayı taktı; metruk, tuğla duvarların açık yaraları, nevroz, sıva...

* Peterburg'daki Nevalı Aleksandr Manastırı.

† Vişneli, peynirli, patatesli, lahanalı bir çeşit mantı.

“Sendeki bu dürüstlük, bu gerçeklik ... sen...”

“Güzel?”

“Gerçek.”

Moskova’ya baktı. Takdir etti. Işıl ışıl parıldadı.

“Şu eve bak, hoşuna gidecektir.”

Moskova tek pencere, yeşil renkli yangın duvarına bakıyor.

“Evet, böyle duvarları seviyorum. Biliyor musun bana bu tablo, duvar, pencere, sarmaşık, nedense Fransa’yı anımsatıyor, Fransız taşrasını.”

“Ben senin Arbat’taki sakuralarını seviyorum.”

“Alay mı ediyorsun? Onlar sizin Yaz Bahçesinin duvarları kadar güzel.”

“Hayır, sakuralar gerçekten de güzel. Bura da dikmek isterdim.”

“Alay ediyorsun.”

“Hayır. Tamam, plastikten ama olsun, insanları neşelendiriyor. Üstelik bütün yıl boyunca çiçekli.”

“En iyisi sen sus, ben seni seyredeyim.”

“Peki.”

Suskunluk ona yakışıyor. Anında kendine benziyor. Karmaşık karakterli, yabanıl, somurtkan. Güzel.

Moskova sokakları uçarcasına dolaşıyor, o ise ağırbaşlı bir havayla yürüyor. Piter hepsi

üç yüz on yedi yaşındayken, diğeri dokuz yüze yaklaşıyordu.

Kıyıboyuna çıktılar. Moskova ünlü ırmak-taki yansımasına bakıyor hayran hayran.

“Bu Fontanka’yı çok seviyorum!.. Peter-burg’u çok seviyorum!..”

Ancak Piter, Moskova’nın ona karşı biraz suçluluk hissettiğini de biliyor. Öylesine ... pek ağır değil. Hani biraz romantik, keyifli, hardallı.

Onun aşkı ise Paris’e ait. Oysa Paris’i sevmenin banal bir şey olduğunu çok iyi biliyor. Hatta Arbat’taki sakuralar gibi iğrenç, ama. Ruh hali!..

“Sen Paris’e gittin mi?” diye soruyor sevdiği hakkında konuşma isteğiyle.

“Gittim.”

“Ne gördün?”

“Mona Lisa’lı çoraplar.”

“Piiiter!..”

“Mona Lisa’yı yakından göremedim, çok Çinli vardı. Ancak Louvre’da çoraplar satılı-yordu.”

“Aldın mı?”

“Hayır, ama iyice baktım. Doğruyu söyleye-yim, bu Joconde beni hiçbir zaman çekmedi.”

“Bu bir şahaser! Ben uzun uzun seyrettim, içime işledi tam anlamıyla.”

“Sen şu rehberlere fazla inanıyorsun.”

“Sana da antidepresan yazmaları iyi olmuş.”

İki şehir arasında iç savaş başlamasına ramak kala garson pizzayı getiriyor. Piter gülümsüyor. Geldiklerinde pizza hazırды, işte dört peynirli, ağızda eriyor.

Moskova da pizzayı yutuyor, mohito içiyor, panoromik pencerelere bakıyor ve Peterburg’un çok güzel olduğunu bir kez daha söylüyor.

Karşılık olarak Piter onunla ilgileniyor.

“Sen nasılsın bakalım?”

“Çok çalışıyorum. Ya sen?”

“Ben daha çok uyuyorum. Bizim havanın etkisi. Bu arada son zamanlarda oldukça ilginç rüyalar göstermeye başladılar, anlatayım mı?”

“Anlat.”

II

Yaşamaya Vasili Adasına gidiyorum

“Şöyle, Claude Monet’nin atölyesine çok konuk geliyor; Picasso, Şişkin, Vermeer, Ayvazovski, Kandinski ve Gezginler. Monet arkadaşlarına ‘Tınaz’ serisini gösteriyor; karda tınaz, siste tınaz, yağmurda tınaz, gündoğumunda tınaz...

Picasso anında öğüt veriyor:

‘Baksana, kır at şu tınazı. Benim Dora Maar’a yaptığım gibi.’

Şişkin lafını kesiyor:

‘Parçalamanın anlamı yok ama en iyisi tek bir saman resmi yap. Bu yalnızca bir leke.’

‘Zaten pencere varken tınazı resmetmek de ne?’ diye anlamadığını söylüyor Vermeer.

‘Peki, deniz nerede?’ diye soruyor Ayvazovski.

‘Tınaz güzel ama halkın yazgısı eksik,’ diyor koro halinde Gezginler. ‘Konu güzel, boyalar kendiliğinden akıyor.’

‘Konu’ sözcüğünü duyan Kandinski yüzünü buruşturuyor.

Ancak ansızın yukarıda bir balkon ve odalara açılan pencere ortaya çıkıyor. Oradan Brodski çıkıyor. Selamlaşıyor ama bir sigara içimliğine geldiğini söylüyor. İşte böyle bir rüya, düşünebiliyor musun?”

“Böyle rüya olmaz.”

“Bunun gerçek olduğunu mu söylemek istiyorsun?”

“Evet.”

Ağızından çıkan “evet” öyle sade, öyle doğaldı ki inanmaktan başka çare kalmıyordu. Kuşkusuz bütün bunlar olmuştu. Gözleriyle görmüştü. Şimdi onu gördüğü gibi.

Kafeden çıktılar, Dekabristler Adası onları Smolenka kıyısına çıkardı. Park başladı. Gerçi, “park” sözcüğü burası için fazla havalı kalmıyordu çünkü birkaç sıra ve ağaçlar başladı. Çok fazla ağaç yoktu ama bazı yerlere yığıl-

mışlar ve gün orasında alacakaranlık havası yaratıyordu.

Bu alacakaranlıkta birden onu gördüler.

İnanamadılar. Yakınlaştılar.

“İşte bak. Sen de tutmuş, rüya diyorsun.”

Önlerinde Brodski duruyordu. Yukarıya doğru bakıyordu.

Şair daha yeni dönmüş gibiydi, onlar da anayurdunda karşılaştığı ilk kişilerdi.

Hayır, ilk değil.

Anın heyecanını sıralarda yatan balıkçılar bozdu. Başlarının altında sırt çantaları vardı, sıraların altında ise malzemeler; oltaları, ağları, kovaları, boş şişeler... Balıkçılar, Peterburg’un bekçi aslanları gibi şairi koruyorlardı.

Ayak seslerini duyan aslanlar gözlerini açtı, etrafa şöyle bir bakıp durum değerlendirmesi yaptılar ve yeniden uykuya daldılar. Sanki yabancıları onaylamışlar ve şaire yaklaşımlarına izin vermişlerdi.

“Ne olağanüstü bir anıt!.. Buraya gelmeyi akıl etmen ne iyi oldu.”

“Evet. Ben de Brodski’yi burada ilk kez görüyorum.”

“Nasıl? Ben de sen özellikle... Muhteşem.”

“Belki de bugün dikmişlerdir?”

Balıkçıların uykuya dalmak üzere oldukları belliydi, Moskova da uykularını bozmamak ve uykularının bir parçası olmak için sessizce sordu:

“Özür dilerim, Brodski ne zamandır burada?”

“Dört yıldır falan,” dedi biri.

“Kışın, gece yarısında getirip bıraktılar ve gittiler,” dedi ikincisi.

Sonra da gerçekleri yabancılara bırakıp yeniden uykuya daldılar.

Yabancılar Brodski’ye bakıyorlardı. Sanki şair onlara bir şey söyleyecekmiş gibi susuyorlardı; evet, söz vermiş ve dönmüştü.

Şairin ve uyuyan aslanların yakınındaki sıraya oturdular. Başka bir yere gitmek istemiyorlardı. Tam tersine, artık geldikleri gibi bir his vardı.

“Tuhaf,” dedi Piter, “Dört yıl... Bir kez bile onu burada görmedim. Plaka da yok ... açılış falan da olmadı. Hiç kimseye haber vermeden öylesine döndü.”

“Şöyle yazmamış mıydı, ‘Şu dünyada ne güzel şey yalnızlık...’ Bir de ‘Ölmeye geleceğim Vasili Adasına,’ geldi de.

“Vasili diğer kıyıda,” diye düzeltti Piter.

“Hepsi hepsi bir köprü geçeceksin,” diye gülümsedi Moskova. “Hangi şiirini daha çok seviyorsun?”

“İlk okuduğum:

‘Hayır, ne sağırlaştık ne de ihtiyarladık.

Kendi sözlerimizi söylüyoruz, eskisi gibi.

Ceketlerimiz de aynı eskisi gibi,

Aynı kadınlar yine sevmiyor bizi.’

İşte o an sevdim Brodski'yi ve ceketini.”

Uyuyan balıkçılar kıpırdandılar, uykuları hafifti.

“Geldi mi zaman?” diye sordu birisi.

Soru herkes için geçerliydi, herkes bir anda düşünmeye başladı.

“Geldi,” diye yanıtladı ikinci balıkçı herkesin yerine.

İkisi de doğrulup ayağa kalktı. Sanki yerin sağlamlığını ölçüyorlarmış gibi birkaç adım attılar. Toprak dayanıyordu ama hâlâ kuşku-ları vardı.

“Bugün ne çıkıyor?” diye sordu Moskova.

“Mersin, yayın denk geliyor, yıldızlı mersin...”

Balıkçılar rüyalarında tuttukları bütün balıkları sıralamaya başladılar. Sonra sırt çantalarını takıp malzemelerini alarak, temmuzun yoğun havasında zar zor ilerlediler.

Hava boğucuydu. Meteorologlar iki gündür fırtına duyuruyorlardı ama gök böyle güçlü duygulara karar veremiyor gibiydi, sürekli nem topluyordu. Bütün doğa bu çok beklenen haykırışın beklentisi içindeydi.

“Bana kalırsa şimdi biz gidersek Brodski de ortadan kaybolacak. Gitmesek mi?” dedi Moskova.

“Gitme zamanı, şimdi sağanak başlayacak, ıslanırız.”

Yeniden Smolenka boyunda yürümeye koyuldular.

“Ne bakıyorsun?”

Moskova sanki uzun uzun bakıp şairi boşluğa yerleştirirse onun varlığını uzatacakmış gibiydi.

“Bırak köprüyü rahatça geçsin,” diye gülmüseddi Piter.

Piter rüyanın kurallarına göre yaşıyordu.

Moskova ise ileri bakarsa Brodski’nin Novo-Andreyev köprüsünü geçeceğini anladı. İşte, geçti de. Bering sokağı karşılayacak ve onu Vasili Adası sokaklarına götürecekti.

“Yaşamaya Vasili Adasına gidiyorum...”

III

Moskova

Piter de Moskova’ya gider. Yalnızca iş günleri. Hemen merkeze gitmek ister.

Ayak değiştirerek durur, beceriksizce şemsiyenin altındaki Moskova’nın yanına gider, çünkü kırık şemsiyesini evde unuttu. Pahalı İtalyan çerçevesinin çevrelediği gözlerini sonuna kadar açan Moskova, Gostini Dvor’dan alınma botları ıslak muhatabına bakıyor, onu ısıtmaya ve karnını doyurmaya karar veriyor. Piter onun niyetini desteklercesine burnunu çekiyor.

Piter çayla kendine geliyor, gevşiyor; Canım, Moskova.

Moskova büyük projelerden, festivallerden, ödüllerden bahsediyor... Piter can kulağıyla dinliyor, sonra hem kendisinin hem de Moskova'nın hesabını ödüyor. Daha kısa süre önce boşalmış cebiyle kendi kendine yetermiş gibi yapıyor. İçindeki o antika başkentlik duygusu kabarıyor.

Moskova onu galerilere ve ofislere götürüyor. Piter ise kızlara bakıyor. Çoklar. Güzeller.

"Burası yalnız kızlar şehridir, onlara lazım olan Moskova, sen değil," diye açıklıyor Moskova.

"Ya erkekler?"

"Yoklar."

Bu doğru. Ne müzelerde bir erkek var ne sokaklarda ne de devlet dairelerinde. Tabii ki garsonlar, taksiciler ve polisler var ama sıradan, öylesine, işi olmadan sokaklarda dolaşan erkek yok. Piter'de ise şöyledir; asık suratlı, kırk yaşlarındaki Sergey, üzerinde kayıp ilanı yapıştırılmış yağmur borusunun yanından geçip gider, ilanda şunlar yazılıdır; "Kayıp! Kırk yaşlarında, asık suratlı, adı Sergey..." Yani bir yandan yağmur borusu Sergey'i ararken, diğryandan kimse onu aramaz. Benzetilir. Sanki kedisi kaybolmuş gibi; gri, duman rengi, adaşım.

Kısacası, Moskova'da kimse aylak aylak dolanmıyor. İnsanların içinde gezme duygusu

yok. Turistler bile gergin, ne de olsa “her şeyi görmek” gerek.

Oysa Piter “uyku rejiminde” bir şehirdir. Onu hep Moskova uyandırır, “*grant*” aramaya çağırır, yok Kaptan Grant’ı değil, bildiğiniz yardım. Piter her şeyden (paradan da) arınmış özgür bir ressam gibidir.

“Sana fotoğraf göstereyim mi?” diyor Piter. “Geçenlerde Ahmatova Evi’ndeki bir edebiyat gecesine gitmiştim, bak... Tanıdın mı?”

“Tanıyorum.”

Fotoğrafta eleştirmen N. elini yazar S.’ye uzatıyordu.

“Söylesene, Ge’nin ‘Gerçek nedir?’ tablosuna’ benzemiyor mu? N. soruyor; ‘Gerçek nedir?’ S. de yanıtlıyor; ‘Para yok.’”

Piter kendi şakasına gülüyor. Kendi kendine yetiyor. Moskova, Piter’in cebinden mendilini çıkarıp gülmekten akan gözyaşlarını silmesini izlerken gülümsüyor.

Moskova kâğıtları yayıyor.

“İmzala. Şurayı da. Şurayı da.” -Moskova sayfaları çeviriyor.- “İşte şurayı da. Evet, son sayfa. Harika. Bu senin kopyan, al.”

Piter imzalıyor ve aceleyle koşturmaya başlıyor. Sempozyum, festival, forum ya da benzer bir şey, ne fark eder? Otele gidiyor. Odasının diğer hayata bakan balkonu var. Otelden

* Nikolay Ge’nin 1890 tarihli *Pilatus ve İsa* tablosu.

çıkıyor. Yapayalnız bir sokak kaldırım taşı döşeli. Köprüler, kanallar, restoranların boş masaları... Yağmur çiseliyor.

“Piter’deki gibi, -nedense memnun oluyor,- Hiç kimse yok. Güzel.”

Piter’in bir yere uçuşması için imza atması ve kendi hayalinin dörtgeni içinde kalması yeterli.

“Uyan!” diye sesleniyor Moskova.

Uyanıyor, Moskova ona bir şeyler söylüyor ve istasyona götürüyor. Bunu yalnızca Moskova değil kaybolan cüzdanı da söylüyor. Hırsızın memnun olmadığı, kaybedenin de fazla üzülmeyeceği cüzdan.

“İyi ki geldin,” diyor Moskova. “Ben de yakında geleceğim, Peterburg’u nasıl sevdiğimi bilirsin.”

Kendini ise hiç sevmez. Zor biri işte.

Piter eksprese biniyor ve pencereden bakıyor. Moskova son kez elini sallıyor, dudaklarından “Gider gitmez yaz,” dediğini anlamak mümkün. Gidiyor. Piter arkasından bakıyor.

Ne güzel, ev gibisi var mı! Moskova garında yağmur olması ne güzel. Aklındaki tek şey; “Ne güzel!” Smolenka mezarlığındaki sessiz limanına doğru acele eden Piter kendi içinde eriyor.

Piter birkaç gün sonra Moskova’nın aradığını fark ediyor.

Hemen arıyor.

“Ben de artık yoksun diye düşünmeye başlamıştım.”

“Buradayım,” diyor sertçe Piter, uyku sersemliğinden çıkmış gibi.

“Aradığımda neden yanıt vermedin? Neredeyse morgları arayacaktım.”

Piter gülümsedi. Bu süre içinde Moskova’yı özlediğini hissetti.

“Seni özledim. Geliyor musun?”

“Hayır, Çaronda’ya gidiyorum.”

“Nereye?”

“Bizim dışımızda da şehirler ve köyler olduğunun farkında mısın?”

“Duymuştum.”

“Çok güzel bir yer.”

“O zaman beraber mi gitsek?”

IV

Çaronda

Peterburg’u sevmek kolaydır.

Moskova’yı sevmek de.

Onlardan nefret etmekse kesinlikle özel bir durumdur. Özellikle bunun için oraya taşınanlar vardır.

Ancak son sakini de ölen şehri kim sevsin? Yer boşalmıştır.

Aslında Çaronda için de öyle oldu. Yolu yok; bir tarafı bataklık, diğer tarafı göl. Bir anlamda ada. Kış Çaronda’yla Anakara’yı birbirine yakınlaştırır, yazın ise yalnızlığı büyür.

Kimse yaşamıyor. Boş bir ada. Oysa yaşamak için her şey var gibi; evler, sandallar, mezarlık, kilise. Kubbelerin karası, çileciliğin rengi.

Buraya yalnızca balıkçılar ve hacılar uğruyor. Ada konuklarını her karşıladığında insanların kalmaya geldiklerini düşünüyor; kilisenin duvarlarını okşuyor, evi elden geçirip geceliyorlar. Mezar taşlarındaki isimleri okuyorlar; Vasili, Nina, İvan, Anna...

Bir zamanlar, çok eskiden, Vasili, Nina, Anna ve diğer sakinler gaz lambası yakmaktan bıkmışlar ve elektriğe geçmişlerdi. Jeneratörü kiliseye yerleştirdiler, nasılsa Tanrı yoktu, ateist zamanlardı.

Sonuçta yaktılar. Kiliseyi de. Evlerin bazıları da tutuştu. Yananlar toplantıda Tanrı'nın yine de olduğunu belirttiler. Kesin. Elektrik konusu bir daha açılmadı.

Şimdilerde kilisedeki freskleri yağmurlar yıkıyor. Hacılar mırıldanıyor, kadınlar çoğunlukla ağlıyor. Acıyorlar. Demek, seviyorlar. Bütün yürekleriyle olmasa da bütün acılarıyla. Kadında acı ise her zaman boldur.

Ancak kadınlar da erkekler de adayı terk ediyor. Ada yalnız başına kalıyor.

... Çaronda her seferinde vedalaşırken onu yalnızca konukların değil Tanrı'nın da bırakıp gittiğini hissedirdi; "Nereye? Beni sevmiştiniz. Tanrı'yı aldınız beni burada bıraktınız."

Tanrı'nın motorlu teknede oturduğunu, özür dilercesine iç çektiğini ve "oradakiler bensiz beceremediler, sen korkma, diğer kıyıdan insanlar geliecek. Ben de hemen yanı başında olacağım," dediğini düşünürdü.

Tanrı'nın da terk ettiği ada ilk başlarda kendinde olmazdı. Sonra boyun eğerek, Tanrı'nın burada olmadığına ama gölün ardında, şehir tipi yerleşimde O'nun olduğuna karar verirdi. Lübov Arkadyevna'nın çalıştığı dükkânda. Herkes kadının kaçık olduğunu söylerdi. Ancak görüldüğü kadarıyla içindeki acıyı boşaltıyordu, bağılıyor ve rahatlıyordu. Tanrı'ya inanmıyordu ve neden her gün ona geldiğini de anlamıyordu.

Tanrı da onu yalnız bırakmaya korkuyordu. Yangın çıkarabilir, ırmağa atlayabilirdi. Evinde çocuğu vardı; kırk iki yaşında, *abuser*.*

Uzak komşularına böyle görünüyordu bu ada-şehir. Tabii hepsi insanların bırakıp gittiği konuşmalardan ve söylentilerden. Şehir anımsamayı sever.

Örneğin, çok eskilerde bir gün televizyoncular gelmiş ve buranın sakinleriyle röportaj yapmışlardı. Onlar da elektrik yokluğundan şikâyet etmişlerdi... Kilise ve jeneratör hikâyesi de anlatılmıştı.

Biri oğlunun Peterburg'a gittiğinden yakınmış, orada işi olsa da burada kalmasının daha

* (İng.) İstismarcı.

iyi olacağını söylemişti. Peterburg uzaktı, hem de çok uzak. Belki de bu şehir hiç yoktu.

Sonra televizyoncular gitmişti ama geride öyle çok konu bırakmışlardı ki sanki oradan hiç ayrılmamışlardı. Yeni zamanlarda ise başka televizyon çalışanları geldi ve son sakin hakkında film çektiler.

Adada Aleksey ve köpek Nadya yaşıyordu. Birlikte balığa gidiyorlardı. Sonra bir ara akrabaları geldi. Alyoşa Dedeyi eve dönmeye ikna ettiler, uygarlıkla kandırdılar. Ne var ki ada onu bırakmadı.

Sonra Alyoşa hastalanmaya başladı, akrabaları yeniden geldi, tekneye koyup hastaneye götürdüler. Daha sonra geri döndüler, tabutla.

Belki de getirmediiler onu. Uygarlığın yanına gömdüler. Sık sık ziyaret etmek için, yanlarında hissetmek için. Ancak ölümsüzlüğe geçen kişi istediği yere dönmekte serbesttir. Bu nedenle saydam bir ruh, göksel bir toz ve kuzey rüzgârı olarak geriye, adaya döndü.

Yalnızca artık ne otlarda çıkıyor ayak izi ne de karda.

Piter buraya balıkçı kılığında geldi, Moskova da hacı. Başına ipek bir örtü atıp kiliseye doğru yürüdü. Piter de peşinden.

“Sen Ortodoks musun?”

“Ben çokdinliyim,” dedi Piter.

Kilisenin sütunları çatıya tutunuyor, yere değmiyorlardı, havadaydılar. Kornişlerde filizler çıkmıştı; çatıya koşup kimin geldiğine bakan çocuklar gibiydiler.

Kilise yaşarken haçını, çan kulesini yitirmiş ve bütün cemaatini gömmüştü. Beyaz duvarlar eskimiş ve tuğlalardaki dalgalara karışmışlardı.

Kilise kapalıydı ama Piter duvarda bir yarık buldu. İçeri girdi ve o anda dondu kaldı.

Bütün boşuk üç renkle kaplıydı; beyaz, gök rengi ve aşiboyası rengi.

Buranın sakinleri yalnızca pencereden ve çatıdan özgürce giren yağmur ve kardı. Zamanla duvarlarda aziz yüzleri belirmişti.

“Bak dua ... sözcükler zar zor belli oluyor,” dedi Piter ve duvara yanaştı. “Tanrım koru ... çarı koru ve ... ve duy,” gerisini anlamıyorum. “Duy...”

“Bizi.” Duy bizi. “Tanrım çarı koru ve bizi duy...”

Duanın sözleri aziz resminin üzerine yazılıydı.

“Çar? Çizmeler, pelerin...”

“Knyaz,” dedi Piter.

“Kesinlikle. Üstelik seninki mi? Nevalı Aleksandr.”

“Benim knyazım,” diye başını eğdi Piter.

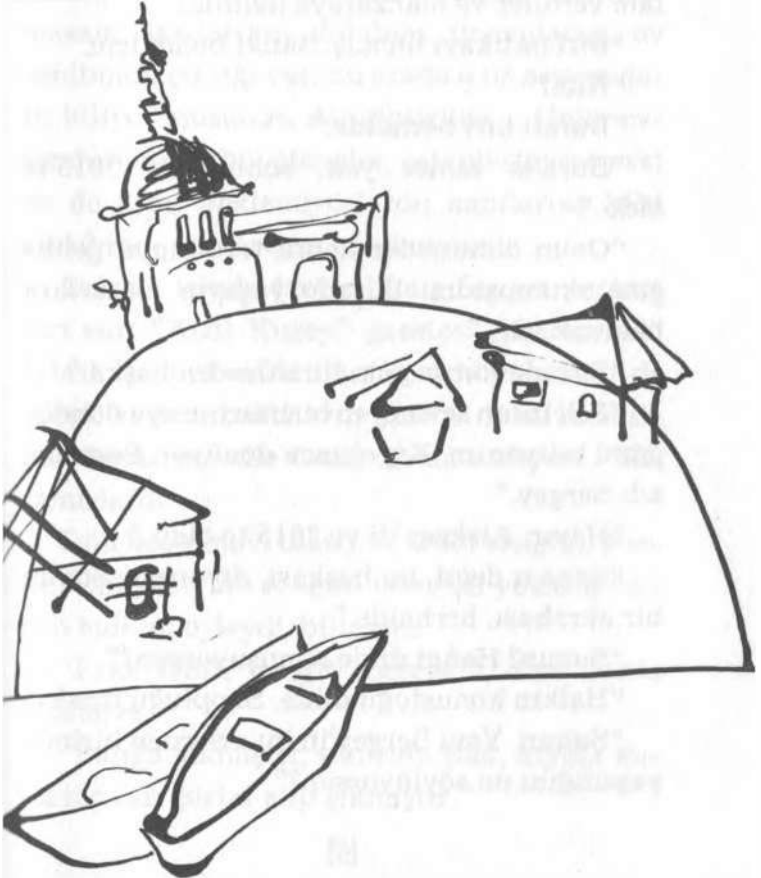
Düşüncelerinde Eski Neva bulvarı, meydan, Manastır ırmağının köprüsü, manastır... “Vareniki”ci.

Kilise oldukça yüksekti. Kimliği belirsiz bir sanatçının yaptığı, Nuh tufanı, Âdem ve Havva, kayıp oğul...’

“Ne oluyor? Ağlıyor musun yoksa?”

“Herkes ölüyor... Sessizce, kimsecikler duymuyor.”

“Neden bahsediyorsun, ben de birkaç kez öldüm. Sonra hayat öyle ya da böyle yeniden

başladı. Kiliselerin çoğunu kaybettim, bazılarının yerlerine metrolar yapıldı. Belki buraya da metro yapılır?”

“Komik değil.”

“Biz seninle buraya yalnızlık anında geldik. Dünyada yalnızlık olmalı ... yabanilik... Gidelim, Çaronda bize güneşi gösteriyor.”

Piter’in sözleri, Moskova’nın gözyaşları Çaronda’nın yüreğindeydi.

İkisi kiliseden çıktı. Yerlere kadar eğilip selam verdiler ve manzaraya daldılar.

“Biri patikayı biçmiş. Sanki bizim için.”

“Kim?”

“Buralı biri herhalde.”

“Burada kimse yok, sonuncusu 2015’te öldü.”

“Onun ölümünden sonra torununun geldiğini okumuştum. Burada yaşayıp mezarlara bakmak için.”

“Burada kimse yok, turistlerden başka.”

“Pek insan sevmeyen birinin buraya döndüğünü biliyorum. Kış olunca dönüyor. Sanırım, adı Sergey.”

“Hayır, Aleksey’di ve 2015’te öldü.”

“Sana o değil, bu başkası, diyorum! Şonun bir akrabası, herhalde.”

“Şonun? Hangi dilde konuşuyorsun?”

“Halkın konuştuğu dilde. Snopluğu bırak.”

“Şonun. Yani Sergey’in bu evlerden birinde yaşadığını mı söylüyorsun?”

“Baksana, belki de bu Sergey, borunun aradığıdır?”

“Ne borusu?”

“Yağmur borusu.”

Patika, içinde evlerin yükseldiği yabani otların arasından geçiyordu, bazıları çoktan yan yatmıştı, yakın zamanda balıkçılar yakmak için taşırılar. Ayakta duran başka evler de vardı, kapıları sonuna kadar açık, konuklarını bekleyen; buyurun gelin, tek bacağı eksik bir masam, sandalyem, dolabım, fincanlarım, ev sahibimin çıkrığı var, bu arada o ne zaman gelir biliyor musunuz, der gibiydiler... Diğer evler durumu kabul etmişler, sahiplerini (ne eski ne de yeni) beklemiyorlardı; kapılarına kilit vurulmuş, pencereleri çakılmıştı.

Evlerin içinde terk edilmiş Sovyet yaşamları var; “Kızıl Kuzey” gazetesi, “Skorohod” fabrikası üretimi botlar, hem büyük hem de çocuk botları, hatta evin birinin duvarında siyah-beyaz bir aile fotoğrafı da asılıydı... Yaşamışlardı.

Gün boyu mavi olan göl, sedef rengine döndü. Gökyüzü mü rengini vermişti yoksa gölün ruh hali mi öyleydi, bilinmez.

“Peki senin Sergey nerede?” diye sordu Moskova.

“Balığa çıkmıştır, sanırım. Bak, kıyıda kayıklar var. Birini alıp çıkmıştır.”

“Kayıklar otlarla kaplanmış, onlarla ancak son yolculuğa çıkılır.”

“Kayıklar normal, ot değil, yosun.”

“Sen balıktayken kimseyi gördün mü?”

“Hayır. Sergey’in turistlerle sarmaş dolaş olacağını sanmam. Tek başına takılıyordur.”

“Sergey diye biri yok. Orada kimse yok.”

“İyi de hayat izlerini görüyor musun?”

Üstündeki kap kacak toplanmamış masayı gösterdi.

“Konuklar bırakmış, yağmur da yıkamış.”

“Ya yağmur değilse?”

“O zaman Sergey?”

“Ya Sergey değilse?”

“O zaman hayaletler. Buralılar.”

İkisi bir kayığa bindi. Çevreye bakınıp se-def rengine doğru hareketlendiler.

“Oltamı unutmuşum.”

“Sergey’e bırakmışsındır,” diye gülümsedi Moskova.

Alacakaranlık yavaşça indi, Çaronda uzaklaşanların ardından baktı ve vedalaşıyormuş gibi birden bir pencere aydınlandı.

“Bak! Bir de burada kimse yaşamıyor, di-yordun!” dedi Piter.

Rüzgâr ve dalgalar bir olup her akşamki şarkılarını söylemeye koyuldular:

“Duy bizi... Duy bizi...”

YAZLIKÇILAR

Keçiler kuru otları büyük bir açlıkla yutuyorlardı, onlara leziz geliyordu. Aralarında koşturup duran küçük kız onlara sarılıyordu. Keçiler onu fark etmiyor, yalnızca yoksul yiyeceklerini kemirerek çılgın gibi başlarını sallıyorlardı.

Birden kız bana doğru koştu ve yanımda durdu. Sanki hep öyle duruyormuşuz gibi, sanki birlikte hep obur keçileri izliyormuşuz gibi.

“Bak,” diye sesleniyorum arkadaşına, “yeni bir kız arkadaşım var!”

Küçük kız kulağıma bir şey fısıldamak istiyormuş gibi ona doğru eğilmemi işaret etti.

“Ninem burada olmasaydı, size sarılır ve öperdim.”

Keçiler gibi gülümsedim kendi kendime.

Ninesi belli ki akıllıydı, öyle herkese sarılmamak gerektiğini biliyordu. Büyüyecek ve kucağını açacaksın, dünya da en iyi ihtimalle sana bakıp göremeyen keçi gibi olacak.

Artöm artık gitmek zamanı dercesine elini

salladı, makine gibi peşinden yürüyorum. Gittiğimizi gören kız biraz durdu ve yeniden keçilere sarılmaya koştu.

Bisiklete bindi, ben de arkasına. Çok hızlı gidiyorduk. İki yanımızdaki her şey birer leke gibiydi. Otlar, orman, evler ve başıboş gezen köpekler, hepsi lekeye dönüştü. Net gördüğüm tek şey, düşmemek için sıkı sıkıya saıldığım sırtıydı.

Leke insanlar, leke dükkânlardan çıkıyordu. Yazlıkçılara hizmet veren gıda dükkânının önü hep kalabalıktı. Duruyoruz. Ben bisiklete göz kulak olmak için bekliyorum, köy hayatına alışkın Artöm kalabalığının içinden geçiyor. Onun sırtına ya da ona uzaktan baktığım her seferinde kendime şu soruyu soruyorum: Bu o mu? Bu aptal siyah ceketli adamı gerçekten seviyor muyum?

Dükkândan çıktığında yanımdan geçip giderse hiç şaşmam. Hatta bunu bekliyorum da. Çünkü bizler birer fantomayız. Hep birbirimize görünüyormuşuz gibiyiz. Daha doğrusu, her yaz.

Her yaz, ağustos sonunda yazlığa gidiyoruz. Eylülde ise, bir sonraki ağustosa kadar kesinlikle ayrılıyoruz.

Başka bir hayatın başlamak zorunda olduğunu çok iyi biliyorduk. Artık okulu bitirdiğimizi ve birkaç yıldır aynı sınıfta olmadığımızı da. Şimdi aynı bisiklette gitmemizin hata

olduğunu da. Sanki sınıfta kalmış gibiydik. Çünkü yeni hayat bir türlü başlamak istemiyordu. Gecikiyordu. Eylül çoktan yaprakları dökmeye başlamıştı ama bisiklet hâlâ ağustos bekliyordu.

“Gidip karpuzla pasta yiyelim.”

Yazlık, alacakaranlık, akşam ateşlerinin kokusu. Artöm ocağa çaydanlığı koyuyor, ben pastayı kesiyorum...

Kapı çalınıyor. Donup kalıyorum.

“Dur! Açma! Katil geldi!”

“Aklını mı kaçırdın? Bu müşteri. Anlaşmıştım. Adamın biri benim davulu almak istiyor.” –Pencereden bakıyor.– “Ooo, iki kişiler.”

“Artöm bizi öldürecekler!”

Artöm beni mutfığa kilitleyip gidiyor. Kapıyı bıçakla açıp bıçağı arkama saklıyorum.

“Merhaba,” diyorum saygıyla ve yumuşak bir ifadeyle, bıçağın kabzasını sıkarak.

“Donanım nerede?” diyor iki kel motorcu dik dik bakılarak.

Kuru kafalı ve kollarında sürünen yılanlı dövmelerine bakarken, oyalıyorlar, diye düşünüyorum.

Artöm büyülenmiş gibi bakıyor onlara. Yeni hayata bakar gibi. Gelecekteki haline bakar gibi.

“Girin, işte davulum şurada.”

“Ooo, müthiş! Gençliğimizdeki gibi! Lanet olsun! Ne kadar?”

Hepsini anında satın aldılar ve çabucacık gittiler.

Artöm sırtımda tuttuğum bıçağı gördü.

“Peki, onları öldürecektin ya sonra?”

“Sandalyeye otururdum. Kendime büyük beyaz kanatlar seçer ve beklerdim.”

“Neyi?”

“Senin onları bahçeye gömmeni.”

Kahkaha attı ve bana sarıldı, arkasında vişne sürülü bıçağı tutan hayatını kucaklar gibi...

Yarın eylül başlıyor.

**MENKUL VE
GAYRİMENKUL**

Neva'da her seferinde gezerken çevreye bakındığımda "Aleksandr Gayrimenkul" tabelasını görürüm.

Bu acentanın adını gördüğüm her seferinde ister istemez gülümserim.

Aleksandr adında bir tanıdığım var. O da Neva'da oturuyor. Penceresinin ardında bir hayat vardı; insanlar koşturuyor, arabalar gidip geliyordu. Kar yağıyor, yağmur düşüyordu.

Aleksandr ise hiçbir yere gitmiyordu. Çünkü o gayrimenkul.

Hayır, kas-iskelet sisteminde bir sıkıntı yok, her şey yolunda ve Aleksandr'ın muazzam planları var ancak bu planlardan bir şey çıkmaz. Zamanla Aleksandr'ın her şeyi ortadan yok oluyor; karısı, çocukları, arkadaşları, kedileri, köpekleri, kaplumbağaları ... aslanları, kartalları, keklikleri. Daha doğrusu, bir an geldi ve hepsi hareket etmeye başladı. Aleksandr'dan uzaklaşarak.

Ben de. Hareket ediyorum. Vosstaniye meydanına doğru.

Orada başka bir Aleksandr'ı görüyorum;
III. Aleksandr'ı.

Meydanda yok. Ancak yine de onu görüyorum; yiğit çar, altında güçlü atı; öyle ince bacaklı, yerinde duramayan tören atı değil gerçek, güçlü, sağlam bacaklı, yorulmaz... Atlı hükümdarın düşünceleri de, atı da öyle ağır...

Anıtın kaderi kötü; aptallarca horlanmış, küçük görülmüş, yıkılmış, yerinden edilmiş ve bugüne dek sürülmüş.

Asıl önemlisi de yaşayan bir anıt. En azından, Aleksandr Gayrimenkul'den farklı olarak hareket halinde. Önce gözlerden ırak Benois binasının avlusuna, sonra Mermer Sarayın loş avlusuna. Parmaklıklar arasında, düşünceleri yine eskisi gibi ağır.

Halk da durmuyor, çar için uğraşıyor, eski yerine, bildiği yere, meydana getirilmesi için çabalıyor.

Yani bir daha hareket etmesi planlanıyor. Hareket zaten hayat.

Vosstaniye meydanından her geçtiğimde anıtı mutlaka yerine koyuyorum. Bu hayalin keyfini çıkarıyorum.

Adaletin yerini bulmasını törenle kutluyorum.

TOPRAK İNSANLI
KARA KİTAP

“Neden sürekli uzun burun çiziyorsun?”

“Çünkü güzel.”

“Yani senin burnun çirkin mi?”

“Güzel. Daha büyümedi. Ben küçüğüm.”

Kemerli, uzun muhteşem burunları ben ilk önce “Eski Yunan Efsaneler” kitabında gördüm. Tunik giymiş toprak insanlı kara kitap.

“Efsane” sözcüğü başlı başına gizem dolu. “Yunan” sözcüğü de (ceviz* kokusunu anımsatıyor.) “Eski” içlerinde en anlaşılır olanı. Bir zamanlar.

Bu arada efsaneler korkunçtur; herkes birbirine lanet eder, öldürür, ihanet eder.

Hayır, hayır, bunların çok eskiden olmaları çok iyi.

Ancak bir an geliyor bu efsaneler canlanıyor. Önce oyunlarda. Sonra yaşamda. Narsisler, Dionysoslar, Gorgonlar, Theseuslar, üzgün Ariadnalar...

Yalnız hepsi tunikli ve ve kitonlu. Başka bir moda.

* Rusçada cevizin karşılığı “Yunan Fındığı.”

... Ermitaj atölyesinin yeni yıl çocuk balosu.
Ben, Sisypnos'um.

Sandaletler, kıvrım kıvrım karelerden yapılan eski Yunan motifli elbise. Bunun sonsuzluğun işareti olduğunu biliyorum; menderes.

Sonsuzluk – güzel.

Güzel olan her şey – sonsuz. Böyle düşünüyorum.

Sisypnos kurnazdı, hilebaz, herkes bilir. Tanrıları bile kandırmayı başarmış ve gölgeler dünyasından hayata geri dönmüştü.

Aferin.

Hayat da menderes gibi sonsuz olmalıdır.

Ancak Tanrılar, bilindiği gibi, kindardır, öğ almak isterler. Sisypnos da sonunda cezalandırılır, bunu da zaten herkes bilir.

... Ermitaj sahnesinde Sisypnos kayasını itiyorum, kayanın gerçekten ağır olduğundan kimsenin kuşkusu kalmasın diye de üzerinde “çok ağır kaya” yazılı.” Benden büyük. İçi balonla dolu kocaman, saydam selofan bir paket. Evde hazırlandığım şiirimi duyguyla okuyorum:

... Yaşlandım ve yoruldum.

Taş taşıyıp durdum!..

Zavallı Sisypnos hakkında

bir şey söyleyin!..

Alkışları yarıda kesip eğiliyor, selam veriyorum. Sahneden çıkıyorum.

Kendi hayatımın efsanelerine dönüyorum.

Tanrıların küstahlıkları, laf dinlemedikleri için insanlara, aptallıkları için bütün insanlığa ceza verdikleri kendi efsanelerime.

Kayayı itiyorum.

Sisyphos'un kayası, hatalarımın sonsuzluğu. Menderes çiziyorum. Bir, iki, üç...

"Eski Yunan Efsaneleri" hâlâ masamın üstündedir. Onun içinde yaşıyormuşum gibir gelir bana.

Bu arada burnum da, zamanla, evet, evet, eski Yunanlara benzedi.

RESSAMIN ÖLÜMÜ

Yol açık, dümdüz, aklımda bir şey yok.

Aslında bir yerlerde dolaşıyor; ekmek almalısın ama unutacağım. Geri dönmem gerekecek.

Bakıyorum; müthiş kalabalık, geçmek mümkün değil. Karın üstünde bir sürü eşya mı satıyorlar, ne?

Eşyalar üst üste, dağ gibi, karınca yuvası gibi. İnsanlar da düzensiz karıncalar gibi bu dağı didikliyorlar. Etrafında dolanıyor, seçiyor, telefon ediyorlar; “Aloo, selam, baksana, çerçeve lazım mı? Şase? Ahşap! Yazlıkta bir işe yarar.”

Kendimi bir çerçeveyi tutarken buluyorum. Sahibinin kim olduğunu ve fiyatını öğrenmek istiyorum.

“Kimin bunlar?”

“Belli değil, alabilirsiniz dediler.”

Kim söyledi, ne söyledi...

Çerçeveler, şaseler, şövaleler, tuvaler, gitarlar... Gitarlar kırılmış. Altın çağındaki bir kadın karınca yuvasının çevresinde dolanıyor. Bu yığında işine yarayacak hiçbir şey olmadığı

belli ama eli boş gitmek de istemiyor; durdu, çömeldi, elini yığının altına soktu ve oradan bir şamdanı çekip aldı. Gülümsedi. Tozunu sildi, süslerini parlattı. Çiçek. Geçmiş var. Kucağına aldı, deri kürkünün içine sokup sokakta, uzak aydınlığa doğru yürüdü. Orada yeni bir hayat var. Şimdi her şey, her şey, her şey bu şamdanla bambaşka olacak.

Bu karınca yuvasının biraz ilerisinde yaptığı işten dolayı herkesin bildiği bir adam duruyor; bekçi. Vasili Adasının nöbetçisi. Bütün adayı bisikletiyle dolaşır durur. Kimin, nerede, ne diye yaşadığını bilir. Bu nedenle ona soruyorum.

“Bu eşyalar kimin?”

“Ressam öldü.”

Demek öyle...

“Akrabaları yok muymuş, eşyaları alacak?”

“Akrabaları alacaklarını aldılar. Arabayla iki kez taşıdılar. Bunlar işlerine yaramayanlar.”

“Adı neydi?”

O an rüzgâr hızlandı ve söylediği adı alıp götürdü.

Sokak natürmordu: “Ressamın ölümü.”

Boş çerçeveler, bitmemiş resimler.

Tanımadığı insanlar eşyalarını paylaşıyordu; her şeyi kapış kapış. Ressamın adını kimse bilmiyor; “Kimin olduğu belli değil,” “Alabilirsiniz, dediler.”

Çerçeveleri sanırım kendi yapmış, oldukça iyiler, gönülden çalışmış. Birini de ben alıyorum. Sonra düşündüm ve yerine geri koydum; hoş değil. Hemen oradan uzaklaştım.

Eve gidiyorum. Ressam öldü. Yaşadı, yaşadı ve öldü. Ressamlar kalmalı. Herkes yaşamalı.

Ressam gittiyse geri dönmeli. Dünyayı öğrenmeli, ne de olsa bir şeyleri unutmuş olmalı. Bir şeyler söylemeyi unutmuştur. Spatulasını bırakmıştır. Gelip almalı. Orada da lazım olabilir.

Demek, ressam yaşamıştı. Malı ve Sredni caddeleri arasındaki altıncı hatta. Penceresinden Müjde kilisesinin yeşil kubbeleri görünüyordu. Yani her sabah çan sesiyle uyanıyordu. Belki de sağırdı ve sakın sakın uyuyordu. Belki de ayine gidiyordu. Ancak bu pek, olası değil. Ressamlarda bu iş biraz karmaşık, kâh inanırlar Tanrı'ya kâh inanmazlar...

Ancak daha önemlisi, Tanrı ressama inanıyor muydu? Onu yetenekle ödüllendirmiş miydi yoksa eline bir meslek mi vermişti?

Kısacası ekmek almayı unuttum.

Yeniden sokağa çıktım. Ressam öldü. İşte hepsi bu. Atölye evi ıssız kaldı. Karısı var mıydı? Herhalde, vardı. Öylesine ama net biçimde yazmış; "Karımın portresi, 1971."

Yürüyorum. Karşımdan mutlu insanlar geliyor. Ellerinde ressamdan hediyeler.

Karınca yuvası dağılmış. Geriye yalnızca iki çerçeve kalmış.

“Ne bakıyorsun?” diyor bekçi. “Al. Ressamdan ressama. Miras.”

Yeniden eve gidiyorum. Yol dümdüz ve açık. Ekmeksiz yedik akşam yemeğini.

KÜÇÜK YÜREK

Ulyana Şarova'ya

Mohovaya sokağında bir kız yürüyordu, belki görmüşsünüzdür.

Gördüyseniz anımsarsınız. Anımsamamak mümkün değil.

Bu sokaktan önce ilkokula sonra da enstitüye gitti.

Peterburg'da güzel kız çok. Ama o çok ender bulunanlardan.

Adı da ender rastlananlardan; Ulyana. Aslında isminin en eski hali ona daha çok yakışabilirdi; İulianiya. Masalsı, büyülü.

Efsaneye göre Ulyana kızıl saç örgüsünü okulun penceresinde aşağıya sarkıtır, geç kalan arkadaşlarının nöbetçi öğretmene yakalanmadan tırmanıp doğruca sınıfa girmelerini sağlarmış.

Büyülüydü saçları, rüzgârda göklere yükselen yangın olurdu. Zaten göğe herkesten daha yakındı, o kadar uzun boyluydu. Aynı sınıftakilerden, aynı bölümdekilerden, öğretmenlerden daha uzun.

Yanında ise hep arkadaşı Maşa vardı, okulda, enstitüde, fotoğraflarda. Minyatür kız - dev kız. Zıtlık.

Ulya yaşadıkça kamburlaştı; sırları kız arkadaşının kulağına söylemek için hep eğilmek zorunda kalıyordu. Bu dostluğun yan etkisi, skolyoz oldu.

Fotoğraf: Ulyana ayakta, Maşa zıplıyor ama yine de aynı boya gelmeleri mümkün olmuyor. Bazıları şakayla karışık “ Dev kızı Ulyana,” diyordu.

Ulyana ve Maşa aynı enstitünün güzel kızlar kürsüsüne girdiler; moda ve tiyatro kostümleri teknolojisi. Ulyana'nın Maşa'ya diktikleri bebek elbisesi gibiydi. Hayat dikiş, teğel, düğme, giysi, film, gösteri, sergi ve botanik bahçesinin çiçeklerinden oluşuyordu.

“Bu da hayat mı?” diye karşı çıktı biri.

Hayat başka bir şeydi, meslekten farklıydı. Ancak onun için kesinlikle zaman yoktu.

Gece demeden gündüz demeden sürekli dik, hayat mı, sonra yaşarsın, kürsüde çalışanların parolası buydu. Bir de sinemaya gitmek ve sergileri gezmek çok önemliydi.

Şöyle bir anı; Fontanka kıyıboyu, rüzgâr, beş kız. Her biri saçını başlarının çevresinde örmüş, üstüne kıpkırmızı çiçekler; kulaklarından sarkan (rüzgârda çınlayan) uzun küpeler, kıpkırmızı dudaklar; gülüyorlar, elbiseleri

yere kadar. Bir ayrıntı, hepsi çizim kömürüyle kendine kaş çizmiş; selam Frida.

Faberge müzesi, Frida Kahlo sergisinin açılışı için Peterburg'daki bütün Frida'ları davet etmişti.

Ancak Ulyana, Frida'ya pek benzemiyordu.

"Bereket tanrıçası olursun," dedi sınıf arkadaşlarından biri.

"Ne?"

"Yani 'bahar' olursun, bu hafta defilem var."

Ulyana böylece manken oldu. Daha doğrusu tanrıça. Hiçbir şeyini değiştirmeye kalkmadılar; derisi ay gibiydi, çilleri, kızıllığı, şelale saçları, hepsi zaten onundu.

"Yalnızca şu togayı giyip çık ve gülümse."

Çıkıp yürüdü. Sınıf arkadaşları beş aldı.

İşte. Sonra gece oldu. Oda. Dikiş makinesi. BG* Kaptan Afrika'yı okuyor. Ulyana'nın dikişi az kalmıştı, sonra bitecekti.

Bitti.

Ulyana gecenin ikisinde dikiş makinesinin üstünde öldü.

Kalbi durdu.

Küçücük bir yüreği vardı.

"Nasıl küçük?"

İşte böyle. Bu bir sır. Ulyana yalnızca kız arkadaşlarının kulaklarına söylerdi, başkala-

* 1972'de Leningrad'da kurduğu Akvaryum rock grubunun solisti Boris Grebençikov.

rına duyurmamak kaydıyla. Kalp kasları gelişmemişti, çok uzun kişilerde olan bir durum. Dev hastalığı. Yüreği hissetmeyi başarmış ama büyümeye fırsat bulamamıştı.

“Kendi o kadar büyük ve yüreği küçük, öyle mi?..”

... Mohovaya sokağında bir kız yürüyordu, belki görmüşsünüzdür.

Bir film gibi onu seyreden bir adam biliyorum. Güzel bir film, kostümleri harika, geniş plan...

Şimdi başka bir kıza bakıyor. Oysa ailesi ve çocukları var.

İyi bir son mu? Bilmiyorum. İyi değil.

Ölümü ve güzelliği düşündüğümde Ulyana aklıma geliyor.

Bu arada onunla hiç tanışmamıştık.

Onu görmüştüm ve var olduğunu biliyordum.

Sonra bir daha olmayacağını öğrendim.

Onun video çekimlerinde geriye “seyredilmesi gereken filmler!” playlisti kaldı. Bu da geri döneceğine dair bir söze benziyordu.

Dönünce izler, dikişini bitirir, kalan hayatını yaşar ve Mohovaya’dan bir kez daha geçer.

Belki de onu görürsünüz.

65+

“Güzel resim ama... Su aygırını daha Sovyet yapın,” diyor redaktör. “Bizim seyircimiz ‘65+’ ve nostalji yaşıyor. Sovyet çizgi filmleri, olimpiyat Mişa’sı, pelüş bir dünya, anlıyor musunuz?”

Redaktör başkasının geçmişe özlemine saygı duyuyor. İyi satıyor.

Ben öğrenciyim, aynı zamanda da *freelancer*. Dedektif romanları için kapak çiziyorum. Okurları altın çağlarında.

“Bir de,” diyor redaktör, “bir sonraki kitaba da kapak lazım. Nikulin’ suratlı bir chihuahua güzel olurdu.”

Gözümün önüne getirmeye çalışıyorum.

Olmuyor.

“Tabii, birebir aynısı değil ama benzesin. *Elmas Kol*[†] filminin son sahnesini anımsıyor musunuz?..”

Geç vakte kadar sınıfta oturuyorum. Chihuahua çiziyorum. Köpeğin patisini alçıya alıyorum, koltuk değneği veriyorum, vinçle yukarı

Yuri Nikulin (1921-1997); aktör, komedyen, palyaço.

[†] Yuri Nikulin’in oynadığı ve Leonid Gayday’ın yönettiği 1969 yapımı Sovyet kült güldürü filmi.

kaldırıyorum. Köpek birden müziğin içinde kaybolup gidiyor.

Telefonum çalıyor.

“Buyurun.”

“Selam, ben Dimon. Baksana, bana güzel bir kız lazım. Manken. Sen uyarsın.”

“Niye ben? Bizim akademinin hepsi seçme güzel.”

“Sen heykel gibisin, rölyef gibi, kemiklerin de rahtaça görünüyor.”

“Mersi.”

“Hayır, heykeltıraş için yapının önemli olduğunu bilirsin. Diploma çalışmam için.”

“Ne yapacaksın?”

“Geyik.”

“Bir kez daha mersi.”

“Hayır, gerçekten, son derece lazım, bir iyilik yap. Burada mısın şimdi?”

“Evet. Nikulin suratlı köpek çiziyorum.”

Heykeltıraş köpeği sormaya kalkmadı bile. Çünkü her şey mümkündü ve bulaşmanın anlamı yoktu. Hatta bazen hiç sormamak ve uzak durmak daha iyiydi. Ne olur ne olmaz.

“Harika. Atölyeye in, seni karşılarım.”

Atölye eksi birinci katta.

Giriyorum; kilden geyik tam karşında durumda duruyor. Yanında bir tane daha. İkisi de gerçek gibi, sanki canlı.

“Nasıl buldun?”

“Güzel. Benim ne işim var?”

“Geyikli figür. Çıplak.”

Geyikle çıplak dolaşan mı var? Belki doğa ana. O da sayılırsa.

Yüzüne kuşkuyla bakıyorum; ya bu geyikçi bana asılmaya kalkarsa?

“Asılmayacağım, bu diploma çalışmam. Personel müdürlüğüne kayıt yaptır, gelecek hafta da seni sonsuza kadar yaşatmaya başlayacağız.”

Benim de staj için çalışmam lazımdı. Bizim Margo’nun dediği gibi, “Bugün bir yarın iki, bakmışsın emeklilik.” Bu “bir-iki” devam ettikçe bunları resmileştirmekte yarar var çünkü ressamlar için bu epey zor bir iş.

Kayıt yaptırdım. İlk işimin adı belli oldu: “Plastik sanatlar poz modeli.”

“Model” çizilen ve dört saat boyunca konuşan insandır. Şövalelerle çevrili podyumun üzerinde kendini bulunca sanki hayatın anlamını kavramış gibi oluyorsun. Orası podyum değil sanki her şeyi gördüğün bir nokta.

Şöyle bir iş; podyumda çırılçıplak, en bilge halinle duruyor ve sana gelen esini bütün dünyayla paylaşıyorsun; “bir-iki, bakmışsın emeklilik,” gibi.

Kimse kesmiyor. Çoğu hemen kulaklıklarını takıyor.

Yani öylece durup modellik yapmam gerekti. Margo gibi.

“Margo, bacağınızı dizden bükün. Kalçanızı değil, bacağınızı, evet işte öyle. Sırtınızı da dik tutun lütfen. Evet. Bir elinizle boynunuzu, diğeriyle kalçanızı tutun.”

Klasik bir poz, *contrapposto*. Margo alışkanlıkla Venüs pozuna geçiyor ve küçük bir şehirde “dönmedolapta” nasıl çalıştığını anlatmaya başlıyor.

“Yapraklar uğulduyor, ılık bir rüzgâr var. Zaten rüzgâr orada hep ılıktır. ‘Dönmedolap’tan da bütün şehir görünür. Denizle gök birleşiktir. Başka da bir güzellik yoktu.”

Güneş ve gençlik tabii ki. Peluş dünya. Aşk, komsomol ve bahar. 65+.

Öğrenciler dostça bakışlarla kulaklıklarını takıyor.

Arada ise Margo ipekli yeşil sabahlığına sarınıp çizimlerimize göz atıyor.

“Tanrım, hepiniz beni sanki yaşlıymışım gibi çiziyorsunuz. Hayır, sen şu ikinci çeneyi sil, çok istiyorsan kendine yap. Hepinize en fazla iki verirler.”

Yani şimdi Margo rolünde ben varım.

Bir yandan özgür olmak ve esaretten kurtulmak istiyorum, diğer yandan ise utanıyorum.

Ya heykeltıraş çok kötü çalışırsa? Diploma çalışmasından sonra herkes parmakla beni gösterecek.

Ya çok güzel yaparsa? O zaman da herkes beni gösterecek.

Bu düşüncelerden tansiyonum fırladı. Bu da beni utanmaktan kurtardı. Hayır, Dimon, ebedileşmeme gerek yok. Bırak bedenim benimle gitsin. En azından utanmadan.

Torunlarım benim iş karnemi bulur da ilk işimin “plastik sanatlar poz modeli” olduğunu görürlerse kim bilir ne düşünürler.

Sevgili torunlarım poz falan vermedim, kimseye göstermedim! Yalnızca birkaç saat durdurdular, (bunun için de saatlerce dil döktüler) o kadar. Heykeltıraşın diploma çalışması (iki geyikle) kabul edildi ve bana “seni nasılsa bir gün çizecek ve heykelleştireceğim,” gibisinden bir şeyler söyledi. Gülümseyerek kabul ettim, nasılsa böyle bir şeyin olmayacağını biliyordum. Sonrasında hayat başladı.

... Heykeltıraş bir yıl sonra telefon etti. Tanrı’ya şükür ki tansiyonum yine yükseldi.

Beş yıl sonra yeniden aradı.

On yıl sonra da...

Hayat böyle dönüp duracak. Dönme dolap gibi. Zaman geçecek.

Sonunda o gün de geliyor. Yani Margo’nun dediği. “Bugün bir yarın iki, bakmışsın emeklilik.”

Dimon yeniden ortaya çıkıyor.

“Baksana, bir karar ver artık, modelim olacak mısın?”

“Delirdin mi? Kaç yaşındayım, haberin var mı?”

“Kaç?”

“Söylemem.”

“Bana zaten yaşlı bir kadın lazım.”

“Küstah!”

“Ne yapayım, doğa anayı canlandıracağım. Bilirsin, kendisi pek genç değildir. Senin de artık yüzünden çok karakterin önemli. Beden ise, tarih.”

“Alçak!”

İşin aslında bu bir oyun. Gençlikten bir selam. Bir. Kontrol, herkes yaşıyor mu... Ne de olsa...

Hayır, hep arasınlar.

Ben de artık başkalarının nostaljisini çizmiyorum. Kendiminkileri çiziyorum.

Çok iyi satılıyor.

KARİDES EMİL

Birincisi Lina'nın içine doğmuştu.

“Uçmamak gerek, önsezi öyle. Biletleri geri vermeyi düşündüm ama nedense havaalanına gittim. Önce gecikme açıklandı, uçağımıza bir şey olmuştu. Yani kısacası, uçuş iptal edildi. Bekliyorum. Başka bir uçak verdiler. İçime doğdu, uçmamalı. Yine de uçağa bindim. Oturuyorum. Birden!..”

Herkes can kulağıyla dinliyor. Çünkü biraz sonra patlama olacak. Ancak nasıl olduysa Lina hayatta ve bu hikâyeyi bize o anlatıyor.

“... ve birden! Bir ses duyuldu. Anons: Pilot İrina Petrova!”

Hepimiz sonrasını bekliyoruz ama Lina korkunç bir yüzle öylece kalıyor ve anlatmayı bırakıyor. Hikâye bitmişse benziyor. Lina bizim tepkimizi ve acıma sözlerimizi bekliyor.

Biz Lina'ya bakıyoruz, eee, peki İrina Petrova, sonrası ne?.. Lina susuyor. Biz bu gerginliğe dayanamıyor ve soruyoruz.

“Lina, peki ya sonra?”

“İrina Petrova işte!” diye ellerini çırpıyor.
“Ne yani anlamıyor muyuz?! İrina Petrova!!!”

O anda bu hikâyedeki en korkunç şeyin bu İrina Petrova olduğunu anlıyoruz. Demek ki bizden başka herkes bu İrina Petrova'nın kim olduğunu biliyor. Biz de yeniden soruyoruz:

“Tamam peki, ne olmuş bu İrina Petrova'ya?”

“İrina Petrova!!! Kadın pilot!!!”

Sorun şu; Lina kadınlara hiç güvenmez. Bundan dolayı da erkek berberinde çalışıyor. Berber sözcüğü çok eski moda, bu nedenle şimdilerde şöyle diniyor; Lina kuaför, kuaförde çalışıyor.

Ancak erkeklere de güvenmez.

Bir zamanlar Lina'yla çocuk parkında birlikte kum yerdik. Şimdi on beş yıl geçtikten sonra, yeniden karşılaştık ama içimizde sanki kum yemeye devam ediyormuşuz gibi, bu çok güzelmiş gibi bir duygu var.

Başka bir duygu daha var; o bana gezegenin birindeki hayatı anlatıyor ben de başka birindeki.

Benim gezegenimde kişi çok, insan az.

Lina'nın gezegeninde ise yalnızca erkekler yaşıyor. Hatta rafında bile erkek kafası duruyor. Biz ona Karides Emil diyoruz. Lina saç kesmeyi onun kafasında öğrendi. Saçı uşakları gibi. Lina elini sallıyor ve bir sır veriyor:

“Kadının saçını istediği gibi kesmezsen anında bağırmaya başlar. Erkek ise bunun moda olduğunu düşünür.”

Yani Emil bunun moda olduğunu düşünüyor.

Lina bütün erkek kafalarını biliyor. Biçimlerini, içlerini değil. İçleri Lina için bir bilmece olarak kalacak. Özellikle de Anton'un kafasının içi.

Anton. Lina'dan bildiğim kadarıyla, en iyi ve en yakışıklı olanı. Ancak bunlar daha çok Lina'nın bakış açısı, gerçek veriler olmayabilir.

Lina her gün bir sürü erkek görüyor. Kuaföre geliyor ve bir tahta benzeyen siyah renkli, büyük deri koltuğa oturuyorlar.

İşte bir erkek şahsiyet tahta oturdu. "Moda bir kesim," istediğini söylüyor, hepsi bu kadar. Anlaşılan yakında Karides Emil'e bir arkadaş gelecek. Lina saçını kesiyor, kesimi "Deniz dalganıyor, bir..."* oyununun adına benziyor.

"Bir müşterim var, ne yapsam, başını tamamen tıraş etmeye razı edemiyorum. Öyle uzun bir kâkülü var ki bütün başını peruk gibi kaplıyor. Oysa kafatası harika, kellik öyle herkese yakışmaz. Yine bir gün geldi, istediği gibi kestim ve gitti. Ben de koltuğumu temizliyor ve onun kafasını düşünüyorum. Koltuğa çöktüm ve bütün kuaför duyacak şekilde 'Bu kabriolet de bıktırdı!..' deyip iç çektim. Bir de aynaya baktım ki, tam arkamda duruyor. Meğer fırtı-

* Bizde oynanan "Bir, iki, üç, tıp!" oyununa benzeyen ve denizin dalgalarını taklit eden çocukların, gelen emirle hareket-siz kaldıkları oyun.

na çıkmış, kâkül çatısı rüzgârda havalanmış, yeniden yapıştırtmaya gelmiş. Söylediklerime kızdı. ‘Kabriolet’ten sonra da bir daha gelmedi. Kırıldı, sanırım.”

Müşterilerin dışında kuaföre kuryeler de gelir. Kuryenin gelişi her zaman heyecan uyandırır. Bütün kuaförler mirket sürüsü gibi başlarını o yana çevirir ve öylece kalırlar. Kuryenin elinde genellikle bir buket çiçek olur ve *receptiona* doğru ilerler. Mirket kafaları hep birlikte onu izler.

Ancak boşunadır. Buketler her zaman Lina içindir.

Bir keresinde de (böyle altıncı buketten sonra) kuaförde beklenen skandal patladı. Mirket ayaklanması.

Karides Emil bu hikâyelere alıştıktır. Sessizce, ileriye bakar, bakışlarından bir şey anlaşılmaz, gizem doludur.

Ertesi gün Lina başka bir kuaförde çalışmaya başlar, tabii bütün kuryeler de oraya.

Çalıştığı kuaförü de , kiraladığı evi de çok çabuk değiştiriyor. Hızlı ve değişken bir hayat.

Her şey değişiyor, değişmeyen tek şey Karides Emil.

Arkadaşı yok. Daha doğrusu, ortaya çıkar ve hemen kaybolurlar. Serap gibi. Anton da bir görünür bir kaybolur.

İşte yine ortaya çıktı. Zili çaldı ve Lina’yı girişte beklediğini söyledi.

Sonunda aşkının kahramanını göreceğim. Benim de şehre gitmem lazım.

Merdivenden iniyoruz ama her zamanki merdivenden değil, Lina bu yolun çok daha rahat olduğunu söylüyor.

Sokağa çıkıyoruz. Binanın önüne değil arkasına. Arka kapıdan.

“Anton nerede?”

“Ana girişte bekliyor?”

Lina benimle vedalaşıyor, koşarak ana girişe gidiyor.

Kendimi, İrina Petrova hissediyorum. Ben kadın pilotum. Lina bana güvenmiyor.

Yoo, hayır, Lina, Anton’a güvenmiyor, böylesi daha iyi.

Eve dönünce, Lina da kendine dönüyor.

Boynunda tuhaf işaretler olan ince ve sessiz bir heykel. Bazı sayılar, hiyeroglifler, Elf dilinden.

“Sana hep sormak istiyordum, şu dövmen ne anlama geliyor?”

“Söylenmez yoksa gerçekleşmez.”

“Peki, o zaman söyleme de olsun.”

Lina bir dakika kadar susuyor ve ne anlama geldiğini söylüyor.

Neyse ki çabuk unutuyorum. Hepsi olacak.

NIE SPOCZNIEMY

Ayıyı gökyüzüne yollayan bütün ülke ağladı.

Kadın, doğum evinden kocasına şunları yazdı; “Bu doğum yüzünden olimpiyadı seyre-demedim...”

Olimpiyattan hemen sonra bir oğlu oldu.

Çocuk şimdi kırk yaşında.

“Ekimciydim, piyoner oldum, Lenin’e ve kütüklere inandım. ... 80 Olimpiyatlarını şimdi, 2020’de izliyorum. İnsanlar ayıya bakıp ağ-lıyor, ben de insanlara bakıp ağlıyorum.”

Eski kasetlerin renkleri sanki azaltılmış gibi, anıların rengi gibi.

Hey millet, bu bir ayı. Biz niye ağlıyoruz?

Değerli insanlar. Retro insanlar.

Erkek arkadaşım da Retro.

Onu beş yıldır seviyorum. Benden kırk bir yaş büyük. (Bu fark gittikçe azalıyor.) Yazar. Yetenekli ve yakışıklı. Harika biri. Bütün yaz-dıklarını ezbere biliyorum. Doğum gününü yılda birkaç kez kutluyorum. Adı Jep Gam-bardella. Tek eksi, var olmaması. Daha doğ-rusu var ama yalnızca sinemada. *Muhteşem Güzellik** filminde.

* Paolo Sorrentini’nin yönettiği 2013 yapımı film.

Birinden daha hoşlanıyorum, İspanyol pahalı. “Nie spoczniemy” adlı bir şarkıyı söylüyor. Yani “Sakinleşmeyeceğiz.”* 70 kuşağının en sevdiği parça.

Güzel günlerden birinde, geçmiş aniden Hollanda peynirinin kıpkırmızı yuvarlağıyla kendini gösterdi. Yemek masasında duruyor ve konuşulmayı bekliyordu.

“Biliyor musun, hep hayal ettim şu peyniri...”

“Söylemiştin.”

“Hayır, peynir yuvarlak ve kırmızı ambalajlı olmalıydı.”

“Dört kere anlattın. Biraz sonra da tilkiyi anlatacaksın.”

“Evet, çocuk kitabında bir çizim vardı; tilki kocaman bir parçayı yiyordu. Yuvarlak kırmızı kaplı peyniri. Hep seyredirim, şimdi de olsa izlerdim.

Masalda aylar peyniri bölüşüyordu. Tilki de onlara yardım ediyordu; eşit parçalar olması için ısıırıyordu ama her seferinde de yanılıyordu. Sonunda da bütün peyniri yemiş oluyordu.

Aycıklar şapşaldı.

Hayatında bazen öyle bir ayı olmak istiyorsun. Yani adalet ararken tavsiye vermesi için

* 1965'te Gdansk'da Jerzy Kossela'nın kurduğu rock topluluğu “Kırmızı Gitarlar”ın solisti Seweryn Krajewski'nin söylediği şarkılardan biri.

tilkiye başvuruyorsun, peyniri uzatıyor ve yemesini izliyorsun, sonra da kuyruğunu keyifle sallayarak çekip gittiğini görüyorsun. Çok güzel ve karnı tok alçağın. Sen kendini ayı gibi hissediyordun. Uyuyan ebedi ormanda, ebedi ayı olarak.

Sonra sürekli prova yaparak tilki için doğru yanıtı buluyorsun. Yani bütün yaşamın, zaten bitmiş olan oyun için prova yapmaktan ibaret. Sonrasında da bütün hayatın boyunca sen de (tilki gibi) bir parça yemek istiyorsun, üstelik peynir yuvarlak olmalı hem de kırmızı mumla kaplanmalı.

Beşinci kez anlatıyor bu hikâyeyi bana.

Sonra peyniri alıyor ve gösteriyor; “İşte hep böyle hayal ettim.” Sonra tilki olup coşkuyla ısıriyor, elindeki peynir parçasını sanki aylara, alın işte, dercesine uzatıyor. Bir ısırık daha. Sonra bir daha.

O peyniri üç bin rubleye almıştık. O ise öylesine ısıriyor. Üç bin rublenin böylesine kaygısızca yenmesine karşı bir şeyler söylemek istiyorum.

“Dur! Üç bin rubleyi yiyorsun!”

“Bu parça tam bin sekiz yüz ruble,” diyor ve yeniden ısıriyor.

“Dur! Beş yüz rubleyi ısırdın!”

“Hayalim pahalıdır.”

Bunların bütün suçlusu Sovyet hayvan ressamı Yevgeni Raçov. Bu Macar halk masalını öyle müthiş resimledi ki, masal birden Rus halk masalı oluverdi. İnsanların kanına ve hayatına girdi.

“Sanırım bu gerçekleşen ilk Sovyet hayalim,” diyor muhatabım.

Bu kolaylık hayaliydi. Peynir değil.

Hayal daha SSCB’de doğmuştu. Böyle bir peynir o zamanlar yoktu ama tilkiler bulabilirdi. Peynir, blucin, sakız, Coca-Cola...

“Hainin gözdeleri,” diye gülümsüyor aylar ironiyle. “Bunlar için yurdumuzu sattık.”

Ülkeyi sattılar ve Leningrad’dan Peterburg’a taşındılar.

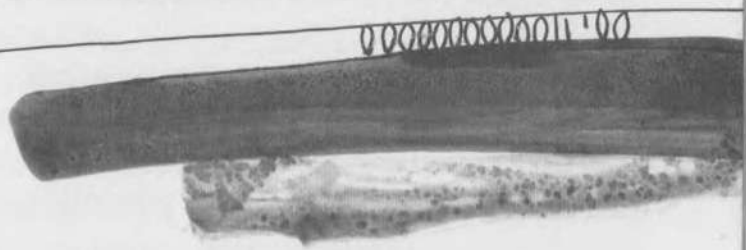
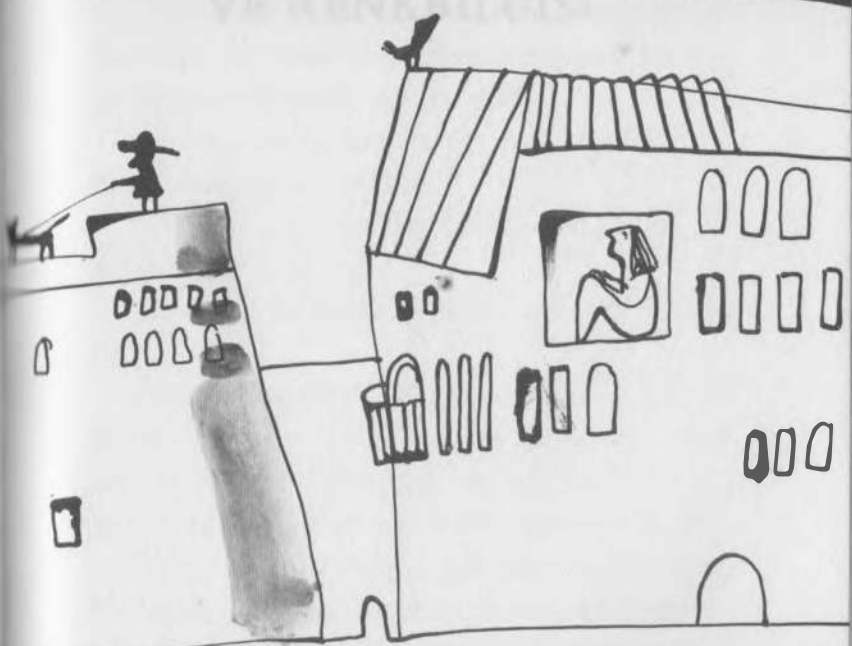
Şimdi ise Leningrad’daki Peterburg’da yaşıyorlar.*

“Kürekli Kız”ın nerede durduğunu, efsanevi “Saygon”un neresi olduğunu anlatıyorlar. Kadın terzisi “Kocalara Ölüm” mağazasının, kafe-dondurmacı “Kurbağalık”ın nerede olduğunu anlatıyorlar.† Sonra sil baştan bir daha.

“Nie spoczniemy.” Sakinleşmeyeceğiz.

* Şehrin Leningrad olan adı Peterburg’a dönüştürüldü ama ilin adı Leningrad olarak kaldı.

† Saygon; Neva Bulvarı 49 numaradaki Moskova Otelinde açılan ve genellikle sanatçıların gittiği kafenin halk arasındaki adı. Kocalara Ölüm; Neva Bulvarı 12 numarada 1934’te açılan pahalı kadın giysi atölyesinin gayriesmi adı. Kurbağalık; Neva Bulvarı 24 numarada açılan gençlerin uğrak yeri olan kafenin halk arasındaki adı.

BALIĞA ÇIKMAK VE RENKBİLGİSİ

I

Balığa Çıkmak ve Renkbilgisi

Vaftiz babam bir balıkçı. Ancak ondan ne balık gördüm ne de pul.

Çok seyrek görüştüğümüz için. Sergilerdeki resimleriyle daha çok karşılaşıyorum. En beğendiğim “Gümüş” adlı tablosu.

Gümüş, balıkçının en iyi ruh halidir. Yalnızca sudayken rastlanır.

... Millet uyur, balıkçı ise huzuru görür, gözüne bakar doğruca.

Kürekleri dikkatle gümüşe sokuyor ... bir, iki, üç...

Kayığın karnının altından uykulu yaşlı bir yayın dolaşıyor. Ölümü arıyor. Oysa ölüm onu unutmış gibi, balıkçılar da ilgilenmiyor, bu kadar yaşlı balık çorbaya bile uymaz, ekşitir.

Vaftiz babam balığı yakalayınca kesiyor, tuzluyor, folyoya sarıyor ve toprağa gömüyor. Salamura balık. Birkaç gün sonra yemek mümkün.

Kuşkusuz tek başına yemeyecek, arkadaşlarıyla. Arkadaşlarının hepsi birbirinden farklı; hepsi balıkçı ama hepsi ressam değil. Ancak gümüşü votka hepsini birleştiriyor. Balık topraktan çıkıyor, göğe yükseliyor.

Güçlerini toplamak ve yarın daha çok balık tutmak için balık yiyorlar. Herkesin amacı aynı; ailesinin karnını doyurmak. Aslında bu bir amaç değil, yalnızca bir örtü, pul.

İşte balık tutuyor, votka içiyorlar, aileleri falan yok. Yalnızca balık ve bu balığa hissedilen duygu; tutku, kıskançlık, açgözlülük, arzu, öfke, bıkkınlık... Bütün bunlar sırayla ve aynı anda.

Böyle bir balık avından sonra doğruca günah çıkarmaya!

Balık ise itaat ister. Kayıkta yalnızca insan olduğunu anlamayı. Yerle gök arasında sıkışıp kaldığını. Endişenin, şu berbat ağ gibi kimseyi doydurmayacağını.

Vaftiz babam ise baştan ayağa huzursuz. Çok konuşur, aynı hikâyeyi birkaç kez anlatır ama öyle belli bir düzenle değil, nasıl söylesem... Sanki hep sözcükler yerine yakaladığı balık elinden kayıyormuş, bir türlü yakalayamıyormuş, hep kayıp kayıp gidiyormuş, yere düşüyor ve çırpınıp duruyormuş gibidir. Bu nedenle dikkatli dinlemek gerek. Daha iyisi balığı yakalamasına yardım etmek gerekir.

Vaftiz babam Ştiglitz Akademisi Resim bölümünde çalışıyor. Akademiyi bitirdiğim için orada da görüşemiyoruz. Ancak bir seferinde telefon çaldı.

“Selam. Dinle, Moseviç* seni çok övdü. Birlirsin, Moseviç birini çok ender över, birden seni... Neyse sana balık getireyim! Ne de olsa vaftiz kıızımsın.”

Neyse ki anımsadı. Duygulandı herhalde. Teşekkürler Moseviç. Bayram ediyorum. Aslında ben balık yemem ama balıkçı muhabbetini çok severim.

“Sana en son ne zaman balık getirdim? Çok oldu! Ben kötü bir vaftiz babasıyım. Off! Unuttum! Moseviç’den başka bir de İrena Adamovna da selamlarını ilettil. İrena Adamovna’yı anımsıyor musun?.. Size renkbilgisi dersine girmişti. İrena Adamovna’nın terliklerini gördün mü? Müthiş bir şey...”

Bu doğru, gerçekten de müthiş. Terlikleri büyülu yemenilere benziyordu. Artık nasıl göründüklerini unuttum ama büyülu olduklarını anımsıyorum.

Çünkü İrena Adamovna büyülu’nün kendisidir. Işık ve renk.

Kırmızı ve yeşilin karmaşık ilişkilerini bütün ders boyu anlatabilir. Renk ve kumaş, renk ve biçim, renk ve hayat, renk ve ölüm. Onun için yalnızca renk vardır, geri kalan her şey ona ektir.

Moseviç ise resim ustadı. Stanislav Petroviç. Öğrencilerine hep “şeytan” diye hitap eder.

* Ressam, Ştigitz akademisi öğretim üyesi, profesör.

Şeytanlar ona tapar.

Öğrencilerin bir zayıflığı vardır; resimde hemen özel bir şeye geçmek isterler, örneğin hemen yüz çizmek isterler. Ne figür, ne beden ne de fon, yüz çizip gözleri yerine yerleştirmek ve dudak boyamak isterler.

“Bu yaptığınız da ne, kıllı şeytanlar!” diye yaklaşır şövaleye Stanislav Petroviç ve işaret parmağını mor renge banar, çizilmiş yüzün üstünde dolandırır. “İşte böyle! Daha güzel! Daha güzel!” Sonra cebinden çizim kömürünü çıkarır, bir paraf atar ve anında burun, gözler ve dudaklar belirir.

Gerçekten de çok sadedir. Geri kalan her şey ise şeytansı bir karmaşıklık.

Bizim bölümde üç usta vardı; Moseviç, Büyük Guşçin ve Küçük Guşçin.

Büyük Guşçin ve Küçük Guşçin özgür davranışlarımızı överdi. Boyanın dökülmesine, akmasına, spatulanın ortalıkta olmasına ses çıkarmazlardı. Resme bir soluk gibi bakarlardı. Al, ver! Tertemiz bir duygu. Boya akıp bir yerde kurumuşsa, daha fazla dokunmamak gerek.

Hayır, tabii ki kimse bizi çalakalem yaptıklarımız için övmezdi. Resmin kuralları ve yasası kutsaldır. Babamız duası gibi ezbere bilinir.

Özgürlük ise bu kural ve yasaların içinde oynamaktır.

En sevilen natürmort kırmızı bir beze sarılı balıktı.

“Balıkta önemli olan nedir? Renk! İşte onu yapın! Pullarını saymanıza gerek yok! Dikkatle bakın; balıktaki kırmızı kumaşın efektine bakın, müthiş! Sen görmüyor musun? Sarı karnına bakın, gün batımının kızıllığı var. Kuyruğunda ise gün batmış. Çabuk yapın! Yarın bu durumda olmaz! Güneş Piter’de sizin derslere geldiğiniz sıklıkta ortaya çıkar.”

Resim nedense hep ilk dersimizdi. Öğretmenlerin zamanında gelmelerine karşın şeytanlar da hep geç kalırdı.

Ancak bir seferinde Büyük Guşçin derse gelmedi. Sonrakine de. Bir daha hiç gelmedi.

Renk ve ölüm. Kirill Aleksandroviç ekim ayında çekip gitti.

Ayrılıklar akşam göğüne uygundu; açık bir aşiboyası rengi, kızıl kahverengi, Cobalt mavi, zümrüt, kadmiyum koyu kırmızısı...

Yani Büyük Guşçin renkleri yanına aldı.

Bizim Piter göğünün üstünde çok üstad çalışıyor.

Daha doğrusu, orada hepsi birer kalfa.

“Alo! Alooo!? Nereye kayboldun, vaftiz kızım? Sana soruyorum, İrena Adamovna ve Moseviç’i anımsıyor musun? Selam yolladılar! Az kalsın unutuyorum. Neyse ben balığa gidi-

yorum. Bilmiyorum, belki bir, belki iki aylığına. Bana bağlı değil, balığın nasıl vuracağına. Tamam! Sana balık getireceğim. Anlaştık mı? Hepsi bu! Ara! Görüşürüz! Araşırız! Arayı açmayalım! Görüşürüz!”

Vedalaşmasına bakılırsa bir yıllığına gidecek gibi.

Ancak bu önemli değil.

Ben balık sevmem.

Ben balıkçı muhabbetini severim.

... Vaftiz babamın balıklarını ise yine ancak “Gümüş” serisi tablolarında göreceğim anlaşılan.

Belki de özellikle bunlar için gidiyordur balığa?

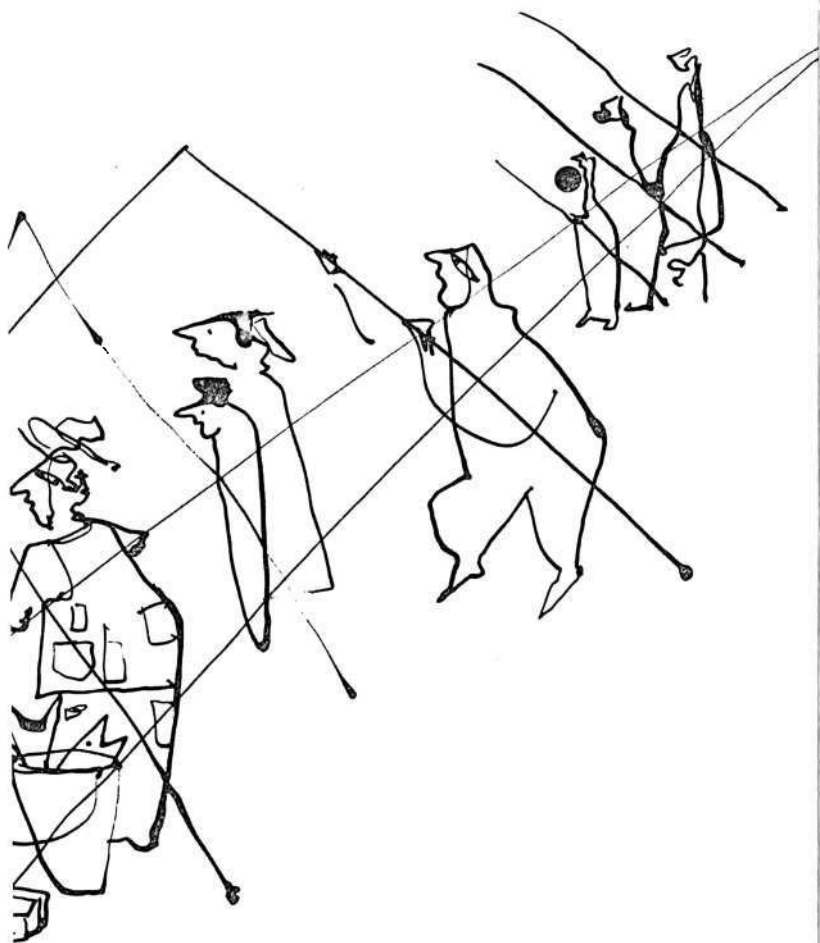
Renk bilgisi için?

II

Tüm Zamanların Balıkçısı

Kıyıboyunda duruyorlar, sanki Neva'dan düşman cesetlerinin akıp gelmesini bekliyorlar.

Kamufraj, yüz tane cep, kurtçuk dolu kavanoz, yem kutusu, büyük balık için kova, küçük balıklar için kova, omuza atılan balıkçı ağı ve kuşkusuz olta. Bir tane de değil, tam altı tane. Balıkçı hepsini hazırladı ve yan yana fırlattı ve şimdi en azından birinin oynamasını bekliyor.

En pahalı oltasını elinde tutuyor.

Buradaki en önemli şey, yüzü; mutlu yüzü. Dikkatini toplamış bir erkeğin mutlu yüzü. Bu mutluluk öyle anlık değil. Uzun süreli Ciddi. Gerilimli.

Yarın da gelecek. Mutluluk için.

Oysa hiçbir şey tutmayacağını, yakalayamayacağını biliyor. Hani belki, minnacık bir şey, öyle yolunu şaşırmış, tek başına dolaşan ufacık bir balık. Kime yetecek ki? Kediye mi? O bile memnun olmaz.

Aynı anda kadını da düşünmeye başlıyorum. Balıkçının karısını. Var mıdır? Olduğunu düşünüyorum. Kocasının evden gitmesine memnun. Ev balıkçı olmadan daha geniş. Sonra gelecek. Her yanı balık kokarak. Balık yok ama kokusu her yanda.

Kadın da daha eşikte her zamanki bakışını fırlatıyor: “Yine mi bir şey yok?”

Kocasının bakışlarında o çocuksu yanıtı yakalıyor:

“Yani işte, bilirsin ya...”

“Peki ne yiyeceğiz?” diye soruyor kadın.

Buzdolabı ağzına kadar doludur ama tüm zamanların kadınları, tüm zamanların balıkçılarına boyun eğdirmek zorundadır. Onları aşılamamak, işin doğrusunu bulmak için didik didik etmek zorundadır.

Kadınlar kadınsı gerçeği ararlar ve bulurlar da; bu gerçek büyük ve küçük, boş balık kovalarındadır. Balık yok. Kova var.

Sabah yeniden balığa gidecek. Karısının gözleri yine aynı soruyu soracak: “Balık nerede?”

Oysa balık yüreğinde. O balığı ne kızartabilir ne de yiyebilirsin. Balıkçının içinde özgürce dolanır. Balıkçı ondan memnundur. Bu da onun için yeterlidir.

Bir balığın onu anlaması ve bir kadının onu çekmesi yeterlidir.

III

Balık

“Biliyor musun, oltaları bin dolar ediyormuş! Düşünebiliyor musun?! Burada boşuna uğraşıp durmadan bu parayla ne kadar balık alabileceğini bir düşünsene!”

“‘Almak!’ İyi de almak için birinin önceden tutması gerek! Bu arada, Grin’in balıkçıyla hikâyesi ne?”

“Ooo, müthiş bir hikâye! Biliyorsun, Grin hep en sarp yerlerde balık tutar, oralarda da öyle sıradan değil doğru düzgün somon yakalar. Hani, şöyle, bilirsin, iki metrelik. İşte, Grin kıyıda oturmuş bekliyor, birden canhıraş bağırışlar duyuyor. Başını kaldırıp bakınca şöyle bir manzarayla karşılaşılıyor; kocaman, devasa bir balık peşinden balıkçıyı sürüklüyor. Balıkçı böğürüyor! Oltayı da bırakmıyor, nasıl bıraksın, bin dolar! Kim bırakır ki! Tamam, çek

git ama oltamı bırak! Grin'e sonra ne olduğunu sordum. Bilmem ki, dedi, balıkçıyı yanımızdan sürükledi götürdü, sonu nasıl bitti belli değil. Bu arada onlar, yani diğer balıkçılar da öylece bakmışlar, onlar da oltalarını bırakmamışlar, nasıl bıraksınlar, bin dolar! Bilmiyorum, o gün bu gündür o balıkçıyı düşünüyorum. Gözümün önüne şöyle bir manzara geliyor (aslında kim-senin benden bir şey beklediği yok); balıkçılar oturuyor, yanlarından devasa bir balık geçiyor, balık balıkçıyı yakalamış ırmakta çekip götürüyor. Balıkçının ölüm çığlığı yayılıyor... Diğer balıkçılar ise üzülüyorlar ama 'bin dolarlarını' atamıyorlar!"

Sana bakıyorum, bu manzarayı ben de görüyorum; Brueghel'in bakışıyla; devasa bir balık balıkçıyı götürüyor, herkes seyrediyor. Kimse kurtarmaya çalışmıyor. Üstelik sonrasında bunu anlatıyor ve gülüyorlar.

O soruyu yalnızca sen soruyorsun: Balıkçıya ne oldu?

Sorunla da neşeli hikâyelerinin tadını kaçırıyorsun.

"Balık" harika bir sözcük.

Örneğin, eskiden şehir demekti.

Ya da nedense "balıketli" deriz, hafif dolgun bir kadına.

Balık efsanelerde yüzer.

Havariler balık tutar.

Eski Yunanca isminde Mesih'in adı vardır.*

“... suda doğar ve ancak suya girerek kuruluruz.”†

Belki de balık adamı bir iş için alıp gitmiştir?

IV

Kişi

Bir arkadaşım... Hayır, tanıdığım. Yo, hayır, o da değil... Doğrusu, ara sıra hayatıma giren biri. Yani zaman zaman varlığını anımsatan biri.

O bir esinti. Gelişi mutlaka otomobil penceresindeki esintiyle birlikte oluyor, ayrılmaz biçimde.

O bir kişi. Hayatımdaki rolü önemsiz ama bol sözlü. Hem de çok.

O bir balıkçı. Hemen hikâyesine başlar, onun için önemli olan dikkatlerin kendisinde toplanması, muhatabının sözlerinin pek önemi yoktur, başrol onundur.

Çünkü işin aslında da o bir aktör, tiyatroda çalışıyor. Tutkulu balıkçı rolü, benim en sevdiğim.

* Yunanca balık anlamındaki “ihtis” sözcüğünün (İsus Hristos Theoy Yios Sotir) yani İsa Mesih, Tanrı, Oğul, Kurtarıcı sözcüklerinin baş harflerinden oluştuğunu varsayılan sembol.

† Vaftiz sırasında okunan duadan alıntı.

“Gölden daha yeni geldim. Benim biladerle gelincik yakaladık. Öcümüzü aldık. Geçen sefer bir tane bile tutamamıştık. Gelincikler çok ruhsuz davrandılar.”

“Nasıl?”

“Ruh-suz.”

Pencerenin ardındaki gökyüzü beyaz bir keçe içinde gibi, yalnızca ince bir pembe çizgi ormanı çevrelemiş.

“Güzel, değil mi?”

Çevre yolunda daireler çiziyoruz.

“Yakaladığın sonra da bıraktığın balık oldu mu? Merhametinden.”

“Oldu. Kızılkanat. Onu yakaladım ama ne-dense acıdım. Ona son kez suda soluk alma şansı verdim. Hani veda etsin diye. Ben yufkayürekliyimdir. O da bundan yararlandı ve kaçıp gitti!.. Ruhsuz!”

“Evde balığın var mıydı?”

“Olmaz olur mu! Bir seferinde kılıçkuyruğum ölmüştü. Küçüktüm, koltuğun arkasına saklanıp ağlamıştım. Akvaryumdan zıplamış. Judo dersinden geldim, bir de baktım ki yerde yatıyor, kaloriferin altında kurumuş. Akvaryumdan atlamış, gitmek istemiş, sınırları zorlayarak...”

“Ne sınırı?”

“İç sorunları vardı, doksanlı yıllarda birçoklarının seçtiği radikal yolu tercih etti; intihar. Akşam atlamış, sonbahar ya da ilkbahar.”

harda, yani işte gergin olduğu bir zaman... Bir de yayınbalığımı gömdüm, şimdi 'Mitsubishi' galerisinin olduğu yere. (Mezarlığın hala hâlâ söyleyebilirim.) Eskiden orası bomboştu. Yayını yeni yıl kutlamaları için gelen bir ambalaj kâğıdına sardım ve o boş yere gittim..."

"Gelinciği anlatacaktın."

"Yaz; Nevalı taksici Kayuçına gelincik sarsmak için 44. kilometreye doğru yola çıktı."

Doğrudan edebi bir metin dikte ettirmeye karar vermişti. Onu durdurmaya çalışıyorum.

"Ağzındaki sakızı çıkar önce."

"Eee, bırak şimdi şu Piter snobluğunu. Sonra, yaz; orta boylu balıkçının soğuk almış burunu, yaz-yaz."

"Bırak."

"... nemli soğuk havayı dikkatle içine çekti, yaz-yaz."

"Kendin yaz."

"Yaz, diyorum, hazır ilham gelmişken. ... nemli soğuk havayı dikkatle içine çekti; öfke-li, virgül, sert, virgül, yakınlardaki Ladoga'nın havasını."

"Haydi artık gelinciğe gel."

"Bekle. Nerede kalmıştık?"

"Ladoga'nın havasını."

"Aynen... Ladoga havasını. Yalnızca kıyıdaki incecik don şeridi, yalnızca soluk kamışlık boyunca uzanan kıyıdaki incecik don şeridi... Yazıyor musun?"

“Bu sözleri bilmiyorum.”

“Haydi yaz. ... soluk kamışlık boyunca uzanan kıyıdaki incecik don şeridi azametli gölü sarsmak ve gelinciklerden intikam almak için umut vaat ediyordu. Aralık başındaki ruhsuzluklarının intikamını.”

Arabanın penceresinin ötesi mayıs, Neva, uzun çizmeli balıkçılar dizlerine kadar gümüş suyun içinde, ağlarını atıyorlar; gümüş akını var.

Ancak benim hikâyecim kendini kaptırdı, durdurmak mümkün değil.

“Kayuna’nın da yanında, Şurik gidiyor, namı diğer Büve. Virgül. Delikanlı en fazla elisinde. O yaman doksanlı yıllarda elli kiloluk levreği solungacından tutup dışarı çekmiş biri. Şurik levrek aldığı anda senin esamen okunmuyordu daha...”

Yol kıyı boyunca uzanıyor. Balık hikâyeleri de sanki hayatın kıyısından geçiyormuş gibi. Öyle kesin bir zaman dilimine bile ait değiller. Aynı su gibi.

Ayrılırken bana gelincik hediye ediyor; hâlâ nemli, berbat kokulu, gümüşü kül rengi bir poşet. “Şimdilik hoşça kal!” diyor.

Görüşürüz balıkçı.

Araba gidiyor.

Poşetten ise en az elli saydam göz bana bakıyor.

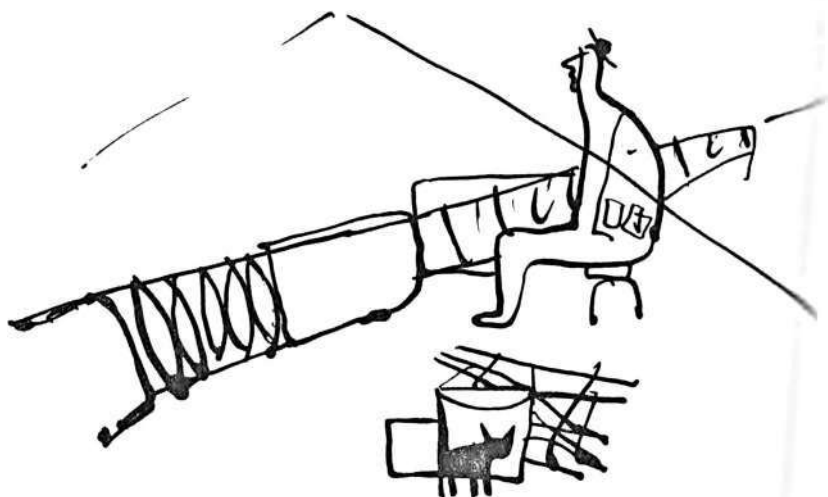
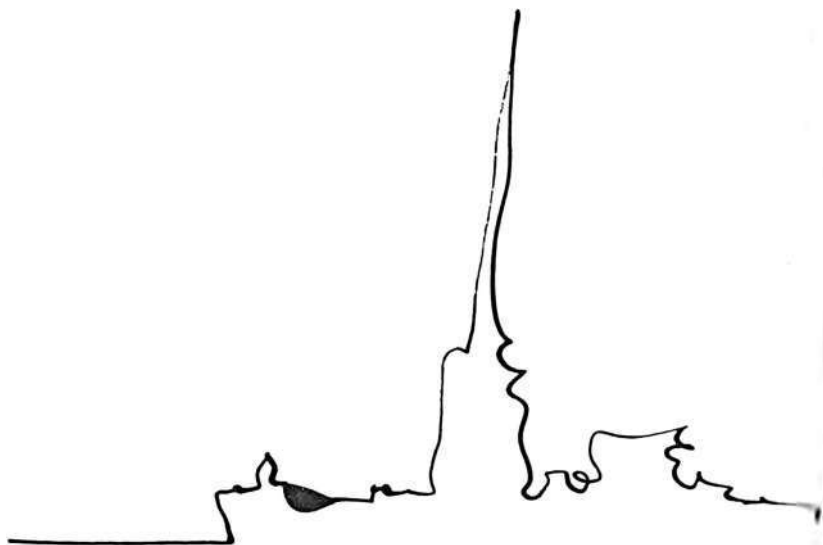
Bütün romantik akşamımı gümüş ayıkla-
makla, yıkamakla, tuzlamakla ve kızartmakla
geçirdim.

“Eee nasıl? Balıkçı karısı rolünü beğendin
mi?” diye soruyorsun o hain gülümsemele.

Hayır, balıkçı karısı olmaktan hoşlanma-
dım.

Balıkçılar ise, balıklar onları götürdüğünde
güzeller.

Onlar ilkel zaferleriyle güzeller. Doğayla
baş başayken.

GOGOL'E SIRT DÖNMEK

Malaya Konyuşennaya sokağındaki şairler sırtlarını Gogol'e dönmüş, şiirlerini okuyorlardı.

Onları yalnızca Gogol dinliyordu. Yağmurun altında duruyor ve dinliyordu. Pür dikkat. Beğenip beğenmediği, soru işareti!

Şiir festivali. Şair çok. Gogol'ün yanından ziyade yakındaki kafedeler; şiirini okuyan şair, yağmurun geçmesini beklemek için hemen kafeye koşuyor. Yağmurun ise geçeceği yok.

"Biz öleceğiz, o da bizi yazacak!" diyor Saşa beni göstererek.

Ölüm haberini kimse umursamıyor. Burada herkes ölümsüz.

"Çok güzelsiniz," diyor kadın şairlerden biri.

"Teşekkür ederim."

"Ne 'teşekkürü' Bu bir gerçek."

Kadına bakıyorum; çok güzel. Demek ki ne dediğini biliyor.

Anıtın yanında yalnızca bir şair kaldı. Gogol'le sohbet ediyor. Şair konyak içiyor, bronzda canlıymış gibi davranacak seviyeye geliyor.

“Biz kalabalığız, Nikolay Vasilyeviç, siz ise yalnızsınız...”

Yağmurun kül rengi perdesi ardından kı-zıl-mor kuşa benzeyen Asya’yı görüyorum. Asya şairin yanına gidiyor.

“Asya, sen harikasin!” diyor şair.

Asya’nın yüzük parmağında bir kızböceği duruyor, işaret parmağında bir göktaş parçası. Peliş bir kukla uzun kollarıyla boynuna sarılmış. Kızıl küt saçları var Asya’nın, mor keten elbisesi, kayısı rengi deri bir çantası var, ince işlemeli ve özel dikim. Çantanın uzun kayışı Asya’yı ikiye bölüyor. İki tarafı da harika.

“Asya, sen harikasin,” diye yineliyorum şairden hemen sonra.

“İki ay sonra elli olacağım,” diyor Asya.

Hayır, hayır, ellinci yaşı, üç yüz yıl sonra gelecek. Büyük olasılıkla yaşı onu Tartu’da, Suzdal’da, Alma-Ata’da, Kahire’de arayacak ama Asya koordinatlarını o kadar sık değiştiriyor ki yaşının onu bulması pek olası değil!

Asya’yı anımsamak gerek, her gün fotoğraf-lamalı. Çünkü bir giydiğini bir daha giymez, tek seferlik.

Asya antikacılık yapıyor. Dünyanın her yerinden alıyor ve satıyor. Asya şair, filolog, kuş ve antikacı.

Ancak ben şöyle görüyorum; evine gittiğinde dünya halk masalları kitabını açıyor ve resimlerden birinin içine dalıyor. Elfler, periler,

ejderhalar, çekirgeler, tilkiler ve ipekböcekleri kendi giysileri ve süslerini ona veriyorlar. Asya da dünyaya geri dönüyor.

Asya şairle elli gram attıktan sonra, beni, kızıl saçlı bir post-empresyonistin adını taşıyan kafeye çağırıyor. Kulisten geçer gibi yağmurun içinden geçip pencerenin önünde rahat bir masada buluyoruz kendimizi. Pencereden bir zamanlar saray müzisyenlerinin kaldığı, Leningrad zamanında ise yazarların yaşadığı eski ev görünüyor.

Bir zamanlar bu sokakta Zoşçenko, Şvartz, Forş geziyordu... Şimdi de dolaşıyorlar; hayali ve şeffaf.

“Asya kendinden bahsetsene.”

Asya da anlatıyor.

... 60’lı yılların ortaları avluda... Fizikçiler ve lirikçiler. Asya’nın annesi lirikçi. Babası astrofizikçi; yirmi iki yaşında kuyruklu yıldız bulmuş. Geleceği olan genç bir bilim insanı. Lirikçi ve fizikçinin yıldızları Asya doğuyor.

On yaşına geldiğinde anne ve babası boşanıyor. Annesi Moskovalı bir rejisörle evlenip Asya’yla birlikte Moskova’ya taşınıyor.

... 90’da Asya’nın fiktif bir evlilik yapması gerekiyor. Haydutun biriyle. Öyle olması gerekti, annesi karşı çıkmadı.

“Ben ise hep gümüş çağdaydım, umurumda değildi, diploma tezim Georgi İvanov’du...”

Asya, Georgi İvanov’a sadık kaldı...

91'de Asya Beyaz Ev'in yanındaydı. Asya barış taraftarıydı. Tankların namlularına karanfil koyuyordu. Sonradan gazetelerde Asya'nın fotoğrafı ve "Beyaz Ev savunucularının tarafına geçen Taman Tümeni askerini öpen kız" adlı makale yayımlandı.

Gece demeden gündüz demeden karanfil dağıtıyor, yağmurda ıslanıyor, barışı bekliyordu, o ara biri yanına geldi, montunu çıkarıp ona giydirdi.

"Pek güzel değildim, ıslak tavuk gibiydim, niye yanaştığını anlamadım. Ona çok sonradan sordum; 'O zaman neden benim yanıma geldin?' Verdiği yanıt şöyleydi; Çok zavallı bir halin vardı, sana sarılmak istedim."

"Peki sonra?

"Dört yıl sarıldı. Sonra âşık oldum ve evlendim. O da evlendi, sanırım çocukları da oldu..."

Bir sürü şey oldu. Özgürlük vardı. Birileri Beyaz Ev'i 91'de, birileri de 93'te savundu. Ben ikisinde de yoxtum. Ben ancak 95'de ortaya çıktım.

Asya ise 95'te Londra'da kocasından boşandı. Kocasını "Ne olur ne olmaz, hepimiz faniyiz," diyerek Asya'dan bir vasiyet hazırlamasını istedi. Asya hepsi hepsi yirmi sekizindeydi, önünde kocaman bir sonsuzluk vardı; kocasının acele ettiğine karar verdi ve hemen orada ayrıldılar.

“Peki sonra?”

“Öldü.”

Demek, gerçekten de acele etmiş.

Sevgili babası da ölmüş. Astrofizik göğegitmiş, yıldızlar çağırmış. Küçük yıldız Asya Dünya’da kalmış. Bu arada tam babasının kopyası.

“Ya annen?”

“Annem ... biliyor musun, annem hayatı boyunca bana hep zayıf olduğumu söyledi. Zayıf da zayıf! Geliyor, ‘Zayıfsın’ diyor; gidiyor “Çok zayıfsın, yine zayıflamışsın,’ diyor. Hamile kaldığım zaman beni nasıl kıracağını bilemediğinden ‘kedin de amma zayıf!’ derdi.”

Annesinin Asya’nın kızını aldığı söylenirdi. Yani kızı şimdi anneannesiyle İsrail’de yaşıyordu ve Asya’yla buluşması yasaktı. Asya kızını geri almaya çalışıyordu, ama hikâyeye içini acıtarak uzayıp gidiyordu...

Diğer yandan , Asya’nın yaşadığı hayat ona yakışıyordu. Annelik yüreğinde ve fotoğraflarda kalmıştı; zarif, uzak, erişilmez. Öyle de masalsı bir fotoğrafları var; Asya ve kızı gün batımında duruyorlar, gölgeleri bile birbirlerine bakıyor.

Artık bakmıyorlar.

Asya’nın çevresinde konuşmalar, dedikodular; sönmeyen ateşlerin açgözlü alev dilleri.

“Hayır, bir düşünsene; Asya bebek arabasıyla Koktebel’e festivale geliyor! Denizde yü-

züyor, Kara-Dağ'a çıkıyor, arabayı bir yerlere bırakıyor, festival onun bebeğine dadılık yapıyor.”

“Bu arada, bebeğin babası da şair.”

“Hayır, o bilim insanı.”

“Kim olduğunu bilmiyorum ama bir karısı var.”

“İyi de ailesini terk etmek istiyor...”

“Tam tersine, daha yeni döndü.”

“Bu şair on yıllığına gidiyor. Ebedi bir makine...”

... Hepimiz kendi hayatımıza alışıyoruz. Hayat dediğin de bir şey değil, işte tanıdığım biri geçenlerde yeni bir deri mont aldı, ithal. Altı yıldır giydiği eski montunu da çöpe attı. Yolda poşetten çıkardı, sarıldı. Eski mont da sahibini sardı. Çöpün yanında öylece durdular, ayrılmaya güçleri yetmedi.

Eski montu rahattı, sahibinin her şeyini biliyordu, onu öylece kabul etmiş hatta kırık fermuarını görmezden gelmişti. Yeni montu birazcık sıkıysa da tam bedenine göreymi ama rahat değildi.

Benim tanıdığım ise hâlâ o sevdiği eski montunu giyiyor.

Hepimiz hayata alışıyoruz. Hayat ise bazı-
larımıza. Örneğin, Nikolay Vasilyeviç'e alış-
mıştı. Belki de bundan memnun değildi ama
yine de sonsuza dek Malaya Konyuşennaya'da
duracak. Üstünden sonsuz yağmurlar geçecek.

Bu arada bu sokağın adı bir zamanlar Sofya Perovskaya'ydı. Çar katili. Sonsuz ve adil yağmur bu adı yıkayıp sildi ve gerçek adını geri getirdi.

Şimdi Asya'yla oturduğumuz Malaya Konuşennaya Sokağındaki kafeye adını veren kızıl post-empresyonist de sonsuz yaşama mahkûm edildi. Şimdi bu Hollandalı kızıl ruhuyla bütün dünyayı dolanıp duruyor, kendi adı verilen bütün kafeleri ve müzeleri ziyaret ediyordu...

“Van Gogh ölmeden hemen önce ne demiş, biliyor musun?” diye soruyor Asya ve kendisi yanıtlıyor: “Hüzün sonsuz kadar sürecek.”

Hüzün sonsuza kadar sürer.

Hayat zikzaklarla ilerler, düz gitmez ve kadedere dönüşür.

Asya pencereye, ben de Asya'ya bakıyorum. Onun profili mucizevi bir şekilde büyük Hollandalının olağanüstü güzel ayçiçekleriyle uyuyor; kızıl saçları bu buketi sarıp sarmalıyor ve kadmiyum turuncu, Napoliten sarısı, doğal siena olup yanıyor. Asya'nın kızböceği küpesi, bir zümrüt damlası.

“Asya ne kadar güzelsin!”

“Teşekkür ederim.”

“Ne ‘teşekkürü’? Bu bir gerçek...”

Asya'yı çok sık görmüyorum. Genel olarak Pieter'de şiir festivalinde. “Peterburg Köprüleri”

deniyor. Beyaz geceler zamanı. Buluşmamız genel olarak şöyle geçiyor; Gogol anıtı önünde duruyoruz, bizim fotoğrafımızı çekiyorlar.

“Hey, şunlara bakın! Baksanıza! Onlarla beni çekin!” diye bağıırıyor Saşa sahneye çıkan şairi bastırmak istercesine. Şair bu işten memnun değil.

Fotoğrafçı yardıma koşana kadar, Saşa telefonuyla on beş poz çekiyor bile.

“Saşa bize bir poz lazım, yüz tane değil.”

“Sessiz! Kımıldamayın! Kadrajı seçiyorum. Siz hepiniz sığmıyorsunuz!”

“Saşa, ‘hepiniz’ kim?”

Anlaşılan Saşa’ya göre Gogol, Zoşçenko, Şvartz, Forş, görünmez kızıl post-empresyonist ortada ve Asya’yla biz de yandan girmişiz gibi.

“Eee? Oldu mu?”

“Evet!..”

“Göster!”

... Malaya Konyuşennaya, gece aydınlık. Asya’yla birlikte anıtın yanında duruyoruz. Şiddetli yağmur var.

PASTORAL

Sonya'nın kendi para birimi vardı; yabanmersini kavanozu.

El işi deniz kabuğu küpelere balktığımız istasyon önündeki pazarda öğrendim.

“Bu ne kadar?” diye sordu Sonya.

Satıcı fiyatı söyledi.

“Dört kavanoz yaban mersini,” dedi birden Sonya, düşünceli düşünceli başını salladı. “Hayır, çok pahalı.”

Sonya yaz boyunca yazlıkta kalıyor, yabanmersini topluyor ve yola çıkıp satıyordu. Daha sabahın köründe kalkıyor, çabucacık ormana gidiyor, sabahın soğukunda titreyerek, çiy düşmüş otlarda sürünüyor, ezilmesinler diye özenle yemişleri topluyor, yarım sepet olunca yola çıkıyor ve orada kavanozlara dolduruyordu.

... İşte Sonya zarif, hasır sandalyesinde oturuyor, elinde orman çiçekleri, sepetinde yemişler, yüz üç bölü dört dönmüş. Pastoral tablolarındaki gibi dantel örgülü beyaz şapkası, mercan kolyesi, çiçekli elbisesi. Sonya kendi resmini çizmeyi seviyor.

“Bu ne kadar uzun boyun! Sonya, Modigliani misin sen?” diye sorardı resim hocamız. “Bir şeyler kuşkusuz var. Anlaşılan yaz iyi geçmiş, dinlendin mi?”

Sonya gülücükle yanıt veriyor ve utangaç utangaç boynunu yana eğiyor. Belki de mahcup değildi tam tersine mağrurdu, yoo, hayır, Modigliani değil, Sonya, işte bakın. Herkes dikkatle portreye ve Sonya’ya bakıyor. Kıyaslıyor. Boyun gerçekten de uzun, hem portrede hem de gerçekte. Yani Modigliani ve Jeanne Hébuterne tek bir sıfatta, Sonya’nın yüzünde.

Modiglianbi boyunlu bu Sonya’nın ters çevirdiği bir kovanın üzerine oturup (öyle zarif hasır sandalyeye değil) yabanmersinlerini kavanozlara doldurmasını ve arabaların tozlu yolda uçarcasına gidişlerini, durup durmayacaklarını, dururlarsa alıp almayacaklarını düşündüğünü gözümün önüne getiriyorum; bitmek bilmez o upuzun yazın her gün...

Bu arada millet geliyor, yabanmersinine bakıyor, düşünüyor, pazarlık ediyor ama çoğunlukla almıyorlar.

Bu arada boyalar da pahalandı, üstüne ek dersleri de ödemek gerekecek... Sonya da bu yabanmersinlerine çok güveniyor...

“Kaç para?”

Sonya kendine geliyor ve müşteriye bakıyor.

“Yaşlı kadınıninkiler çok daha güzeldi, orada dursaydın ya?” diyor hoşnutsuz kadın.

Adam ikisinin de aynı olduğunu, bir fark olmadığını söylüyor.

“Alacağız, sonra da atacağız.”

Bu cümleden sonra Sonya umudunu yitiriyor. Kadın kızgın, belli ki, yol arkadaşı kızdırmış, Sonya’nın yabanmersinleri öfkesini kusmak için yalnızca bahane.

“Peki,” diyor erkek. “İleride yine vardır nasılsa, gidelim.”

Arabanın kapıları çarpıyor, motor çalışıyor, tekerlerin altından kızgın toz dağılıyor. Sonya hasır şapkasıyla (dantelli olan değil) örterek yemişlerini tozdan koruyor.

Gittiler. Sessizlik. Sonya şapkasını takıyor. Onun iç çekişini duyuyorum.

Aynı iç çekişi küpe tezgâhının önünde de duyulmuştu.

Bu iç çekişte keder yoktu.

Hepsi hepsi küpeler dört kavanoz yabanmersini etmemişti, o kadar.

ŞARKI
YA DA
BENİM SENDEN BAŞKA
KİMSEM YOK

Grişa çocukluğundan beri cehennemi küçük, siyah bir tava olarak düşünmüştü. Annesinin sabahları pişi kızarttığı tavaya. Yani cehennem evle ilgili, bildik ve pişi kokulu bir şeydi. Dolayısıyla da cehennem Grişa'yı hiç korkutmadı, onu hep eve dönüş gibi düşündü.

Sonunda vadesi doldu ve baharda dünyayı terk etti. Kırk gün mahallesinin, evinin üzerinde uçtu ve Paskalya'da sınır kapısına geldi.

"Bu kuyruk da ne? Kim sonuncu?" diye sordu Grişa oradaki bir sürü adama.

"Ben seni tanıdım," dedi yüzü çok tanıdık gelen biri.

"Sen kimsin?"

"Grigori."

Grişa şaşırdı ve birden durumu çaktı; melek olmasın?

"Gün doğarken orada olacaksın," diye ekledi yeni tanıdığı ve ismini söyleyerek fısıltıyla konuşmaya devam etti. "Grişa bu bildiğin sıra değil, bu dua sırası. Hiç dua anımsıyor musun?"

Grişa sanki bir duanın aklından fırlamasını istiyormuş gibi başını şiddetle salladı. Ne var ki faydası olmadı.

“O zaman, yalnızca düşün ve kendi sözcüklerinle söyle...”

Beyninde çalan zil bütün düşünceleri kovdu. Grişa kırk gündür içmiyordu.

Çevreye bakındı. Herkes ikişer ikişer duruyordu. Anlaşılan herkesin, ona yer tuttuğu bir adamı vardı. Herkes kendi duasını düşünüyordu.

Başı çınılıyor, uğulduyordu, o da düşünceler yerine anılarının geleceğine karar verdi; mahallesinin üzerinde uçarken genel olarak da, kırk gündür alkoliğin kadehlerini doldurduğu dostlarının evlerine bakıyordu. Kendisinin de çok sevdiği o hafifliği insanlarda da görmekten hoşlanıyordu. Bu nedenle Grişa'nın kocaman bir karnı vardı, dünya-karın, evren-karın, ata binse at çökerdi. İşte bir keresinde, bu “hafifliği” sonuna kadar yaşadı.

... Grişa gündoğumunda bir başına uyandı. Her taraf kıpkırmızıydı. Havada yanık ekmek kokusu vardı.

Demek, yine de cehennemdeyim, diye iç çekti Grişa.

“Grişa, ne dikiliyorsun? Haydi çabuk! Bizim fırın yine bozulmuş!”

Annesi bir an önce yemeğe çağırıyordu. Bayram sofrasında paskalya keki ve Kagor şarabı vardı.

Pencerelerin ardında hayat vardı. Günlerce oturup izlenebilirdi. Zaman diye bir şey yoktu (ne sıradanı, ne duvarı, ne de guguklusu). Yalnızca gündoğumu ve günbatımı vardı.

Grişa şarkı olup Dünya’da kaldığını gördü. Mahalleden arkadaşı Gar yazmıştı.

Grişa denetim noktasında Gök’ten Dünya’ya bir gidip gelmek için çok yalvardı.

“Kardeşler, yalnızca şarkı dinlemeye!”

Dinledi de!

İnsanın ruhunu ele geçiren sözleri vardı (Grişa’nın zaten başka bir şeyi yoktu). Bütün yaşamı bu şarkıdaydı; sahipsiz, aptalca ve sarhoş. Böyle bir yaşamdan sonra anca şeytanlara saygı iletilirdi! Ancak Gar nakaratı yineleyip duruyordu; “Ben ise inanmıyorum...”

Zaten kimse inanmıyordu.

Şarkıyı bütün mahalle söylüyor, gittikçe uzaklara yayılıyordu; herkes onun yaşamını söylüyordu. Bu bir tür duaydı. Kendi sözleriyle.

... Eğer ilk kırk günde ruh aklına esen yere gittiyse, sonrasında, o ebediyette ruh yalnızca anıldığı yerde ortaya çıkabilir.

İşte Grişa’nın önünde uçsuz bucaksız bir enginlik vardı; yaşarken hiçbir zaman gitmediği farklı şehirler ve beklenmedik yerler; kâh bir uzun yol şoförünün yan koltuğunda, kâh bir kâtibin ofisinde, kâh trenin ateşçisi bir şairin kalorifer dairesinde...

Kısacası Grişa, kendi şarkısının okunduğu her yerdeydi.

Gar bütün mahalle için dua edip yakardı.

Sonra bütün ülke için. Herkes için okudu. Kankalar, kuşatmadakiler, askerler, balıkçı-lar, Kazaklar...

Sesi Almanya'da da duyuldu. Onu özellikle de, küçük bir Alman köyünde yaşayan Leon duydu.

Leon hiç düşünmeden sese inandı. Sesin onu çağırdığını anladı. Bu nedenle bir anda gidip bilet aldı ve Piter'e gitti.

Yani sese gidiyordu. O ses de onu doğruca Gar'ın evinin girişine getirdi.

"Düşünebiliyor musun," diye anlatıyordu Gar, "geldi ve merdiven aralığına oturdu. 'Selam, ben sana geldim,' dedi. İyi de ben seni çağırmadım ki, dedim. Yanından giderken bana 'Benim senden başka kimsem yok,' dedi."

Gar birkaç aydır Leon'dan mektup alıyordu. Leon ilk mektuplarında Gar'ın şarkısına yanıt verir gibi bazen onları anlatıyordu, son yazdıklarında ise şarkıdan alıntı yaparak "Leningrad'a doğru" geldiğini söylüyordu yani, bekle beni sevgili Gar, diyordu.

Gar da bekledi.

"Eve aldın mı?"

“Tabii ki, hayır, sen ne diyorsun! Evde gümüşlerim var.”

“Ne gümüşü?”

“Neva’dan. Temizlemek lazım.”

“Bıraksaydın temizleseydi.”

“Ya huysuz biriye? Bir de doğramaya kal-
kar.”

Leon iki gün evin girişinde oturdu. Yok, kuşkusuz, dışarı çıktı, Piter’i dolaştı ama akşamüstü mutlaka geri döndü. Gar’ı her gördüğünde aynı şeyi söyledi.

“Gar, benim, senden başka kimsem yok.”

Bunu öyle hüznle değil inatla, isteyerek söylüyordu. Hatta Gar, sanki biraz tehdit varmış gibi hissetmişti.

Üçüncü gün Leon kayboldu, ortalıktan çekildi, yok oldu. Daha dün merdivenlerde oturuyordu bugün yok.

Gar bu sanrının kaybolmasından memnundu. Bir hafta sonra yeni bir mektup aldı. Bu mektuba sevindi, ne de olsa herkes kendi yerindeydi; Leon Almanya’da, Gar da Piter’de.

Leon, Gar’a kızılıyordu: “Sen kendin söylemiyor muydun, ‘Bir ben varım, bir de sen’ diye! İşte ben de sana geldim. Oysa sen korktun. Olsun, seni bağışlıyorum. Leningrad’a bir sonraki gelişimde...”

Leon’un mektubu, yeniden Gar’ın şarkılarını söylemeye başladı, sonra tanışmayı önerdi ve altı sayfa özgeçmişini yazdı; Leningrad’da

doğmuştu, orada okumuş, yakınlarını orada gömmüştü, evlenmiş, boşanmıştı, oradan gitmiş, ev kiralamıştı, bir kuru temizleme satın almıştı, batmıştı, köpek beslemiş sonra barınağa vermişti...”

Ve bir gün bu Rus-Alman karışımı adam Gar'ın şarkılarını duydu ve onu geri çağıranı görmeye geldi.

Belki de bu yeni bir şarkıydı, insan kılığına bürünen ve Gar'a gelen.

Gar ise kabul etmedi, reddetti.

Gümüş balıklarını temizlemeye gitti.

Peterburg'u hem kendisi hem de kahramanları için harikalar diyarına çeviren Arina Obuh ince, zarif, naif ve ironik anlatımıyla çağdaş Rus öyküsünün gülen ve gülümseten yüzüdür. Bu öykülerde yaşamın eksiksiz resmi alabildiğine yaratıcı ve renkli çizilmiştir. Ustaca yaratılmış bir sanat hakkında konuşma vakti: *Bir Gün Bunu Konuşmayı Bırakacağız Ama Bugün Değil*. Çizimleri okurken, öyküleri seyrederken her satırda merakınız canlı kalacak.

Kitapları birçok ödüle layık görülen, dünyaya alışılmadık bir bakışla bakan öyküleri beş farklı dile çevrilen genç yazar şimdi Türkçede.

ALFA

alfakitap

alfakitap

alfakitap

www.alfakitap.com

EDEBİYAT